

5

Merita Dervishaj, Arita Ademi, Visare Xhafa-Lajqi

Shkathhtësi për jetë

Për klasën e pestë të arsimit fillor



Libri i mësuesit/es

PËRMBAJTJA

Udhërrëfyes	5
Hyrje.....	7
Planifikimi vjetor	16
Plani dymujor: shtator—tetor	17
Plani dymujor: nëntor—dhjetor	20
Plani tremujor: janar—shkurt—mars	23
Plani tremujor: prill—maj—qershor	27
Mësimi 1: Materialet ndërtimore (argjila, gjipsi, çimentoja, stiropori, mermeri, graniti, kaolini)	30
Mësimi 2: Materialet ndërtimore - argjila, gjipsi dhe çimentoja	32
Mësimi 3: Punë praktike – punim nga gjipsi (Miu në kuti)	34
Mësimi 4: Materialet ndërtimore - stiropori, mermeri, graniti dhe kaolini	36
Mësimi 5: Punë praktike – punime me stiropor	38
Mësimi 6: Vetitë e materialeve ndërtimore	40
Mësimi 7: Përdorimi i pajisjeve të thjeshta teknike për punimin e projekteve	42
Mësimi 8: Punojmë një bateri nga limoni – krijim punëdoreje	44
Mësimi 9: Punojmë furrën diellore (solare) – krijim punëdoreje	46
Mësimi 10: Si ta kryejmë një projekt nëpërmjet TIK-ut	48
Mësimi 11: Si ta kryejmë një projekt nëpërmjet TIK-ut - Përforcim.....	50
Mësimi 12: Punojmë me teknikën origami	52
Mësimi 13: Punojmë origami në kompjuter	54
Mësimi 14: Diversiteti individual	56
Mësimi 15: Diversiteti ekologjik në mjedisin jetësor	58
Mësimi 16: Diversiteti ekologjik në mjedisin jetësor – Punimi i pankartës për Ditën Ndërkombëtare të Mbrojtjes së Ujit	60
Mësimi 17: Ditët ndërkombëtare për mbrojtjen e mjedisit – Punimi i pankartës për Ditën Ndërkombëtare të Tokës	62
Mësimi 18: Projekti për aktivitet sipas kalendarit mjedisor – Pankarta për Ditën Botërore të Kafshëve	64
Mësimi 19: Ndikimi negativ i mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin njerëzor	66
Mësimi 20: Ndikimi negativ i mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin njerëzor – përforcim.....	68
Mësimi 21: Ekonomia familjare	70
Mësimi 22: Menaxhimi i buxhetit në vendbanime të ndryshme	72
Mësimi 23: Organizimi i buxhetit familjar	74
Mësimi 24: Kursimet e fëmijëve ndihmojnë në buxhetin familjar	76
Mësimi 25: Fëmijët mësojnë të kursejnë dhe t'i organizojnë paratë e tyre.....	78
Mësimi 26: Veshjet, paketimi dhe pajisjet e ndryshme nga materialet ricikluese – Dekorimi i bluzës së bardhë	80
Mësimi 27: Rruga e karrierës	82
Mësimi 28: Hobi dhe profesioni më i pëlqyer	84
Mësimi 29: Profesionet e ndryshme	86
Mësimi 30: Plani i shkathtësive/aftësive	80
Mësimi 31: Ide të ndryshme për karrierë	90
Mësimi 32: Rëndësia e medieve	92

Mësimi 33: Organizimi i aktiviteteve shkollore nëpërmjet medieve	94
Mësimi 34: Realizimi i garave e i sfidave të ndryshme mësimore - i veprimtarive ndërmarrëse	96
Mësimi 35: Zhvillimi i lojërave përmes medieve	98
Mësimi 36: Të llogarisim së bashku	100
Mësimi 37: Paraqitja e shenjave të rrezikut dhe mbrojtja në punë duke i përdorur mediet.	102
Mësimi 38: Kodimi dhe zgjidhja e problemeve	104

Të dashur mësues dhe mësuese,

Në duar keni librin tuaj, i hartuar për t'ju ardhur në ndihmë për zhvillimin e mësimit, mbështetur në metodologjitë më të përparuara bashkëkohore.

Sistemi arsimor në Kosovë ka kaluar nëpër vështirësi të ndryshme dhe në shkolla janë përdorur metoda tradicionale të mësimit. Sot kemi mundësinë që arsimi t'i pajisë nxënësit me kompetencat që u nevojiten, për ta formësuar jetën e tyre dhe për të kontribuar në shoqëri. Për ta gjetur mënyrën më të mirë dhe për ta realizuar këtë synim, shtëpia botuese "Dukagjini" ka nisur projektin për përfshirjen e metodologjive të mësimit ndërvepruese në librat e mësuesve, i cili ka për qëllim t'ju ndihmojë të gjeni përgjigje për pyetjen themelore: "Çfarë metodologjie do të përdorni për të ndërtuar e krijuar dije, shkathtësi, qëndrime dhe vlera që do t'u nevojiten nxënësve të Kosovës për ta formësuar të ardhmen e tyre?"

Integrimi në hapësirën arsimore të shekullit të 21-të kërkon, midis të tjerash, modernizimin e metodave ekzistuese të mësimit dhe të të nxënësit, futjen e veprimtarive bashkëkohore në mësimit, që mundësojnë përgatitjen e një individi aktiv, të pavarur dhe të lirë, të pajisur me shprehje të menduarit kritik, krijues, komunikues dhe bashkëpunues, i aftë për t'i përmbushur kërkesat e shoqërisë së sotme.

Cilësia e re e të nxënësit dhe mësimit përbën përparësi absolute për arsimin. Ju nuk jeni vetëm burime informacioni, por lipset të përdorni metoda dinamike të mësimit, të quajtura edhe metoda mësimore ndërvepruese, të cilat përbëjnë elementet bazë të këtij modeli, për t'i motivuar nxënësit që të angazhohen më shumë në mësimit.

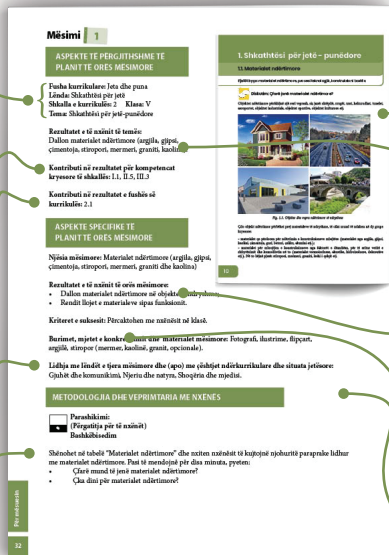
Modeli i këtyre librave po përdoret për herë të parë në Kosovë dhe mësimit janë hartuar nga kolegët tuaj, me profesionalizëm, përkushtim dhe përgjegjësi maksimale.

UDHËRRËFYES

për konceptimin e mësimeve model

Faqja në të majtë

- Këto janë të dhëna identifikuese, të cilat orientojnë për mësimin.
- Mësimi synon që, përmes rezultateve të të nxënës, të kontribuojë në një ose disa prej kompetencave.
- Rezultatet specifike janë në koherencë me ato të fushës.
- Të gjitha mjetet dhe materialet, e çdo lloji, që shërbejnë për konkretizim në ndihmë të të nxënës.
- Parashikimi është faza e parë e orës mësimore që siguron përqendrimin dhe aktivizimin e nxënësve në mësim.



Paraqitja e faqes së librit të nxënësit ndihmon mësuesin/en gjatë përgatitjes.

Rezultatet e të nxënës të temës janë në koherencë me ato të orës mësimore; tema është më e gjerë.

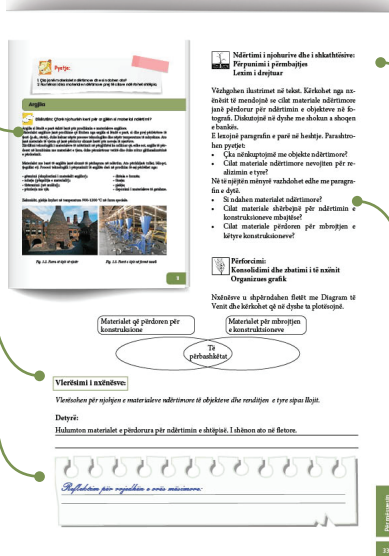
Rezultatet specifike të të nxënës janë ato mbi të cilat ndërtohet mësimi.

Janë zbrëthim i rezultateve të të nxënës sipas niveleve të arritjes. Përcaktohen me nxënës në klasë.

Zakonisht, mësimi ka lidhje me lëndë dhe fusha të tjera, të cilat evidentojnë.

Faqja në të djathtë

- Paraqitja e faqes së librit të nxënësit ndihmon mësuesin gjatë përgatitjes.
- Vlerësimi formues në raport me rezultatet e të nxënës.
- Vetëreflektim dhe vetëvlerësim për orën mësimore në raport me arritjen e rezultateve të nxënësve.



Përpunimi i përmbajtjes është faza e dytë e orës mësimore, ku bëhet përzgjedhja e materialit mësimor dhe organizimin metodologjik i tij.

Përforcimi është faza e tretë e orës mësimore, ku bëhet integrimi i dijeve dhe shprehjeve, si dhe zbatimi i tyre.

Përshkrim i rubrikave kryesore të orës së mësimi

Rezultatet e të nxënës të temës janë hartuar mbi bazën e koncepteve të përgjithshme, të cilat janë pika referuese në përzgjedhjen e përmbajtjeve mësimore për lëndën dhe rezultateve të të nxënës për këtë temë. Në këtë rast, mund të merren nga tabela e krahasimit të planeve dhe programeve ekzistuese me Kurrikulën Bërthamë, por edhe mund të hartohen vetë, mund të jenë një, dy a më shumë rezultate. Një rezultat i të nxënës të lëndës mësimore mund të shërbejë për një apo më shumë njësi mësimore - kjo varet nga përshkrimi i rezultatit të të nxënës dhe nga elementet përbërëse të tij.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës. Duke filluar nga klasa e tretë e më lart, nxënësit zotërojnë operacione mendore; të menduarit e tyre është konkret, me elemente të të menduarit abstrakt. Prandaj, mësimi me këta nxënës kalon në tri faza, dhe të menduarit e tyre sipas proceseve njohëse. Zhvillimi i kompetencave, përkatësisht në rezultatet e tyre, bëhet përmes fushës kurrikulare, e cila kontribuon në arritjen e rezultateve të kompetencave. Të gjitha kompetencat kryesore të kurrikulës zbërthehen në rezultate të të nxënësve. Ato janë pjesë e Kurrikulës Bërthamë dhe parashihen të përvetësohen nga nxënësit, me rastin e përfundimit të shkallës së kurrikulës.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës. Shprehin kërkesat thelbësore të arritjes në fushën kurrikulare, drejt zotërimit të kompetencave kryesore në përfundim të shkallës. Ato përshkruajnë atë se çfarë duhet të dijë, të besojë, të vlerësojë dhe të jetë i aftë për të bërë nxënësi në fund të shkallës a nivelit dhe shprehin një varg domenesh, duke përfshirë: njohuritë, shkathtësitë, qëndrimet dhe vlerat. Vendosen rezultatet e të nxënësve të fushës kurrikulare, vetëm ato që reflektohen në temën mësimore.

Rezultatet e të nxënësve. Rezultatet specifike të të nxënësve janë ato mbi të cilat ndërtohet ora e mësimi, të cilat përbëjnë detajimin e rezultateve të të nxënësve të temës që janë në koherencë me ato të fushës së kurrikulës.

Kriteret e vlerësimit/suksesit janë zbërthim i rezultateve të të nxënësve sipas niveleve të arritjes dhe sigurojnë vlerësim të drejtë për shkallën e zotërimit. Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Metodologjia dhe veprimtaritë me nxënës - fazat e zhvillimit të mësimi. Tashmë nxënësit, duke filluar nga klasa e tretë e lart, zotërojnë operacionet mendore, të cilat kanë karakter konkret, me elemente të të menduarit abstrakt. Me kalimin në klasat më të larta, marrin karakter mbizotërues, pasi të menduarit është formal. Mësimi me këta nxënës kalon në tri faza të të menduarit gjatë të nxënësve, sipas proceseve njohëse.

Çfarë simbolizon modeli me tri pamje të ndryshme të ciklit të jetës së bimës së grurit në tri fazat e mësimi?

Mbillet një farë. Pasi është bërë puna themelore e fillimit, mësimdhënësi vazhdon dhe fara e grurit lëshon rrënjë dhe bima rritet. Kalliri i grurit është pjekur dhe përmban fara për shumë bimë të tjera; po kështu, edhe mësimi mund të çojë në shumë veprimtari të tjera. Cikli i jetës së grurit, nga fara në tokë, në bimë, e prapë në farë, sugjeron, gjithashtu, ciklin e vazhdueshëm të shkollimit përmes mbështetjes në njohuritë ekzistuese, për të vazhduar më tej.



Parashikimi: Përgatitja për të nxënës

Në fazën e parashikimit mbillet një farë në një truall pjellor. Mësimi duhet të mbështetet edhe në njohuritë ekzistuese të nxënësve, ashtu si fara merr ushqim nga trualli ku është mbjellë.

Kjo është faza e parë e strukturës për zhvillimin e të menduarit dhe të të nxënësve. Në këtë fazë kryhen veprimtari të ndryshme njohëse, nxënësi është i përfshirë gjallërisht në rikujtimin e asaj çka di rreth temës së mësimi, bën lidhjen e njohurive të reja me ato që dihen. Nxënësit ndërtojnë njohuritë, konceptet, kuptimin e ri mbi dukuritë e caktuara nga bazat e njohurive të mëparshme.



Ndërtimi i njohurive: Përpunimi i përmbajtjes

Mësimi vazhdon me fazën e ndërtimit të njohurive; fara e grurit lëshon rrënjë dhe bima rritet. Kjo është faza e dytë e strukturës për zhvillimin e të menduarit të nivelit të lartë gjatë të nxënësve dhe nxënësi është i përfshirë në procesin e përfundimit të kuptimit të njohurive. Gjithashtu, ruan interesin dhe ritmin e vendosur gjatë fazës së parashikimit.



Përfundimi: Konsolidimi i të nxënësve

Mësimi përfundon me fazën e përfundimit. Kalliri i grurit është pjekur dhe përmban fara për shumë bimë të tjera; po kështu, edhe mësimi mund të çojë në shumë veprimtari të tjera. Në këtë fazë, nxënësit konsolidojnë të nxënësve e ri dhe ristrukturojnë skemën e tyre për të përshtatur konceptet e reja dhe për t'i zbatuar ato.

HYRJE

Konceptimi dhe ndërtimi i librit për mësuesin

SHKATHTËSI PËR JETË 5

Përderisa përgatitja për jetë dhe për punë theksohet në tërë kurrikulën si një çështje e rëndësishme, fusha e kurrikulës *Jeta dhe puna* synon të kontribuojë veçanërisht si një fushë 'mbartëse' në zhvillimin e kompetencave për jetë dhe për punë. Në shkallën 1 dhe 2 të kurrikulës, ajo përqendrohet në shkathtësitë për jetë, krahas shkathtësive që kanë të bëjnë me artizanatet dhe amvisërinë. Përmes kësaj fushe të kurrikulës, nxënësit do të njihen me rolet e ndryshme të individëve në jetë dhe në punë, si: anëtarët e familjes, qytetarët, prodhuesit, konsumuesit, punëdhënësit dhe punëmarrësit. Nxënësit do të zhvillojnë vetëdijesimin dhe vetëbesimin, duke qenë po ashtu të vetëdijshëm për ekzistimin e të tjerëve dhe nevojës për t'u mbështetur në marrëdhënie ndërpersonale në jetë dhe në punë për sa i përket tolerancës dhe respektit të ndërsjellë. Ata do të zhvillojnë shpirtin për iniciativë dhe përgjegjshmëri; të hartojnë dhe të respektojnë planet e punës dhe afatet kohore, si dhe të njihen me cilësinë e proceseve dhe të rezultateve të tyre.

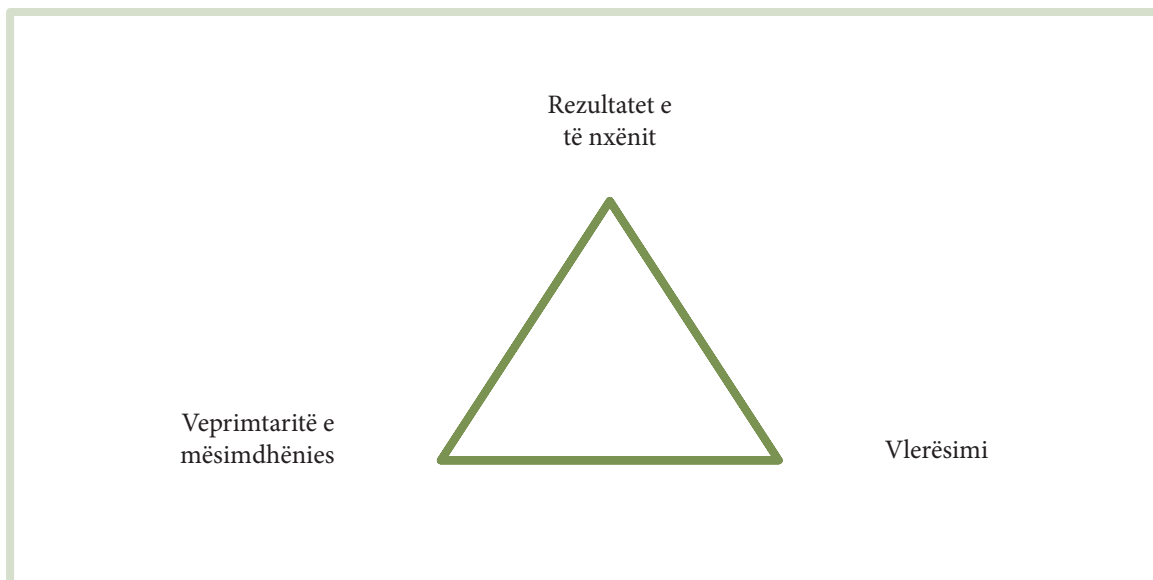
Udhëzime metodologjike

Për realizimin e përmbajtjeve që përcaktohen në fushën kurrikulare *Jeta dhe puna*, mund të përdoren metodat e ndryshme të punës, me qëllim të përmbushjes së kërkesave që ka kjo fushë, por edhe për shkak të specifikave që bart në vete. Disa prej metodave që e lehtësojnë zhvillimin e suksesshëm janë metodat e mësimdhënies që në qendër kanë nxënësin.

Metodologjia ndërvepruese në mësimdhënie dhe të nxënësit

Ky libër është hartuar për t'ju pajisur me metodologjinë ndërvepruese në ndërtimin e dijeve dhe formimin e shkathtësive. Ai i trajton temat mësimore në përputhje me "Kurrikulën bërthamë për klasën përgatitore dhe arsimin fillor të Kosovës" (2016), si edhe të gjitha dokumentet dhe udhëzimet administrative në fuqi, ku është mbështetur metodologjia me të gjitha elementet përbërëse, duke filluar me kontributin në kompetencat kryesore dhe rezultatet e të nxënësit të fushës, rezultatet specifike të të nxënësit të njësisë mësimore, mjetet e punës, ecurinë metodologjike të orës së mësimi e deri te vlerësimi i nxënësve. Një nga risitë e këtij libri është se përmban edhe një rubrikë: *Reflektim për rrjedhën e orës mësimore*. Qëllimi i kësaj rubrike është që t'ju ndihmojë të mbani shënime për punën tuaj në klasë, arritjet, por edhe mossuksesin, atëherë kur nuk ndodh, dhe më pas të reflektoni kur të bëni përsëritje, të kontrolloni dijet dhe të bëni vlerësimin e nxënësve, por edhe kur të zhvilloni mësimin një vit apo disa vjet më pas.

Në aspektin metodologjik të hartimit të modeleve orientuese për çdo orë mësimi, është treguar kujdes i veçantë në harmonizimin e të gjitha veprimtarive. Marrëdhëniet midis rezultateve të të nxënësit - procedurave të mësimdhënies dhe të të nxënësit - vlerësimit, përbëjnë atë që në metodologjinë e sotme quhet 'treëndëshi magjik'. Ky treëndësh paraqet marrëdhënien koherente midis rezultateve të të nxënësit, veprimtaritë e mësimdhënies/të nxënësit dhe vlerësimin. Këta tre komponentë janë në koherencë me njëri-tjetrin, me qëllim që nxënësit të inkurajohen për të mësuar, të jenë pjesëmarrës aktivë në ndërtimin e dijes dhe të shkathtësive.



Zgjeroni dhe thelloni dijet Për më shumë lexoni në: Musai. B. (2014) *Metodologji e mësimdhënies*. Tiranë: CDE, faqe 101-128.

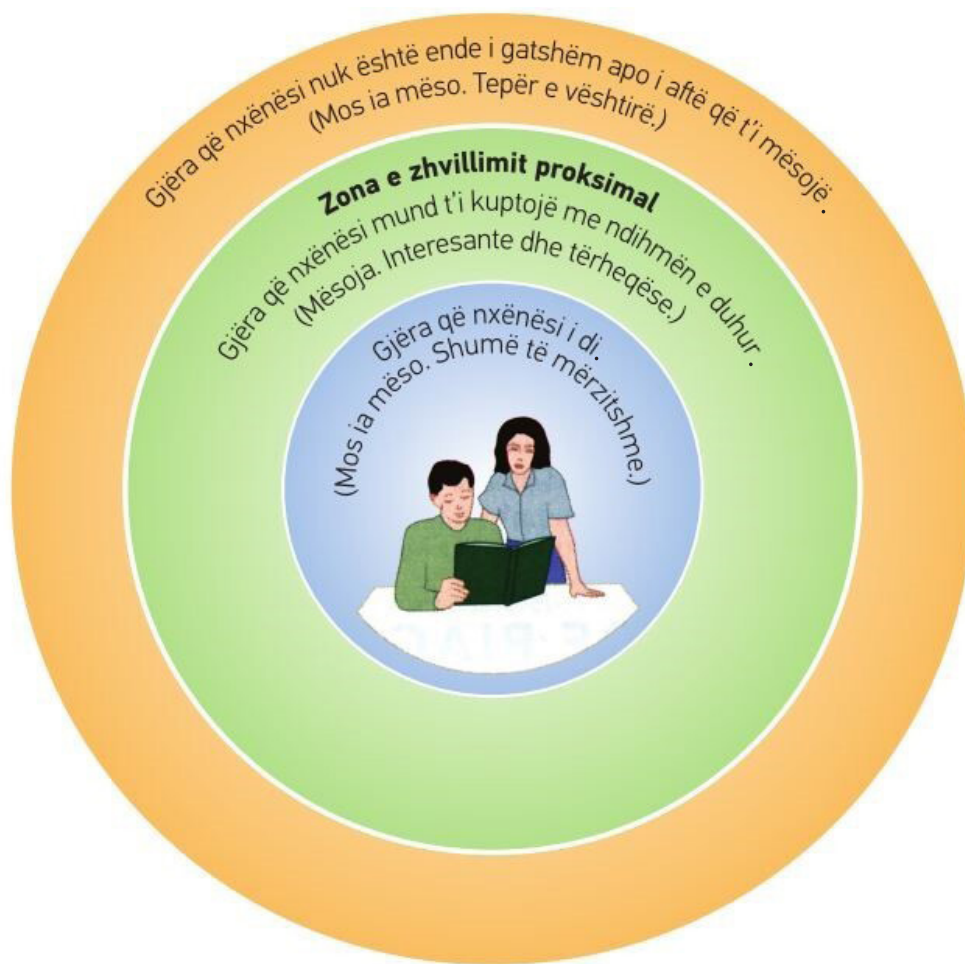
Metodologjia e çdo teme zhvillohet në mënyrë pamore rreth mësimit të librit të nxënësve, e cila ju ndihmon ta shikoni atë pa pasur nevojën që ta keni pranë. Përdorimi i kësaj mënyre të paraqitjes metodologjike të mësimit ka dhënë rezultate mjaft të mira.



Zgjeroni dhe thelloni dijet Për më shumë lexoni në: Woolfolk. A. (2011) *Psikologji e edukimit*. Tiranë: CDE, faqe 47-51.

Metodologjia ndërvepruese ka si qëllim përfshirjen aktive të nxënësve në ndërtimin e dijes dhe formimin e shprehive. Zhvillimi i nxënësve, që mendojnë në mënyrë kritike e që janë krijues, është në qendër të metodave të mësimdhënies, të mënyrave të të nxënësve e të çdo veprimtarie tjetër, me synim zhvillimin e shprehive të të menduarit të nivelit të lartë. Por, nga ana tjetër, jemi mbështetur edhe në parimet e psikologjisë së edukimit, kryesisht të zhvillimit njohës sipas moshave, me konsideratë të veçantë Zonën e zhvillimit proksimal të Vigotskit, e cila është zona midis nivelit aktual të zhvillimit të fëmijës, sipas përcaktimit të aftësive për zgjidhjen e pavarur të problemeve dhe nivelit të zhvillimit që fëmija është në gjendje të arrijë, përmes orientimit të të rriturve, apo në bashkëpunim me bashkëmoshtarët e tij më të aftë. Kjo është një hapësirë dinamike ku mësimdhënia mund të japë rezultate e ndodhet diku midis asaj që nxënësi di dhe asaj

që nxënësi nuk është gati të mësojë. Zona e zhvillimit proksimal është hapësira e mësimit midis së meritshmes dhe së pamundurës. Në këtë hapësirë, mbështetja nga mësuesi apo nga një bashkëmoshtar mund të bëjë që mësimi të japë rezultate.



Burimi: *Psikologji edukimi*, (faqe 47), A. Woolfolk, 2011. Botuar në Tiranë: CDE

Zgjeroni dhe thelloni dijet Për më shumë lexoni në: Woolfolk. A. (2011) *Psikologji edukimi*. Tiranë: CDE, faqe 32-36.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës 2

I Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit – Komunikues efektiv	
1.	Lexon me zë drejt një tekst letrar apo joletrar, të palexuar më parë.
2.	Shkruan një tekst deri në një faqe (500 fjalë) e më shumë për një temë të caktuar.
3.	Dëgjon në mënyrë aktive prezantimin e tjetrit dhe merr pjesë në diskutim, duke u paraqitur me të paktën dy ndërhyrje; pyetje, komente apo sqarime për temën e dhënë.
4.	Shpreh qëndrimin për ngjarjen apo për performancën dhe emocionet e veta që i ka përjetuar gjatë shikimit të një filmi, të një dokumentari të përshtatshëm për moshën e vet, gjatë leximit të një libri, një interpretimi muzikor, një ekspozite, një recitimi apo dramatizimi, në njërën nga format shprehëse, si: me të folur, me shkrim, me vizatim, me mimikë, me lëvizje etj.
5.	Merr pjesë në organizimin e një shfaqjeje artistike në harmoni me moshën e vet, duke përdorur forma të ndryshme të të shprehurit.
6.	Identifikon personazhet kryesore të një tregimi, drame, filmi, kënge apo ndonjë ngjarjeje nga jeta, bën dallimin e tyre duke bërë një listë me vetitë që i pëlqejnë dhe që nuk i pëlqejnë tek ata, diskuton rreth tyre, performon rolin e njërit prej personazheve në bashkëveprim me moshatarë.
7.	Shpreh, në formë verbale dhe të shkruar, fjalë të thjeshta në gjuhë të huaj dhe përkthen në gjuhë amtare fjalë të tjera të thjeshta që i dëgjon nga mjetet auditive, audiovizuale apo nga mësuesi/ja në gjuhë të huaj, të dhëna si detyrë.
8.	Prezanton një temë të caktuar para të tjerëve, në kohëzgjatje deri në 10 minuta, duke përdorur TIK-un apo teknologji tjetër; u përgjigjet pyetjeve të bëra nga të tjerët, si dhe bën pyetje gjatë dhe pas prezantimit, për të vazhduar më tej me kërkimin e informatave të tjera.

II. Kompetenca e të menduarit – Mendimtar kreativ	
1.	Identifikon veçoritë e përbashkëta dhe dalluese ndërmjet objekteve, qenieve të gjalla, dukurive apo ngjarjeve, të dhëna në detyrë; i paraqet ato para të tjerëve përmes njëres nga format shprehëse.
2.	Identifikon çështjet e njëjta, dalluese ose kryesore të një teme apo ngjarjeje të njëjtë, por të nxjerra nga dy a më shumë burime të ndryshme të informacionit (tekst mësimor, gazetë, internet, burime njerëzore apo burime të tjera).
3.	Paraqet për diskutim argumentet për pajtueshmërinë ose kundërshtimin për një mendim e qëndrim të shprehur apo sjellje të manifestuar nga një apo më shumë persona (në klasë/shkollë apo jashtë saj).
4.	Zgjidh problemin dhe detyrën e dhënë nga gjuha, aritmetika, gjeometria, shkenca e natyrës, shoqëria ose fusha të tjera dhe jep një shembull e më shumë nga jeta e përditshme kur një qasje e tillë mund të përdoret në situata të ngjashme.
5.	Ndërton tekste, objekte, animacione apo gjëra të tjera në bazë të imagjinatës, duke përdorur me kujdes udhëzimet dhe elementet apo materialet e dhëna.
6.	Përshkruan dukurinë e caktuar (natyrore, shoqërore - historike) në njërën nga format shprehëse, duke veçuar ndryshimet që ndodhin apo kanë ndodhur në mjedisin që e rrethon e që janë rrjedhojë e kësaj dukurie.
7.	Paraqet dhe arsyeton me argumente mënyrën e zgjidhjes së një problemi/detyrë të caktuar të fushave të ndryshme (matematikore, gjuhësore, të shkencave të natyrës, shoqërore, të arteve, shëndetësore etj.) në kohëzgjatje prej 6-10 minutash.
8.	Dallon lëndët, trupat, objektet, dukuritë natyrore apo shoqërore të dhëna në detyrë, sipas karakteristikave (përbërjes, vetive, shndërtimeve apo pozitive në kohë e hapësirë dhe bashkëveprimet) të tyre.

III. Kompetenca e të nxënës – Nxënës i suksesshëm	
1.	Parashtron pyetje që nxisin debat për temën/problemin e dhënë dhe u jep përgjigje pyetjeve të bëra nga të tjerët përmes njërës nga format e shprehjes.
2.	Shfrytëzon burime të ndryshme të informacionit me rastin e përgatitjes së një teme të caktuar.
3.	Identifikon dhe krahason informatat e njohura me ato të panjohura për një temë, çështje apo ngjarje të caktuara, duke përdorur teknika të ndryshme (p.sh., duke i shenjuar me shenja të ndryshme).
4.	Ndjek udhëzimet e dhëna në libër apo në burime të tjera, për të realizuar një veprim, aktivitet apo detyrë konkrete që kërkohet prej tij/saj.
5.	Krahason përpërimin e vet me përvojën paraprake, gjatë kryerjes së një detyre apo një aktiviteti të caktuar.
6.	Përdor dosjen personale si mjet për identifikimin e përparësive dhe mangësive të veta në fusha të caktuara dhe bën një plan për mënyrën e korrigjimeve të nevojshme.
7.	Identifikon cilësitë e veta që i posedon dhe cilësitë e nevojshme që duhet t'i zhvillojë për të nxënë një detyrë apo aktivitetet të caktuara dhe për të bashkëpunuar me të tjerët.
8.	Menaxhon sjelljet e veta, materialet/mjetet dhe kohën që ka në dispozicion gjatë kryerjes së një detyre/aktiviteti individual apo të përbashkët në klasë/shkollë apo jashtë saj.
9.	Përdor dhe zbaton në mënyrë efektive informatën/njohurinë për zgjidhjen e një problemi/detyre të caktuar përmes shfrytëzimit të TIK-ut apo teknologjisë tjetër; prezanton përvojën e vet para të tjerëve për 6-10 minuta.

IV. Kompetenca për jetë, për punë dhe për mjedis – Kontribues produktiv	
1.	Përgatit një autobiografi në të cilën prezanton veten me të dhënat personale dhe me prirjet për fusha të caktuara, duke i gjetur të përbashkëta me profesionet e dëshiruara.
2.	Përgatit një plan pune për një javë dhe specifikon aktivitetet më me prioritet, duke arsyetuar përzgjedhjen e tyre.
3.	Përgatit një projekt të vogël, duke veçuar aktivitetet kryesore për një çështje që e preokupon atë, shkollën apo lagjen dhe përcakton elementet e tjera që e bëjnë më të zbatueshëm, si: kohën, vendin, materialet, mjetet e nevojshme për bërjen/kryerjen e tyre etj.
4.	Diskuton në grup për gjendjen e mjedisit që e rrethon, të incizuar më parë (si: vëzhgim, fotografim etj.) dhe bën një listë në bashkëpunim me anëtarët e grupit për aktivitetet e mundshme për mbikëqyrjen dhe përmirësimin e gjendjes.
5.	Debaton me moshatarë për mënyrën e sjelljes së nxënësve në klasë/laborator, në shkollë dhe në mjedise të tjera apo për një grup të caktuar njerëzish për një situatë të caktuar duke mbrojtur idetë e veta me shembuj konkretë.
6.	Identifikon ushqimet më të shpeshta, materialet e tjera shpenzuese të familjes apo harxhimet vetjake dhe llogarit shpenzimet për një javë, të dhënat e gjetura i paraqet në formë tabelare/grafike apo në një formë tjetër.
7.	Lexon etiketën, udhëzuesin e produkteve të ndryshme (rrobave, ushqimit, barnave apo të teknikës) dhe jep sqarim për prejardhjen, përmbajtjen, përdorimin, mënyrën e mirëmbajtjes apo për rreziqet në rast mospërdorimi të drejtë - adekuat.
8.	Paraqet në formë tabelare, grafike, të vizatimit apo në një formë tjetër, aktivitetet e kujdesit që i bën ndonjë qenieje të gjallë, të cilat i mundësojnë zhvillimin, rritjen apo ruajtjen e shëndetit të tij/saj.

V. Kompetenca personale – Individ i shëndoshë	
1.	Prezanton para të tjerëve mënyrën e zbatimit të rregullave themelore të higjienës personale (fizike, të veshmbathjes, të gjësendeve personale) dhe të higjienës së mjedisit, ku jeton dhe vepron, përmes formave të ndryshme të shprehjes.
2.	Merr pjesë në aktivitete fizike, lojëra lëvizore dhe në lojëra sportive, bën përpjekje për arritjen e standardeve të përcaktuara, luan drejt, menaxhon emocionet e veta dhe prezanton para të tjerëve gjendjen fizike dhe shpirtërore pas realizimit të një aktiviteti fizik apo loje sportive.
3.	Përgatit një listë (me njërën nga format e shprehjes, shkrim, vizatim etj.) me ushqimet që i konsumon familja, duke i renditur ato sipas kalorisë dhe më pas i klasifikon në ushqime të shëndetshme dhe më pak të shëndetshme.
4.	Lexon të dhënat në paketim të ushqimit dhe diskuton në grup për këto të dhëna (vlerat ushqyese, afatet e prodhimit etj.).
5.	Identifikon përparësitë dhe mangësitë e personalitetit të vet dhe jep mendime për mënyrën e përmirësimit, në forma të ndryshme shprehëse.
6.	Propozon alternativa për zgjidhjen konstruktive të një konflikti ndërpersonal, duke i analizuar paraprakisht me kujdes rrethanat që kanë shkaktuar konfliktin, ndan përvojat, mendimet dhe ndjenjat e veta me anëtarët e grupit.
7.	Dallon dhe përshkruan rolet e personave dhe shërbimeve të nevojshme për kërkimin e ndihmës në situata të caktuara të rrezikut të shëndetit të vet, fizik dhe mendor.
8.	Bashkëpunon në mënyrë aktive me të gjithë moshatarët (pavarësisht prejardhjes së tyre, aftësive dhe nevojave të veçanta) për arritjen e një qëllimi të përbashkët (projekti/aktiviteti në bazë klase/shkolle apo jashtë saj).
9.	Përkujdeset për mjedis të shëndoshë në rrethanat në të cilat realizon një aktivitet të caktuar, duke i krijuar vetes dhe pjesëmarrësve të tjerë kushte të përshtatshme të punës (ajrosje, shfrytëzim të dritës, shfrytëzim maksimal të hapësirës, mbajtje të pastërtisë, mbajtja e rregullt e sendeve që e rrethojnë etj.).

VI Kompetenca qytetare – Qytetar i përgjegjshëm	
1.	Paraqet në forma të ndryshme të drejtat dhe përgjegjësitë e pjesëtarëve të familjes së vet dhe i diskuton ato me të tjerët, më pas i krahason me të drejtat dhe përgjegjësitë e nxënësve, mësuesve dhe stafit menaxhues në shkollë apo me pjesëtarët e ndonjë institucioni.
2.	Shpreh, dëgjon dhe respekton mendimin e secilit anëtar dhe bashkërisht vendos për mënyrat e përfundimit të një aktiviteti të përbashkët.
3.	Propozon vlera shoqërore, që janë të rëndësishme të kultivohen në klasë, në shkollë apo në familje (si p.sh.: besimi i ndërsjellë, toleranca, solidariteti, respekti, mirësjellja etj.) dhe me shembull konkret përshkruan ndonjë situatë ku gjen shprehje ndonjëra nga ato.
4.	Manifeston veprime që shprehin mirësjellje në situata të ndryshme dhe me shembull konkret tregon përdorimin e tyre në klasë/shkollë, në familje e në komunitet.
5.	Propozon dhe ndan mendimin me shokët/shoqet e klasës për procedurën e zgjedhjes së anëtarëve të grupeve të aktiviteteve të ndryshme me karakter mësues, të këshillave në klasë apo në shkollë, përbërjen dhe rolin e tyre.
6.	Merr pjesë në hartimin e rregullave të lojës, në klasë, në shkollë (p.sh., si propozues rregullash, menaxhues i propozimeve nga të tjerët etj.) dhe argumenton rëndësinë e respektimit të ndonjëres rregull të propozuar në forma të ndryshme të shprehjes, duke parashikuar pasojat e moszbatimit të saj.
7.	Identifikon dy e me shumë organizime shoqërore dhe përshkruan (në formë të shkruar apo në ndonjë formë tjetër) mënyrat/mundësitë se si njerëzit e ndryshëm me përvoja të ndryshme mund të organizojnë diçka të përbashkët.
8.	Prezanton në mënyrë kronologjike ndryshimet e familjes dhe të rrethit në aspekte të ndryshme (si: objektet e banimit, festat, veshjet, ushqimet - mënyra e të ushqyerit, menaxhimi i ekonomisë familjare, të drejtat, përgjegjësitë dhe vendimmarrja në familje etj.) ose disa nga personalitetet dhe ngjarjet kryesore të popullit të vet, duke e dalluar të tashmen nga e kaluara.
9.	Paraqet me shembuj konkretë sjelljet që duhen manifestuar në rast rreziku nga fatkeqësitë natyrore apo të krijuara nga njeriu, si: zjarri, vërshimi, tërmeti, komunikimi me njerëz të panjohur etj.

REZULTATET E TË NXËNIT TË FUSHËS JETA DHE PUNA - Shkalla 2

1. NJOHURITË, TË KUPTUARIT, SHKATHTËSITË që zhvillohen	
1. Ushtrimi i punës praktike në shtëpi, në shkollë dhe në komunitet Nxënësi/ja:	
1.	Përshkruan ndryshimet ndërmjet aktiviteteve që bëhen individualisht dhe në grup.
2.	Ndërmerr aktivitete praktike, bazuar në vetiniciativë dhe në qasje të pavarura, për të finalizuar produkte të ndryshme punëdore, duke u nisur nga një model i dhënë, fotografi a vizatim.
2. Ngritja e cilësive personale për jetë dhe punë	
Nxënësi/ja:	
1.	Demonstron gatishmëri dhe vetiniciativë për pjesëmarrje dhe organizime të aktiviteteve të ndryshme grupore në shkollë dhe në komunitet, duke respektuar rregullat e ndërveprimit dhe të punës në grup.
3. Përdorimi i teknologjisë për jetën dhe punën e përditshme	
Nxënësi/ja:	
1.	Përdor vegla dhe pajisje shtëpiake në situata të përditshmërisë.
2.	Përdor veglat, mjetet dhe materialet adekuate për të punuar prodhime të thjeshta bazuar në udhëzimet e mësimdhënësit.
4. Përdorimi i TIK-ut për të avancuar nxënien dhe cilësinë e jetës së përditshme	
Nxënësi/ja:	
1.	Përdor kompjuterin personal për të reflektuar ide dhe krijimtari fillestare.
2.	Përdor me siguri TIK-un për të krijuar projekte të ndryshme, planifikim të aktiviteteve, krijim të detyrave, hulumtim dhe zhvillim të shkathtësive praktike.
5. Ushtrimi i zhvillimit të ndërmarrësisë dhe planit të biznesit	
Nxënësi/ja:	
1.	Drejtëpërdrejt hulumton dhe përfshihet në aktivitete të ekonomisë familjare dhe ushtron përgjegjësi elementare organizative-buxhetore, duke zhvilluar shpirtin e ndërmarrësit.
6. Promovimi i kushteve të sigurta për jetë dhe për punë	
Nxënësi/ja:	
1.	Përshkruan rregullat për mbrojtje dhe siguri, nga rreziqet në jetën e përditshme: në shtëpi, në shkollë dhe në mjedis.

7. Përgatitja për jetën profesionale dhe karrierën e ardhshme

Nxënësi/ja:

1. Demonstron përmes veprimeve të veta nevojën për marrjen e përgjegjësisë, ndarjen e aktiviteteve që zhvillohen në shtëpi, shkollë dhe komunitet.

8. Komunikimi në/për jetë dhe punë

Nxënësi/ja:

1. Është i vetëdijshëm për ekzistimin e diversitetit individual në klasë, në shkollë dhe në jetë për të përmirësuar të kuptuarit, dëshirat dhe aspiratat e të tjerëve, duke menaxhuar situatat dhe zgjidhjen e konflikteve në mënyrë konstruktive dhe paqësore.

9. Edukimi për zhvillim të qëndrueshëm - mbrojtja dhe ruajtja e natyrës dhe e mjedisit

Nxënësi/ja:

1. Përpunon materiale ricikluese bazike nga ekonomia familjare dhe merr masa mbrojtëse për ruajtjen e mjedisit.
2. Zhvillon njohuri dhe shkathtësi për shoqërinë, mbrojtjen e mjedisit, ekonominë familjare dhe përdorimin e TIK-ut.

9. Edukimi për zhvillim të qëndrueshëm - mbrojtja dhe ruajtja e natyrës dhe e mjedisit

Nxënësi/ja:

1. Përpunon materiale ricikluese bazike nga ekonomia familjare dhe merr masa mbrojtëse për ruajtjen e mjedisit.
2. Zhvillon njohuri dhe shkathtësi për shoqërinë, mbrojtjen e mjedisit, ekonominë familjare dhe përdorimin e TIK-ut.

II. QËNDRIMET DHE VLERAT që zhvillohen:

- Toleranca;
- Respektimi i diversitetit;
- Përkushtimi;
- Qëndrimi pozitiv;
- Bashkëpunimi;
- Respektimi i kodit të mirësjelljes;
- Respektimi i rregulloreve;
- Gatishmëria;
- Siguria;
- Pavarësia në mendime dhe në veprime;
- Iniciativa dhe interesi për qasje të ndryshme;
- Besimi në përdorimin e TIK-ut;
- Formimi human dhe zhvillimi i personalitetit;
- Gatishmëria për bashkëpunim.

III. AFTËSITË DHE SHKATHTËSITË që zhvillohen:

- Njeh veten dhe të tjerët;
- Tregon për veten, për familjen dhe për mjedisin;
- Identifikon rreziqet e ndryshme;
- Kupton ndikimin e veprimeve pozitive dhe negative;
- Shkëmben përvojat;
- Demonstron sjellje, veprime, shprehi;
- Praktikon ushtrime;
- Ndërton bashkëpunim;
- Vendosmëria.

Planifikimi vjetor i temave mësimore për fushën e kurrikulës: Shkathtësi për jetë **Klasa V**

Lëndët e fushës kurrikulare	TEMAT MËSIMORE TË SHPËRNDARA GJATË MUAJVE				Rezultatet e kompetencave (Rezultatet e të nxënit për shkallë)	
	PERIUDHA I		PERIUDHA II	PERIUDHA III		
	Shtator—tetor	Nëntor—dhjetor	Janar—shkurt—mars	Prill—maj—qershor		
SHKATHTËSI PËR JETË	Shkathtësi për jetë – punëdore (7 orë)	Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i “crafts” (4 orë)	Mjedisi dhe shëndeti (3 orë)	Karriera (3 orë)	I	Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit – Komunikues efektiv 1, 2, 3, 5, 8
	Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i “crafts” (2 orë)	Mjedisi dhe shëndeti (4 orë)	Ekonomia familjare (6 orë)	Media (6 orë)	II	Kompetenca e të menduarit – Mendimtar kreativ 1, 2, 5, 8
			Karriera (2 orë)		III	Kompetenca e të nxënit – Nxënës i suksesshëm 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
					IV	Kompetenca për jetë, për punë dhe për mjedis - Kontribues produktiv 2, 3, 4, 5, 6, 7
					V	Kompetenca personale – Individ i shëndoshë 5, 7, 8, 9
					VI	Kompetenca qytetare – Qytetar i përgjegjshëm 1, 2, 5, 8
	Gjithsej 9 orë	Gjithsej 8 orë	Gjithsej 11 orë	Gjithsej 9 orë		

PLANI DYMUJOR: SHTATOR—TETOR

Lënda mësimore: Shkathtësi për jetë

Fusha e kurrikulës: Jeta dhe puna

Klasa: V

Temat mësimore: Shkathtësi për jetë - punëdore
Puna me projekte përmes TIK-ut
- krijimi i “crafts”

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/temave: *Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit – Komunikues efektiv*

I.1	Lexon me zë drejt një tekst letrar apo joletrar, të palexuar më parë.
I.3	Dëgjon në mënyrë aktive prezantimin e tjetrit dhe merr pjesë në diskutim, duke u paraqitur me të paktën dy ndërhyrje: pyetje, komente apo sqarime për temën e dhënë.
I.8	Prezanton një temë të caktuar para të tjerëve, në kohëzgjatje deri në 10 minuta, duke përdorur TIK-un apo teknologji tjetër, u përgjigjet pyetjeve të bëra nga të tjerët, si dhe bën pyetje gjatë dhe pas prezantimit, për të vazhduar më tej me kërkimin e informatave të tjera.

Kompetenca e të menduarit – Mendimtar kreativ

II.1	Identifikon veçoritë e përbashkëta dhe dalluese ndërmjet objekteve, qenieve të gjalla, dukurive apo ngjarjeve, të dhëna në detyrë; i paraqet ato para të tjerëve përmes njërës nga format shprehëse.
II.5	Ndërton tekste, objekte, animacione apo gjëra të tjera në bazë të imagjinatës, duke përdorur me kujdes udhëzimet dhe elementet apo materialet e dhëna.
II.8	Dallon lëndët, trupat, objektet, dukuritë natyrore apo shoqërore, të dhëna në detyrë sipas karakteristikave (përbërjes, vetive, shndërrimeve apo pozitive në kohë e hapësirë dhe bashkëveprimet) të tyre.

Kompetenca e të nxënit – Nxënës i suksesshëm

III.2	Shfrytëzon burime të ndryshme të informacionit, me rastin e përgatitjes së një teme të caktuar.
III.3	Identifikon dhe krahason informatat e njohura me ato të panjohura për një temë, çështje apo ngjarje të caktuara, duke përdorur teknika të ndryshme (p.sh., duke i shenjuar me shenja të ndryshme).
III.4	Ndjek udhëzimet e dhëna në libër apo në burime të tjera për të realizuar një veprim, aktivitet apo detyrë konkrete që kërkohet prej tij/saj.
III.5	Krahason përparimin e vet me përvojën paraprake, gjatë kryerjes së një detyre apo një aktiviteti të caktuar.
III.6	Përdor dosjen personale si mjet për identifikimin e përparësive dhe mangësive të veta në fusha të caktuara dhe bën një plan për mënyrën e korrigjimeve të nevojshme.
III.7	Identifikon cilësitë e veta që i posedon dhe cilësitë e nevojshme që duhet t'i zhvillojë për të nxënë një detyrë apo aktivitetet të caktuara dhe për të bashkëpunuar me të tjerët.
III.8	Menaxhon sjelljet e veta, materialet/mjetet dhe kohën që ka në dispozicion gjatë kryerjes së një detyre/aktiviteti individual apo të përbashkët në klasë/shkollë apo jashtë saj.
III.9	Përdor dhe zbaton në mënyrë efektive informatën/njohurinë për zgjidhjen e një problemi/detyre të caktuar, përmes shfrytëzimit të TIK-ut apo teknologjisë tjetër; prezanton përvojën e vet para të tjerëve për 6-10 minuta.

Kompetenca për jetë, për punë dhe për mjedis – Kontribues produktiv

IV.3	Përgatit një projekt të vogël, duke veçuar aktivitetet kryesore për një çështje që e preokupon atë, shkollën apo lagjen dhe përcakton elementet e tjera që e bëjnë më të zbatueshëm, si: kohën, vendin, materialet, mjetet e nevojshme për bërjen/kryerjen e tyre etj.
-------------	--

Kompetenca personale – Individ i shëndoshë

V.8	Bashkëpunon në mënyrë aktive me të gjithë moshatarët (pavarësisht prejardhjes së tyre, aftësive dhe nevojave të veçanta) për arritjen e një qëllimi të përbashkët (projekti/aktiviteti në bazë klase/shkolle apo jashtë saj).
V.9	Përkujdeset për mjedis të shëndoshë në rrethanat në të cilat realizon një aktivitet të caktuar, duke i krijuar vetes dhe pjesëmarrësve të tjerë kushte të përshtatshme të punës (ajrosje, shfrytëzim të dritës, shfrytëzim maksimal të hapësirës, mbajtje të pastërtisë, mbajtje e rregullt e sendeve që e rrethojnë etj.).

Kompetenca qytetare – Qytetar i përgjegjshëm

VI.2	Shpreh, dëgjon dhe respekton mendimin e secilit anëtar dhe bashkërisht vendos për mënyrat e përfundimit të një aktiviteti të përbashkët.
VI.5	Propozon dhe ndan mendimin me shokët/shoqet e klasës për procedurën e zgjedhjes së anëtarëve të grupeve të aktiviteteve të ndryshme me karakter mësimor, të këshillave në klasë apo në shkollë, përbërjen dhe rolin e tyre.

Rezultatet e të nxënësve të fushës kurrikulare të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/temave:

1.	Ushtrimi i punës praktike në shtëpi, në shkollë dhe në komunitet. 1.1. Përshkruan ndryshimet ndërmjet aktiviteteve që bëhen individualisht dhe në grup. 1.2. Ndërmerr aktivitete praktike bazuar në vetiniciativë dhe në qasje të pavarura, për të finalizuar produkte të ndryshme punëdore, duke u nisur nga një model i dhënë, fotografi a vizatim.
2	Ngritja e cilësive personale për jetë dhe për punë 2.1. Demonstron gatishmëri dhe vetiniciativë për pjesëmarrje dhe organizime të aktiviteteve të ndryshme grupe në shkollë dhe në komunitet, duke respektuar rregullat e ndërveprimit dhe të punës në grup.
3	Përdorimi i teknologjisë për jetë dhe për punën e përditshme 3.1. Përdor vegla dhe pajisje shtëpiake në situata të përditshmërisë. 3.2. Përdor veglat, mjetet dhe materialet adekuate për të punuar prodhime të thjeshta, bazuar në udhëzimet e mësimdhënësit.
4	Përdorimi i TIK-ut për të avancuar nxënien dhe cilësinë e jetës së përditshme. 4.1. Përdor kompjuterin personal për të reflektuar ide dhe krijimtari fillestare. 4.2. Përdor sigurt TIK-un për të krijuar projekte të ndryshme, planifikim të aktiviteteve, krijim të detyrave, hulumtim dhe zhvillim të shkathtësive praktike.
9	Edukimi për zhvillim të qëndrueshëm - mbrojtja dhe ruajtja e natyrës dhe e mjedisit. 9.1. Përpunon materiale ricikluese bazike nga ekonomia familjare dhe merr masa mbrojtëse për ruajtjen e mjedisit. 9.2. Zhvillon njohuri dhe shkathtësi për shoqërinë, mbrojtjen e mjedisit, ekonominë familjare dhe përdorimin e TIK-ut.

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore	Njësitë mësimore	Koha mësimore (orë mësimore)	Metodologjia e vlerësimit	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja me lëndët e tjera mësimore, me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore	Burimet
Shkathësi për jetë – punëdore	- Dallon materialet ndërtimore (argjila, gipsi, çimentoja, stiropori, mermeri, graniti, kaolina); - Hulumton zbatimin e materialeve ndërtimore (projekt individual); - Krahason vetitë e materialeve (argjila, gipsi, çimentoja, stiropori, mermeri, graniti, kaolina); - Zhvillon shkathësitë duke përdorur pajisje të thjeshta teknike për punimin e projekteve prej materialeve të ndryshme ndërtimore (argjila, gipsi, stiropori); - Tregon ecurinë e krijimit të një projekti në TIK me “crafts”.	1. Materialet ndërtimore (argjila, gipsi, çimentoja, stiropori, mermeri, graniti dhe kaolini) 2. Materialet ndërtimore - argjila, gipsi dhe çimentoja 3. Punë praktike - punim nga gipsi, miu në kuti. 4. Materialet ndërtimore - stiropori, mermeri, graniti dhe kaolini 5. Punë praktike - punime me stiropor 6. Vetitë e materialeve ndërtimore 7. Përdorimi i pajisjeve të thjeshta teknike për punimin e projekteve 8. Punojmë një bateri nga limoni - krijim punëdoreje 9. Punojmë furrën diell-ore (solare) - krijim punëdoreje	9 orë	- Diskutimi dhe të nxënëit në bashkëpunim (në grupe të vogla, grupe më të mëdha dhe me të gjithë nxënësit); - Mësimdhënie përmes vërtetimit, demonstrimit dhe eksperimentit; - Mësimdhënia dhe të nxënëit përmes mjeteve multimediale e në veçanti përmes kompjuterit; - Ushtimet me luajtje rolesh; - Inkurajimi i punës individuale dhe shkëmbimi i njohurive dhe shkathësisë, puna interaktive; - Të mësuarit në natyrë dhe vizitat në objekte industriale.	- Buletini i pjesëmarrjes; - Lista e kontrollit; - Dosja e nxënësit; - Vëzhgimi i drejtpërdrejtë; - Vlerësimi përkrahues; - Projekte.	Njeriu dhe natyra Gjuhë shqipe Edukatë fizike, sportet dhe shëndeti Edukatë figurative Njeriu dhe natyra Shoqëria dhe mjedisi Njohja e medias (përdorimi i medias për ta kuptuar botën përreth) Edukimi për zhvillim të qëndrueshëm (shërbimet për bashkësinë) Mbrojtja e mjedisit dhe zhvillimi i qëndrimeve ekologjike Gjuha dhe shkathësitë e komunikimit Zhvillimi personal dhe shkathësitë për jetë Puna vullnetare	Tekstet shkollore; Librat e aktivitetëve dhe të ushtrimeve; Librat e punës; Broshura; Atlase, Enciklopedi; Gazeta; Revista; Doracakë; Dosje. https://emesimi.rks-gov.net/shq/
Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i “crafts”							

PLANI DYMUJOR: NËNTOR—DHJETOR

Lënda mësimore: Shkathtësi për jetë

Fusha e kurrikulës: Jeta dhe puna

Klasa: V

Temat mësimore: Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i “crafts”
Mjedisi dhe shëndeti

Rezultatet e të nxënës për kompetencat kryesore të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/temave: *Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit – Komunikues efektiv*

I.3	Dëgjon në mënyrë aktive prezantimin e tjetrit dhe merr pjesë në diskutim, duke u paraqitur me të paktën dy ndërhyrje: pyetje, komente apo sqarime për temën e dhënë.
I.8	Prezanton një temë të caktuar para të tjerëve, në kohëzgjatje deri në 10 minuta, duke përdorur TIK-un apo teknologji tjetër, u përgjigjet pyetjeve të bëra nga të tjerët, si dhe bën pyetje gjatë dhe pas prezantimit, për të vazhduar më tej me kërkimin e informatave të tjera.

Kompetenca e të menduarit – Mendimtar kreativ

II.1	Identifikon veçoritë e përbashkëta dhe dalluese ndërmjet objekteve, qenieve të gjalla, dukurive apo ngjarjeve, të dhëna në detyrë; i paraqet ato para të tjerëve përmes njëres nga format shprehëse.
II.2	Identifikon çështjet e njëjta, dalluese ose kryesore të një teme apo ngjarjeje të njëjtë, por të nxjerra nga dy a më shumë burime të ndryshme të informacionit (tekst mësimor, gazetë, internet, burime njerëzore apo burime të tjera).
II.5	Ndërton tekste, objekte, animacione apo gjëra të tjera në bazë të imagjinatës, duke përdorur me kujdes udhëzimet dhe elementet apo materialet e dhëna.

Kompetenca e të nxënës – Nxënës i suksesshëm

III.1	Parashtron pyetje që nxisin debat për temën/problemin e dhënë dhe u jep përgjigje pyetjeve të bëra nga të tjerët përmes njëres nga format e shprehjes.
III.2	Shfrytëzon burime të ndryshme të informacionit me rastin e përgatitjes së një teme të caktuar.
III.3	Identifikon dhe krahason informatat e njohura me ato të panjohura për një temë, çështje apo ngjarje të caktuar, duke përdorur teknika të ndryshme (p.sh., duke i shenjuar me shenja të ndryshme).
III.4	Ndjek udhëzimet e dhëna në libër apo në burime të tjera për të realizuar një veprim, aktivitet apo detyrë konkrete që kërkohet prej tij/saj.
III.5	Krahason përparimin e vet me përvojën paraprake gjatë kryerjes së një detyre apo një aktiviteti të caktuar.
III.7	Identifikon cilësitë e veta që i posedon dhe cilësitë e nevojshme që duhet t'i zhvillojë për të nxënë një detyrë apo aktivitetet të caktuar dhe për të bashkëpunuar me të tjerët.
III.8	Menaxhon sjelljet e veta, materialet/mjetet dhe kohën që ka në dispozicion, gjatë kryerjes së një detyre/aktiviteti individual apo të përbashkët në klasë/shkollë apo jashtë saj.
III.9	Përdor dhe zbaton në mënyrë efektive informatën/njohurinë për zgjidhjen e një problemi/detyre të caktuar, përmes shfrytëzimit të TIK-ut apo teknologjisë tjetër; prezanton përvojën e vet para të tjerëve për 6-10 minuta.

Kompetenca për jetë, për punë dhe për mjedis – Kontribues produktiv

IV.3	Përgatit një projekt të vogël, duke veçuar aktivitetet kryesore për një çështje që e preokupon atë, shkollën apo lagjen dhe përcakton elementet e tjera që e bëjnë më të zbatueshëm, si: kohën, vendin, materialet, mjetet e nevojshme për bërjen/kryerjen e tyre etj.
IV.4	Diskuton në grup për gjendjen e mjedisit që e rrethon, të incizuar më parë (si: vëzhgim, fotografim etj.) dhe bën një listë në bashkëpunim me anëtarët e grupit për aktivitetet e mundshme për mbikëqyrjen dhe përmirësimin e gjendjes.

Kompetenca personale – Individ i shëndoshë

V.8	Bashkëpunon në mënyrë aktive me të gjithë moshatarët (pavarësisht prejardhjes së tyre, aftësive dhe nevojave të veçanta) për arritjen e një qëllimi të përbashkët (projekti/aktiviteti në bazë klase/shkolle apo jashtë saj).
V.9	Përkujdeset për mjedis të shëndoshë në rrethanat në të cilat realizon një aktivitet të caktuar, duke i krijuar vetes dhe pjesëmarrësve të tjerë kushte të përshtatshme të punës (ajrosje, shfrytëzim të dritës, shfrytëzim maksimal të hapësirës, mbajtje të pastërtisë, mbajtje e rregullt e sendeve që e rrethojnë etj.).

Kompetenca qytetare – Qytetar i përgjegjshëm

VI.2	Shpreh, dëgjon dhe respekton mendimin e secilit anëtar dhe bashkërisht vendos për mënyrat e përfundimit të një aktiviteti të përbashkët.
VI.5	Propozon dhe ndan mendimin me shokët/shoqet e klasës për procedurën e zgjedhjes së anëtarëve të grupeve të aktiviteteve të ndryshme me karakter mësor, të këshillave në klasë apo në shkollë, përbërjen dhe rolin e tyre.

Rezultatet e të nxënësve të fushës kurrikulare të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/temave:

1.	Ushtrimi i punës praktike në shtëpi, në shkollë dhe në komunitet. Nxënësi/ja: 1.1. Përshkruan ndryshimet ndërmjet aktiviteteve që bëhen individualisht dhe në grup. 1.2. Ndërmerr aktivitete praktike bazuar në vetiniciativë dhe në qasje të pavarura për të finalizuar produkte të ndryshme punëdore, duke u nisur nga një model i dhënë, fotografi a vizatim.
2.	Ngritja e cilësive personale për jetë dhe punë. 2.1. Demonstron gatishmëri dhe vetiniciativë për pjesëmarrje dhe organizime të aktiviteteve të ndryshme grupe në shkollë dhe në komunitet, duke respektuar rregullat e ndërveprimit dhe të punës në grup.
3.	Përdorimi i teknologjisë për jetën dhe punën e përditshme. 3.1. Përdor vegla dhe pajisje shtëpiake në situata të përditshmërisë. 3.2. Përdor veglat, mjetet dhe materialet adekuate, për të punuar prodhime të thjeshta bazuar në udhëzimet e mësimdhënësit.
4.	Përdorimi i TIK-ut për të avancuar nxënien dhe cilësinë e jetës së përditshme. 4.1. Përdor kompjuterin personal për të reflektuar ide dhe krijimtari fillestare. 4.2. Përdor sigurt TIK-un për të krijuar projekte të ndryshme, planifikim të aktiviteteve, krijim të detyrave, hulumtim dhe zhvillim të shkathtësive praktike.
8.	Komunikimi në/për jetë dhe punë. 8.1. Është i vetëdijshëm për ekzistimin e diversitetit individual në klasë, në shkollë dhe në jetë, për të përmirësuar të kuptuarit, dëshirat dhe aspiratat e të tjerëve, duke menaxhuar situatat dhe zgjidhjen e konflikteve në mënyrë konstruktive dhe paqësore.
9.	Edukimi për zhvillim të qëndrueshëm - mbrojtja dhe ruajtja e natyrës dhe e mjedisit. 9.1. Përpunon materiale ricikluese bazike nga ekonomia familjare dhe merr masa mbrojtëse për ruajtjen e mjedisit. 9.2. Zhvillon njohuri dhe shkathtësi për shoqërinë, mbrojtjen e mjedisit, ekonominë familjare dhe përdorimin e TIK-ut.

Temat mësimore		Rezultatet e të nxënit për tema mësimore	Njësitë mësimore	Koha mësimore (orë mësimore)	Metodologjia e vlerësimit	Metodologjia e mësimdhënies	Ndërlidhja me lëndë tjera mësimore, me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore	Burimet
Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i "crafts"	-	Përkshuan fazat e krijimit dhe të prezantimit të një projekti përmes TIK-ut;	10. Si ta kryejmë një projekt nëpërmjet TIK-ut	8 orë	- Diskutimi dhe të nxëniti në bashkëpunim (në grupe të vogla, grupe më të mëdha dhe me të gjithë nxënësit);	- Buletini i pjesëmarrjes;	Njeriu dhe natyra	Tekstet shkollore; Librat e aktivitetëve dhe të ushtrimeve;
	-	Përdor programe kompjuterike për krijimin e modeleve, siç janë origami, "crafts" për punëdore;	11. Si ta kryejmë një projekt nëpërmjet TIK-ut					
Mjedisi dhe shëndeti	-	Modelon forma të ndryshme me "crafts" përmes skicave dhe modeleve që gjenden në internet.	12. Punojmë me teknikën origami	8 orë	- Mësimdhënie përmes vërtetimit, demonstrimit dhe eksperimentit;	- Lista e kontrollit;	Edukata figurative	Librat e punës; Broshura; Atlase; Enciklopedi; Gazeta; Revista; Doracakë; Dosje; https://emi.rks-gov.net/shq/
	-	Krijon projekte shkollore me programe kompjuterike, me fokus në punëdore ("crafts", origami);	13. Punojmë origami në kompjuter					
	-	Dallon diversitetin individual në klasë, në shkollë dhe në komunitet, duke përdorur praktika të mira për zgjidhjen e konflikteve;	14. Diversiteti individual					
	-	Hulumton diversitetin ekologjik në mjedisin jetësor në internet;	15. Diversiteti ekologjik në mjedisin jetësor					
	-	Liston ditët ndërkombëtare për mbrojtjen e mjedisit;	16. Diversiteti ekologjik në mjedisin jetësor - Punimi i pankartës për Ditën Ndërkombëtare të Mbrojtjes së Ujit					
	-	Krijon projekt për aktivitetet sipas kalendarit mjedisor përmes kompjuterit.	17. Ditët ndërkombëtare për mbrojtjen e mjedisit - Punimi i pankartës për Ditën Ndërkombëtare të Tokës	8 orë	- Ushtrimet me luajtje rolesh;	- Vlerësimi përshkrues;	Njeriu dhe natyra	Librat e punës; Broshura; Atlase; Enciklopedi; Gazeta; Revista; Doracakë; Dosje; https://emi.rks-gov.net/shq/
	-							

PLANI TREMUJOR: JANAR—SHKURT—MARS

Lënda mësimore: Shkathtësi për jetë

Fusha e kurrikulës: Jeta dhe puna

Klasa: V

Temat mësimore: Mjedisi dhe shëndeti
Ekonomia familjare
Karriera

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/temave: *Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit – Komunikues efektiv*

I.1	Lexon me zë drejt një tekst letrar apo joletrar, të palexuar më parë.
I.3	Dëgjon në mënyrë aktive prezantimin e tjetrit dhe merr pjesë në diskutim, duke u paraqitur me të paktën dy ndërhyrje: pyetje, komente apo sqarime për temën e dhënë.
I.8	Prezanton një temë të caktuar para të tjerëve, në kohëzgjatje deri në 10 minuta, duke përdorur TIK-un apo teknologji tjetër, u përgjigjet pyetjeve të bëra nga të tjerët, si dhe bën pyetje gjatë dhe pas prezantimit, për të vazhduar më tej me kërkimin e informatave të tjera.

Kompetenca e të menduarit – Mendimtar kreativ

II.1	Identifikon veçoritë e përbashkëta dhe dalluese ndërmjet objekteve, qenieve të gjalla, dukurive apo ngjarjeve, të dhëna në detyrë; i paraqet ato para të tjerëve përmes njërës nga format shprehëse.
II.5	Ndërton tekste, objekte, animacione apo gjëra të tjera në bazë të imagjinatës, duke përdorur me kujdes udhëzimet dhe elementet apo materialet e dhëna.
II.8	Dallon lëndët, trupat, objektet, dukuritë natyrore apo shoqërore, të dhëna në detyrë sipas karakteristikave (përbërjes, vetive, shndërrimeve apo pozitive në kohë e hapësirë dhe bashkëveprimet) të tyre.

Kompetenca e të nxënit – Nxënës i suksesshëm

III.2	Shfrytëzon burime të ndryshme të informacionit me rastin e përgatitjes së një teme të caktuar.
III.3	Identifikon dhe krahason informatat e njohura me ato të panjohura për një temë, çështje apo ngjarje të caktuara, duke përdorur teknika të ndryshme (p.sh., duke i shenjuar me shenja të ndryshme).
III.4	Ndjek udhëzimet e dhëna në libër apo në burime të tjera për të realizuar një veprim, aktivitet apo detyrë konkrete që kërkohet prej tij/saj.
III.5	Krahason përparimin e vet me përvojën paraprake gjatë kryerjes së një detyre apo një aktiviteti të caktuar.
III.6	Përdor dosjen personale si mjet për identifikimin e përparësive dhe mangësive të veta në fusha të caktuara dhe bën një plan për mënyrën e korrigjimeve të nevojshme.
III.8	Menaxhon sjelljet e veta, materialet/mjetet dhe kohën që ka në dispozicion gjatë kryerjes së një detyre/aktiviteti individual apo të përbashkët në klasë/shkollë apo jashtë saj.
III.9	Përdor dhe zbaton në mënyrë efektive informatën/njohurinën për zgjidhjen e një problemi/detyre të caktuar, përmes shfrytëzimit të TIK-ut apo teknologjisë tjetër; prezanton përvojën e vet para të tjerëve për 6-10 minuta.

Kompetenca për jetë, për punë dhe për mjedis – Kontribues produktiv

IV.3	Përgatit një projekt të vogël, duke veçuar aktivitetet kryesore për një çështje që e preokupon atë, shkollën apo lagjen dhe përcakton elementet e tjera që e bëjnë më të zbatueshëm, si: kohën, vendin, materialet, mjetet e nevojshme për bërjen/kryerjen e tyre etj.
IV.4	Diskuton në grup për gjendjen e mjedisit që e rrethon, të incizuar më parë (si: vëzhgim, fotografim etj.) dhe bën një listë në bashkëpunim me anëtarët e grupit për aktivitetet e mundshme për mbikëqyrjen dhe përmirësimin e gjendjes.
IV.6	Identifikon ushqimet më të shpeshta, materialet e tjera shpenzuese të familjes apo harxhimet vetjake dhe llogarit shpenzimet për një javë; të dhënat e gjetura i paraqet në formë tabelare/grafike apo në një formë tjetër.

Kompetenca personale – Individ i shëndoshë

V.8	Bashkëpunon në mënyrë aktive me të gjithë moshatarët (pavarësisht prejardhjes së tyre, aftësive dhe nevojave të veçanta) për arritjen e një qëllimi të përbashkët (projekti/aktiviteti në bazë klase/shkolle apo jashtë saj).
V.9	Përkujdeset për mjedis të shëndoshë në rrethanat në të cilat realizon një aktivitet të caktuar, duke i krijuar vetes dhe pjesëmarrësve të tjerë kushte të përshtatshme të punës (ajrosje, shfrytëzim të dritës, shfrytëzim maksimal të hapësirës, mbajtje të pastërtisë, mbajtje e rregullt e sendeve që e rrethojnë etj.).

Kompetenca qytetare – Qytetar i përgjegjshëm

VI.2	Shpreh, dëgjon dhe respekton mendimin e secilit anëtar dhe bashkërisht vendos për mënyrat e përfundimit të një aktiviteti të përbashkët.
VI.5	Propozon dhe ndan mendimin me shokët/shoqet e klasës për procedurën e zgjedhjes së anëtarëve të grupeve të aktiviteteve të ndryshme me karakter mësues, të këshillave në klasë apo në shkollë, përbërjen dhe rolin e tyre.

Rezultatet e të nxëniet të fushës kurrikulare të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/temave:

1.	Ushtrimi i punës praktike në shtëpi, në shkollë dhe në komunitet. 1.1. Ushtrimi i punës praktike në shtëpi, në shkollë dhe në komunitet. 1.2. Ndërmerr aktivitete praktike, bazuar në vetiniciativë dhe në qasje të pavarura, për të finalizuar produkte të ndryshme punëdore, duke u nisur nga një model i dhënë, fotografi a vizatim.
2.	Ngritja e cilësive personale për jetë dhe punë. 2.1. Demonstron gatishmëri dhe vetiniciativë për pjesëmarrje dhe organizime të aktiviteteve të ndryshme grupe në shkollë dhe në komunitet, duke respektuar rregullat e ndërveprimit dhe të punës në grup.
4.	Përdorimi i TIK-ut për të avancuar nxënien dhe cilësinë e jetës së përditshme. 4.1. Përdor kompjuterin personal për të reflektuar ide dhe krijimtari fillestare. 4.2. Përdor sigurt TIK-un për të krijuar projekte të ndryshme, planifikim të aktiviteteve, krijim të detyrave, hulumtim dhe zhvillim të shkathtësive praktike.
5.	Ushtrimi i zhvillimit të ndërmarrësisë dhe planit të biznesit. 5.1. Drejtpërdrejt hulumton dhe përfshihet në aktivitete të ekonomisë familjare dhe ushtron përgjegjësi elementare organizative-buxhetore, duke zhvilluar shpirtin e ndërmarrësit.
8.	Komunikimi në/për jetë dhe punë. 8.1. Është i vetëdijshëm për ekzistimin e diversitetit individual në klasë, në shkollë dhe në jetë, për të përmirësuar të kuptuarit, dëshirat dhe aspiratat e të tjerëve, duke menaxhuar situatat dhe zgjidhjen e konflikteve në mënyrë konstruktive dhe paqësore.
9.	Mbrojtja dhe ruajtja e natyrës dhe e mjedisit 9.1. Përpunon materiale ricikluese bazike nga ekonomia familjare dhe merr masa mbrojtëse për ruajtjen e mjedisit. 9.2. Zhvillon njohuri dhe shkathtësi për shoqërinë, mbrojtjen e mjedisit, ekonominë familjare dhe përdorimin e TIK-ut.

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore	Njësitë mësimore	Koha mësimore (orë mësimore)	Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja me lëndët e tjera mësimore, ndërkurrikulare dhe situatat jetësore	Burimet
Mjedisi dhe shëndeti	- Krijon projekt për aktivitetet sipas kalendarit mjedisor, përmes kompjuterit.	18. Projekti për aktivitetet sipas kalendarit mjedisor - Pan-karta për Ditën Botërore të Kafshëve	11 orë	- Diskutimi dhe të nxënit në bashkëpunim (në grupe të vogla, grupe më të mëdha dhe me të gjithë nxënësit);	- Buletini i pjesëmarrjes;	Njeriu dhe natyra	Tekstet shkollore;
	- Shpjegon ndikimin negativ të mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin e njeriut.	19. Ndikimi negativ i mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin njerëzor		- Mësimdhënie përmes vrojtit, demonstrimit dhe eksperimentit;	- Lista e kontrollit;	Gjuhë shqipe	Librat e aktiviteteve dhe të ushtrimeve;
Ekonomia familjare	- Tregon konceptet kryesore të ekonomisë familjare përmes shembujve në jetën e përditshme.	20. Ndikimi negativ i mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin njerëzor - përf forcim		- Mësimdhënia dhe të nxënit përmes mjeteve multimediale e në veçanti përmes kompjuterit;	- Dosja e nxënësit;	Njeriu dhe natyra	Librat e punës;
	- Analizon detyrat, përgjegjësitë e menaxherit të shtëpisë.	21. Ekonomia familjare		- Mësimdhënia dhe të nxënit përmes mjeteve multimediale e në veçanti përmes kompjuterit;	- Vëzhgimi i drejtpërdrejtë;	Shoqëria dhe mjedisi	Broshura;
Karriera	- Përkrahur si realizohet menaxhimi shtëpiak përmes detyrave praktike.	22. Menaxhimi i buxhetit në vendbanime të ndryshme		- Ushtrimet me luajtje rolesh;	- Vlerësimi përshkrues;	Njohja e medias	Atlase;
	- Hulumton në internet forma të ndryshme të menaxhimit familjar dhe të kursimit të pjesëve kryesore të shtëpisë.	23. Organizimi i buxhetit familjar		- Inkurajimi i punës individuale dhe shkëmbimi i njohurive dhe shkathësive, puna interaktive;	- Projekte.	(përdorimi i medias për ta kuptuar botën përreth)	Enciklopedi;
	- Paraqet pjesët kryesore të ekonomisë familjare, duke analizuar dhe llogaritur buxhetin familjar në elemente të ndryshme.	24. Kursimet e fëmijëve ndihmojnë në buxhetin familjar		- Të mësuarit në natyrë dhe vizitat në objekte industriale.	-	Edukimi për zhvillim të qëndrueshëm (shërbimet për bashkësinë)	Gazeta;
	- Krijon planin familjar për menaxhimin e shpenzimeve mujore.	25. Fëmijët mësojnë të kursejnë dhe t'i organizojnë paratë e tyre			-	Mbrojtja e mjedisit dhe zhvillimi i qëndrimeve ekologjike	Doracakë;
	- Krijon veshje, paketime, pajisje (maka) të ndryshme nga materialet ricikluese.	26. Veshjet, paketimi dhe pajisjet e ndryshme nga materialet ricikluese - Dekorimi i bluzës së bardhë			-	Gjuha dhe shkathësitë e komunikimit	Dosje;
	- Paraqet përmes videoeve/fotove, rrugën e karrierës së prindit apo familjarëve të tij.	27. Rruga e karrierës			-	Zhvillimi personal dhe shkathësitë për jetë	https://emesimi.rks-gov.net/shq/
	- Tregon hobin dhe imagjinon përshatjen e tij me profesionin e preferuar.	28. Hobi dhe profesioni më i pëlqyer			-	Puna vullnetare	

PLANI TREMUJOR: PRILL—MAJ—QERSHOR

Lënda mësimore: Shkathtësi për jetë

Fusha e kurrikulës: Jeta dhe puna

Klasa: V

Temat mësimore: Karriera
Media

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/temave: *Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit - Komunikues efektiv*

I.1	Lexon me zë drejt një tekst letrar apo joletrar, të palexuar më parë.
I.2	Shkruan një tekst deri në një faqe (500 fjalë) e më shumë për një temë të caktuar.
I.3	Dëgjon në mënyrë aktive prezantimin e tjetrit dhe merr pjesë në diskutim, duke u paraqitur me të paktën dy ndërhyrje: pyetje, komente apo sqarime për temën e dhënë;
I.4	Shpreh qëndrimin për ngjarjen apo për performancën dhe emocionet e veta që i ka përjetuar gjatë shikimit të një flmi, të një dokumentari të përshtatshëm për moshën e vet, gjatë leximit të një libri, një interpretimi muzikor, një ekspozite, një recitimi apo dramatizimi, në njërin nga format shprehëse, si: me të folur, me shkrim, me vizatim, me mimikë, me lëvizje etj.
I.5	Merr pjesë në organizimin e një shfaqjeje artistike në harmoni me moshën e vet, duke përdorur forma të ndryshme të të shprehurit.

Kompetenca e të menduarit – Mendimtar kreativ

II.1	Identifikon veçoritë e përbashkëta dhe dalluese ndërmjet objekteve, qenieve të gjalla, dukurive apo ngjarjeve, të dhëna në detyrë; i paraqet ato para të tjerëve përmes njërës nga format shprehëse.
II.2	Identifikon çështjet e njëjta, dalluese ose kryesore të një teme apo ngjarjeje të njëjtë, por të nxjerra nga dy a më shumë burime të ndryshme të informacionit (tekst mësimor, gazetë, internet, burime njerëzore apo burime të tjera).
II.5	Ndërton tekste, objekte, animacione apo gjëra të tjera në bazë të imagjinatës, duke përdorur me kujdes udhëzimet dhe elementet apo materialet e dhëna.

Kompetenca e të nxënit – Nxënës i suksesshëm

III.1	Parashtron pyetje që nxisin debat për temën/problemin e dhënë dhe u jep përgjigje pyetjeve të bëra nga të tjerët përmes njërës nga format e shprehjes.
III.2	Shfrytëzon burime të ndryshme të informacionit me rastin e përgatitjes së një teme të caktuar.
III.3	Ndjek udhëzimet e dhëna në libër apo në burime të tjera për të realizuar një veprim, aktivitet apo detyrë konkrete që kërkohet prej tij/saj.
III.4	Identifikon dhe krahason informatat e njohura me ato të panjohura për një temë, çështje apo ngjarje të caktuara, duke përdorur teknika të ndryshme (p.sh., duke i shenjuar me shenja të ndryshme).
III.6	Përdor dosjen personale si mjet për identifikimin e përparësive dhe mangësive të veta në fusha të caktuara dhe bën një plan për mënyrën e korrigjimeve të nevojshme.

Kompetenca për jetë, për punë dhe për mjedis – Kontribues produktiv

IV.2	Përgatit një plan pune për një javë dhe specifikon aktivitetet më me prioritet, duke arsyetuar përzgjedhjen e tyre.
IV.5	Debaton me moshatarë për mënyrën e sjelljes së nxënësve në klasë/laborator, në shkollë dhe në mjedise të tjera apo për një grup të caktuar njerëzish për një situatë të caktuar, duke mbrojtur idetë e veta me shembuj konkretë.
IV.7	Lexon etiketën, udhëzuesin e produkteve të ndryshme (rrobave, ushqimit, barnave apo të teknikës) dhe jep sqarim për prejardhjen, përmbajtjen, përdorimin, mënyrën e mirëmbajtjes apo për rreziqet në rast mospërdorimi të drejtë - adekuat.

Kompetenca personale – Individ i shëndoshë

V.5	Identifikon përparësitë dhe mangësitë e personalitetit të vet dhe jep mendime për mënyrën e përmirësimit, në forma të ndryshme shprehëse.
V.7	Dallon dhe përshkruan rolet e personave dhe shërbimeve të nevojshme për kërkimin e ndihmës në situata të caktuara të rrezikut të shëndetit të vet, fizik dhe mendor.
V.8	Bashkëpunon në mënyrë aktive me të gjithë moshatarët (pavarësisht prejardhjes së tyre, aftësive dhe nevojave të veçanta) për arritjen e një qëllimi të përbashkët (projekti/aktiviteti në bazë klase/shkolle apo jashtë saj).
V.9	Përkujdeset për mjedis të shëndoshë në rrethanat në të cilat realizon një aktivitet të caktuar, duke i krijuar vetes dhe pjesëmarrësve të tjerë kushte të përshtatshme të punës (ajrosje, shfrytëzim të dritës, shfrytëzim maksimal të hapësirës, mbajtje të pastërtisë, mbajtje e rregullt e sendeve që e rrethojnë etj.).

Kompetenca qytetare – Qytetar i përgjegjshëm

VI.2	Paraqet në forma të ndryshme të drejtat dhe përgjegjësitë e pjesëtarëve të familjes së vet dhe i diskuton ato me të tjerët, më pas i krahason me të drejtat dhe përgjegjësitë e nxënësve, mësuesve dhe staft menaxhues në shkollë apo me pjesëtarët e ndonjë institucioni.
VI.2	Shpreh, dëgjon dhe respekton mendimin e secilit anëtar dhe bashkërisht vendos për mënyrat e përfundimit të një aktiviteti të përbashkët.
VI.8	Paraqet me shembuj konkretë sjelljet që duhen manifestuar në rast rreziku nga fatkeqësitë natyrore apo të krijuara nga njeriu, si: zjarri, vërshimi, tërmeti, komunikimi me njerëz të panjohur etj.

Rezultatet e të nxënësve të fushës kurrikulare të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/temave:

2.	Ngritja e cilësive personale për jetë dhe punë. 2.1. Demonstron gatishmëri dhe vetiniciativë për pjesëmarrje dhe organizime të aktiviteteve të ndryshme grupe në shkollë dhe në komunitet, duke respektuar rregullat e ndërveprimit dhe të punës në grup.
4.	Përdorimi i TIK-ut për të avancuar nxënien dhe cilësinë e jetës së përditshme. 4.1. Përdor kompjuterin personal për të reflektuar ide dhe krijimtari fillestare. 4.2. Përdor sigurt TIK-un për të krijuar projekte të ndryshme, planifikim të aktiviteteve, krijim të detyrave, hulumtim dhe zhvillim të shkathtësive praktike.
5.	Ushtrimi i zhvillimit të ndërmarrësisë dhe planit të biznesit. 5.1. Drejtpërdrejt hulumton dhe përfshihet në aktivitete të ekonomisë familjare dhe ushtron përgjegjësi elementare organizative-buxhetore, duke zhvilluar shpirtin e ndërmarrësit.
6.	Promovimi i kushteve të sigurt për jetë dhe për punë. 6.1. Përshkruan rregullat për mbrojtje dhe siguri, nga rreziqet në jetën e përditshme: në shtëpi, në shkollë dhe në mjedis.
7.	Përgatitja për jetën profesionale dhe karrierën e ardhshme. 7.1. Demonstron përmes veprimeve të veta nevojën për marrjen e përgjegjësisë, ndarjen e aktiviteteve që zhvillohen në shtëpi, shkollë dhe komunitet.

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënësve për temën mësimore	Njësitë mësimore	Koha mësimore (orë mësimore)	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja me lëndët e tjera mësimore, me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore	Burimet	
Karriera	- Dallon llojet e profesioneve të ndryshme; - Harton një miniplan për shkathësitë/afësitë e tij/saj; - Liston ide të ndryshme lidhur me karrierën;	29. Profesionet e ndryshme 30. Plani i shkathësitëve/afësive 31. Ide të ndryshme për karrierë	9 orë	- Diskutimi dhe të nxënësve në bashkëpunim (në grupe të vogla, grupe më të mëdha dhe me të gjithë nxënësit);	- Buletini i pjesëmarrjes; - Lista e kontrollit;	- Tekstet shkollore; - Librat e aktiviteteve dhe të ushtrimeve; - Librat e punës; - Broshura;	
Media	- Organizon aktivitete shkollore sipas ideve të grupit; incizimi, prezantimi e postimi në faqet e shkollës dhe mediet lokale; - Organizon aktivitete dhe gara të ndryshme që paraqesin vepërime ndërmarrëse (p.sh., gara për fotografi, vizatime, krijime të ndryshme etj.); - Përdor lojëra të ndryshme kompjuterike me sens ndërmarrës; - Plotëson tabelat ku përcaktohen nevojat dhe shpenzimet në familje, duke përdorur programe kompjuterike; - Fotografon dhe mbledh shenjat sinjalizuese të rrezikut dhe mbrojtjes në punë, si dhe i vendos në tabelat e shkollës.	32. Rëndësia e medieve 33. Organizimi i aktiviteteve shkollore nëpërmjet medieve 34. Realizimi i garave e i sfidave të ndryshme mësimore - i veprimtarive ndërmarrëse 35. Zhvillimi i lojërave përmes medieve 36. Të llogarisim së bashku 37. Paraqitja e shenjave të rrezikut dhe mbrojtja në punë duke i përdorur mediet 38. Kodimi dhe zgjidhja e problemeve		- Mësimdhënie përmes vrojtimit, demonstrimit dhe eksperimentit; - Mësimdhënia dhe të nxënësve përmes mjeteve multimediale e në veçanti përmes kompjuterit; - Ushtrimet me luajtje rolesh; - Inkurajimi i punës individuale dhe shkëmbimi i njohurive dhe shkathësisive, puna interaktive; - Të mësuarit në natyrë dhe vizitat në objekte industriale.	- Dosja e nxënësit; - Vëzhgimi i drejtpërdrejtë; - Vlerësimi përshkrues; Projekte.	- Edukatë figurative - Njeriu dhe natyra - Shoqëria dhe mjedisi - Njohja e medias (përdorimi i medias për ta kuptuar botën përreth) - Edukimi për zhvillim të qëndrueshëm (shërbimet për bashkësinë) - Mbrojtja e mjedisit dhe zhvillimi i qëndrimeve ekologjike - Gjuha dhe shkathësitë e komunikimit - Zhvillimi personal dhe shkathësitë për jetë - Puna vullnetare	- Atlase; - Enciklopedi; - Gazeta; - Revista; - Doracakë; - Dosje; https://emesimi.rks-gov.net/shq/

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Shkathtësi për jetë - punëdore

Rezultatet e të nxënit të temës:

Dallon materialet ndërtimore (argjila, gjipsi, çimentoja, stiropori, mermeri, graniti, kaolina).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.1, II.5, III.3.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 2.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Materialet ndërtimore (argjila, gjipsi, çimentoja, stiropori, mermeri, graniti dhe kaolini)

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Dallon materialet ndërtimore në objekte të ndryshme;
- Rendit llojet e materialeve sipas funksionit.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografia, ilustrime, flipçart, argjilë, stiropor (opcionale: mermer, kaolinë, granit).

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Bashkëbisedim

Shënohet në tabelë: “Materialet ndërtimore”, dhe nxiten nxënësit të kujtojnë njohuritë paraprake lidhur me materialet ndërtimore. Pasi të mendojnë për disa minuta, pyeten:

- Cilat janë materialet ndërtimore?
- Çka dini për materialet ndërtimore?

1. Shkathtësi për jetë - punëdore

1.1. Materialet ndërtimore

Fjalët kyçe: materialet ndërtimore, procesi teknologjik, konstruksioni bartës.



Diskutim: Çfarë janë materialet ndërtimore?

Objektet ndërtimore përfshijnë një seri veprash, siç janë: shtëpitë, rrugët, urat, hekurudhat, tunelet, aeroportet, objektet industriale, objektet sportive, objektet kulturore etj.



Fig. 1.1. Objekte dhe vepra ndërtimore të ndryshme

Çdo objekt ndërtimor përbëhet prej materialeve të ndryshme, të cilat mund të ndahen në dy grupe kryesore:

- materialet, si: argjila, gjipsi, kaolini, çimentoja, guri, betoni, çeliku, alumini etj., që përdoren për ndërtimin e konstruksioneve mbajtëse (strukturës së brendshme të ndërtimit).
- materialet, si: stiropori, mermeri, graniti, leshi i qelqit etj., që përdoren për mbrojtjen e konstruksioneve nga faktorët e dëmshëm, për të rritur vetitë e shfrytëzimit dhe komoditetin në to (materialet termoizoluese, akustike, hidroizoluese, dekorative etj.).



Pyetje dhe detyra

1. Çka janë materialet ndërtimore dhe si ndahen ato?
2. Numëroni disa materiale ndërtimore prej të cilave ndërtohet shtëpia.

Argjila



Diskutim: Çfarë dini për argjilën si material ndërtimor?

Argjila si lëndë e parë është bazë për prodhimin e materialeve argjilore. Materialet argjilore janë prodhime që përfitohen nga argjila si lëndë e parë, si dhe prej përbërësve të tjerë (p.sh., rërës), duke kaluar nëpër procese teknologjike dhe nëpër temperatura të ndryshme. Shumë kohë më parë, njerëzit filluan t'i përdornin materialet argjilore për nevojat e veta. Zhvillimi teknologjik i materialeve të ndërtimit në përgjithësi ka ndikuar që, edhe sot, argjila të përdoret në kombinim me materialet e tjera, duke përmirësuar vetitë dhe duke rritur gjithanshmërinë e përdorimit.

Materialet që kanë për bazë argjilën janë shumë të përhapura në ndërtim. Ato përfshijnë: tullat, blloqet, tegullat etj. Procesi teknologjik i përpunimit të argjilës deri në prodhim të saj, përbëhet nga:

- | | |
|--|--------------------------------------|
| - gërmimi (eksploatimi i materialit argjilor); | - dhënia e formës; |
| - ndarja (përgatitja e materialit); | - tharja; |
| - thërrmimi (në mullin); | - pjekja; |
| - përzjerja me ujë; | - deponimi i materialeve të gatshme. |

Zakonisht, pjekja kryhet në temperatura 900-1200 °C në furra speciale.



Fig. 1.2. Furra e tipit të vjetër



Fig. 1.3. Furrë e tipit në formë tuneli



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathhtësive: Përpunimi i përmbajtjes Lexim i drejtuar

Vëzhgohen ilustrimet në tekst. Kërkohet nga nxënësit të mendojnë se cilat materiale ndërtimore janë përdorur për ndërtimin e objekteve në fotografi. Diskutojnë në dyshe me shokun a shoqen e bankës.

E lexojnë paragrafin e parë në heshtje. Parashtrohen pyetjet:

- Çka nënkuptojmë me objekte ndërtimore?
- Cilat materiale ndërtimore nevojiten për realizimin e tyre?

Në të njëjtën mënyrë vazhdohet edhe me paragrafin e dytë:

- Si ndahen materialet ndërtimore?
- Cilat materiale shërbejnë për ndërtimin e konstruksioneve mbajtëse?
- Cilat materiale përdoren për mbrojtjen e këtyre konstruksioneve?



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Organizues grafik

Nxënësve u shpërndahen fletët me Diagram të Venit. U kërkohet që në dyshe ta plotësojnë atë.

Materialet që përdoren për konstruksione

Materialet për mbrojtjen e konstruksioneve

Të përbashkëtat

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për njohjen e materialeve ndërtimore të objekteve dhe renditjen e tyre sipas llojit.

Detyrë:

T'i hulumtojë materialet e përdorura për ndërtimin e shtëpisë dhe t'i shënojë ato në fletore.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna
Lënda: Shkathtësi për jetë
Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V
Tema: Shkathtësi për jetë - punëdore

Rezultatet e të nxënit të temës:
 Hulumton zbatimin e materialeve ndërtimore (projekt individual).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.1, I.3, II.1, II.8

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 2.1

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Materialet ndërtimore - argjila, gjipsi dhe çimentoja

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Hulumton zbatimin e materialeve ndërtimore;
- Shpjegon vetitë e materialeve ndërtimore;
- Përshkruan proceset teknologjike të materialeve ndërtimore.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, ilustrime, flipçart, videoprojektor.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

Parashikimi:
Përgatitja për të nxënë
Dil rrotull-fol rrotull

Fillimisht ndahet tabela në tri pjesë. Në pjesën e parë shënohet *argjila*, në të dytën *gjipsi* dhe në të tretën *çimentoja*. Ftohen nxënësit të mendojnë se çfarë dinë për këto materiale ndërtimore. Ata lëvizin lirshëm nëpër hapësirat e klasës dhe i hulumtojnë materialet e ndryshme, me fokus tri materialet e lartcekura. Përgjigjet e tyre shkruhen në tabelë.

Argjila	Gjipsi	Çimentoja

Përdorimi i materialeve nga argjila

Tullat janë prodhime shumë të përdorshme në ndërtimari. Dallojmë tulla të plota që përdoren për të ndërtuar mure bartëse (me ngarkesë të madhe), tulla për të ndërtuar fasadat e mureve dhe tullat e shpuara - shumë të përshtatshme për izolim të temperaturës dhe të zërit.



Fig. 1.4. a) tulla e plota



b) tulla e shpuara



Fig. 1.5. Mur i ndërtuar me tulla të plota

Bloqet janë tulla që kanë dimensione më të mëdha. Zakonisht janë të shpuara dhe janë të përshtatshme për ruajtjen e temperaturës dhe për izolimin e zërit. Bloqet janë praktike për ndërtim të shpejtë.

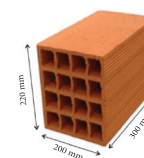


Fig. 1.6. Bloku

Tjegullat janë prodhime që shërbejnë për mbulimin e kulmeve. Mund të prodhohen në forma të ndryshme nga argjila cilësore sikur edhe prodhimet e tjera.



Fig. 1.7. Tjegullat dhe përdorimi i tyre

Çimentoja

Çimentoja i takon grupit të materialeve ndërtimore dhe shërben si lëndë lidhëse për objekte të ndryshme. Me këtë funksion është përdorur qysh në kohën e egjiptianëve, grekëve etj. Meqenëse gëlqerja si lëndë lidhëse nuk ngurtësohet nën ujë, romakët e asaj kohe e përzienin atë me pluhurin e vullkaneve, duke përtuar, kështu, *Cimento Pucolanik-un*. Ky emërtim rrjedh prej fshatit Pozzuoli, në afërsi të vullkanit të Vezuvit në Itali, prej nga edhe është marrë ky pluhur. Disa objekte të ndërtuara në këtë kohë ekzistojnë edhe sot.



Fig. 1.14. Paletizimi i çimentos dhe ruajtja në depo

Përbërja e çimentos së sotme është kryesisht nga guri i gëlqeres dhe argjila, në raportin 3:1. Procesi i prodhimit fillon me bluarjen e materialit bazë, përzjerjen në përpjesë të caktuar dhe pjekjen në një furrë rrotulluese. Pjekja realizohet në një temperaturë afërsisht 1450 °C, ndërsa, në fund, i shtohet edhe një sasi e konsiderueshme e allçisë. Çimentoja e sotme njihet si *Portland çimento*.



Fig. 1.15. Mijha sipërfaqësore dhe fabrika për prodhimin e çimentos



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Mësimdhënia e ndërsjelltë

Nxënësit ndahen në tri grupe të mëdha. Udhëzohet secili grup të lexojë pjesën e caktuar. Një anëtar i grupit do të shpjegojë pjesën e lexuar, duke u bazuar në pyetjet:

Argjila - Çfarë është argjila si material ndërtimor? Cilat janë proceset teknologjike të përpunimit të argjilës? Cilat janë vetitë kryesore të argjilës? Cilat janë llojet e prodhimeve nga argjila?

Gjipsi - Çka është gjipsi dhe ku e hasni përdorimin e tij? Çfarë materiali ndërtimor është allçia? Diskutoni për përdorimin e allçisë në ndërtimtari dhe mjekësi.

Çimentoja - Çfarë materiali ndërtimor është çimentoja? Si duket ajo? Analizoni se ku përdoret betoni. Diskutoni për ndërtimet me beton dhe bëni krahasimin me ndërtimet prej materialeve të tjera.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Tabela e koncepteve

Pasi përfundon puna në grupe, plotësohet me gjithë klasën tabela e përgatitur. Nxënësit fokusohen në vetitë dhe zbatimin e materialeve ndërtimore të mësuara.

Argjila	Vetitë	
	Zbatimi	
Gjipsi	Vetitë	
	Zbatimi	
Çimentoja	Vetitë	
	Zbatimi	

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për shpjegimin e vetive, zbatimin dhe proceset teknologjike nëpër të cilat kalojnë materialet ndërtimore gjatë përpunimit.

Detyrë:

Aktiviteti 1.1.: Punim i qenushit nga argjila, faqe 10 në fletore pune.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna
Lënda: Shkathtësi për jetë
Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V
Tema: Shkathtësi për jetë - punëdore

Rezultatet e të nxënit të temës:
 Hulumton zbatimin e materialeve ndërtimore (projekt individual).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: III.2, III.4, V.9.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 1.1, 1.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Punë praktike - punim nga gjipsi (Miu në kuti)

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Siguron mjetet dhe materialet e nevojshme për punë;
- Përdor me kujdes mjetet e punës;
- Ndjek hap pas hapi udhëzimet për realizimin e modelit - projektit individual.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, gjips, trekëndësh, gërrshërë, doreza mbrojtëse nga goma, ngjyra tempera, ngjitës, letër e trashë.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Mendo - krijo, diskuto në dyshe

Ora e mësimit fillon me një veprimtari të thjeshtë: nxënësit do të mendojnë dhe do të shkruajnë nga dy cilësi të gjipsit. Fillimisht, diskutojnë në dyshe, më pas shpjegojnë para klasës se pse është material i përshtatshëm për përdorim.

Pasi të kryhet kjo veprimtari, kontrollohen mjetet dhe materialet që do të përdoren. Gjithashtu, përgatitet sipërfaqja e punës.

Aktiviteti 1.2. Punim nga gjipsi (Miu në kuti)



Të punohet modeli i miut për kompjuter nga gjipsi (fig. 1.2.).



Fig. 1.2. Miu në kuti

Udhëzime për punë:

- Merr një qese me gjips, e cila të mos jetë e ngurtësuar.
- Merr një enë gjysmëvale nga plastika dhe vendos gjips e ujë në të.
- Prit derisa të ngrihet gjipsi në enën me formë të miut.
- Merr disa lloje të brisqeve për ta formësuar modelin.
- Pas formës përfundimtare të modelit, fillo me vizatimin.
- Vizatoji me laps të zi vendet që do t'i ngjyrosësh.
- Ngjyrore miun me ngjyra tempera.
- Bëje matjen e modelit dhe fillo ta punosh kutinë për të.
- Kutinë vizatoje me lapsa me ngjyra, sipas dëshirës.
- Prite letrën, lakoje dhe ngjite kutinë.
- Gjatë punës, përdori dorezat e gomës.



Mjetet dhe veglat për punë:

mjetet për matje dhe shënim: trekëndëshat, lapsi i zi;
mjetet për përgatitjen e modelit të miut nga gjipsi dhe
për përgatitjen e kutisë: brisqet, gërrshëret;
dorezat mbrojtëse nga goma.

Materialet për punë:

gjipsi;
ngjyrat tempera;
lapsat me ngjyra;
letra e trashë;
ngjiti.



Fig. 1.3. Pamja përfundimtare e miut në kuti

Detyrë:

Krahasoj vetitë përpunuese të gjipsit me ato të argjilës.

13



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Veprimtari e drejtuar

Nxënësit punojnë në mënyrë individuale, duke ndjekur udhëzimet hap pas hapi:

- Skicojnë idenë për miun;
- Marrin nga një enë gjysmovalet nga plastika dhe vendosin gjips dhe ujë në të;
- Presin derisa të ngrihet gjipsi në enën me formë të miut;
- Marrin disa lloje skalpelësh për t'ia dhënë formën modelit;
- Pas formës përfundimtare të modelit, fillojnë me vizatimin;
- Vizatojnë me laps vendet që do të ngjyrosin;
- Ngjyrosin miun me ngjyra tempera.

Puna e nxënësve mbikëqyret në vazhdimësi, duke i ndihmuar ata që kanë nevojë.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënët Dil rrotull - fol rrotull

Punimet e nxënësve ekspozohen në këndin e artit. Lihen të lirë të vëzhgojnë dhe të krahasojnë punën e tyre me të shokëve a shoqeve.

Parashetrojnë pyetje dhe japin përgjigje për ecurinë e punës dhe vetitë që kanë vënë re gjatë punës me gjips.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për pajisjen me mjetet dhe materialet e nevojshme, përdorimin e kujdesshëm të tyre dhe punën praktike bazuar në udhëzimet e dhëna.

Detyrë:

Të bëjë matjen e modelit dhe të punojë kutinë nga kartoni ku do të vendoset miu (FP).

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna
Lënda: Shkathtësi për jetë
Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V
Tema: Shkathtësi për jetë - punëdore

Rezultatet e të nxënit të temës:
 Hulumton zbatimin e materialeve ndërtimore (projekt individual).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.1, I.3, II.1, II.8.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 2.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Materialet ndërtimore - stiropori, mermeri, graniti dhe kaolini

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Shpjegon si përftohen stiropori, mermeri, graniti dhe kaolina;
- Dallon vetitë e këtyre materialeve;
- Hulumton zbatimin praktik të përdorimit të këtyre materialeve.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, ilustrime, flipçart, videoprojektor.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

Parashikimi:
Përgatitja për të nxënë
Stuhi mendimesh

Përmes videoprojektorit ose ilustrimeve, paraqiten disa fotografi të materialeve ndërtimore, si:



Pyeten nxënësit: A i njihni këto materiale? Çfarë dini për to? E dini ku përdoren? Tregoni disa zbatime të këtyre materialeve. Përgjigjet e tyre shkruhen në tabelë.

Mermeri

Mermeri është material i ngurtë që gjendet në tokë dhe zakonisht është me ngjyrë të bardhë, edhe pse brenda tij gjenden edhe ngjyra të tjera me forma të ndryshme. Megjithatë ka pësuar forma të ndryshme me kalimin e kohës, mermerin e quajmë *gur metamorfik*. Në natyrë, mermeri mund të përpunohet në dimensione të mëdha.



Fig. 1.21. Shkëmbinjt mermeri



Fig. 1.22. Pllaka e përpunuar e mermerit

Vetitë dhe përdorimi i mermerit

Mermeri është i lehtë për t'u mirëmbajtur dhe mund të pastrohet lehtë. Ai është material poroz, prandaj rekomandohet që të pastrohet menjëherë, që të mos mbesin njolla. Mermeri zakonisht përdoret si material zbukurues për të ndërtuar shkallë, për të shtruar korridore, për të punuar tavolina, dekorime të mureve, skulptura etj.

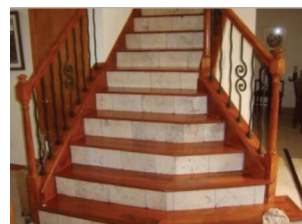


Fig. 1.23. Shkallë të punuara nga mermeri



Fig. 1.24. Dyshemeja e shtruar me pllaka mermeri

Mermeri nuk është rezistent ndaj temperaturave të ulëta, prandaj nuk rekomandohet që të kombinohet me llojet e tjera të materialeve, për shembull, për të punuar një dysheme. Është material i rëndë, prandaj duhet të vendoset mbi një bazament të fortë.

Graniti

Graniti është shkëmb magmatik (llavë e vullkanëve) nëntokësor me përbërje kokrrizore dhe me ngjyra të ndryshme. Si shkëmb shumë i fortë që është, ai përdoret shumë në ndërtimtari.

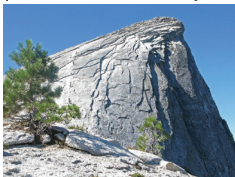


Fig. 1.25. Shkëmb graniti

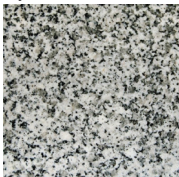


Fig. 1.26. Plakë graniti

Vetitë e granitit

Graniti është material ndërtimor mjaft i fortë dhe rezistent ndaj gërryerjes. Ai mund të mbajë peshë të mëdha, si dhe është rezistent ndaj ndryshimit të temperaturave. Kur përpunohet, ka një sipërfaqe shkëlqyese. Për shkak të këtyre vetive, graniti është material i dobishëm dhe mjaft praktik në ndërtimtari.

Kaolini



Diskutim: Çfarë dini për kaolinin?

Kaolini është mineral natyral me bazë të silikatisë të aluminit. Për herë të parë u gjet në provincën kineze Jiangxi, prej së cilës e ka marrë emrin kaolin. Kaolini ka gjetur zbatim të gjerë në ndërtimin e qeramikës, të qelqit, të letrës, të gomës, të pajisjeve shtëpiake, në bujqësi etj.

Ky mineral, që ndryshe quhet *baltë e bardhë*, ka veti të mira shëruese, andaj mund të përdoret si ilaç kundër helmimit.

Vetitë e kaolinit

Kaolini ka ngjyrë të bardhë ose të përhimë të çelët. Pika e shkrirjes së tij është rreth 1785 °C. Është material i lakueshëm dhe mund të përpunohet në forma të ndryshme, duke mbetur i padeformuar. Ai përdoret për prodhimin e letrës, së cilës i jep shkëlqimin dhe bardhësinë.



Fig. 1.27. Kaolini



Pyetje dhe detyra

1. Për çfarë përdoret mermeri në ndërtimtari?
2. Cilat janë vetitë e granitit?
3. Cilat veti e veçojnë kaolinin?

21



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analizë e tipareve semantike

Nxënësit ndahen në katër grupe. Udhëzohen të lexojnë individualisht pjesën e caktuar. Një anëtar i grupit e shpjegon pjesën e lexuar. Pjesëtarët e grupit mbështeten në këto pyetje:

Stiropori	Për çfarë përdoret stiropori si material ndërtimor? Si është i ndërtuar ai? Cilat janë vetitë kryesore të stiroporit? Me çfarë procesi teknologjik përfitohet?
Mermeri	Çka është mermeri si material ndërtimor? Si përfitohet? Cilat janë vetitë e tij? Ku e hasni përdorimin e mermerit?
Graniti	Çfarë materiali ndërtimor është graniti? Si përfitohet? Cilat janë vetitë e tij? Ku e hasni përdorimin e granitit?
Kaolina	Tregoni çfarë është kaolina. Si përfitohet? Si duket? Ku përdoret?



Përforsimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Tabela e koncepteve

Në fund, me të gjithë nxënësit, plotësohet tabela e përgatitur. Ata fokusohen në vetitë dhe përdorimin e materialeve ndërtimore të mësuara.

Stiropori	Vetitë	
	Përdorimi	
Mermeri	Vetitë	
	Përdorimi	
Graniti	Vetitë	
	Përdorimi	
Kaolina	Vetitë	
	Përdorimi	

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për njohjen e vetive, përdorimin dhe mënyrën e përfutimit të materialeve ndërtimore të mësuara.

Detyrë:

Të përpilojë një listë të objekteve në shtëpi, ku janë përdorur stiropori, mermeri, graniti dhe kaolina.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna
Lënda: Shkathtësi për jetë
Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V
Tema: Shkathtësi për jetë - punëdore

Rezultatet e të nxëniet të temës:
 Hulumton zbatimin e materialeve ndërtimore (projekt individual).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: III.2, III.4, V.9.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 1.1, 1.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Punë praktike - punime me stiropor

Rezultatet e të nxëniet të orës mësimore:

- Përgatit mjetet dhe materialet e nevojshme për punë;
- Përdor me kujdes mjetet e punës;
- Ndjek hap pas hapi udhëzimet për realizimin e modelit - projektit individual.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, pllakë stiropori, trekëndësh, lapsa me ngjyra, skalpel, ngjyra tempera, ngjitës i lëngët.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Mendo - krijo, diskuto në dyshe

Ora e mësimet fillon me një veprimtari të thjeshtë: nxënësit do të shkruajnë nga dy cilësi të stiroporit dhe do të shpjegojnë pse është material i përshtatshëm për përdorim. I tregojnë vetitë dhe zbatimin e tij; i përshkruajnë strukturën ndërtimore dhe procesin teknologjik të përfitimit të stiroporit. Fillimisht, diskutojnë në dyshe dhe më pas edhe para gjithë klasës. Pasi të kryhet kjo veprimtari, kontrollohen mjetet dhe materialet që do të përdoren. Gjithashtu, përgatitet sipërfaqja e punës.

Aktiviteti 1.3.

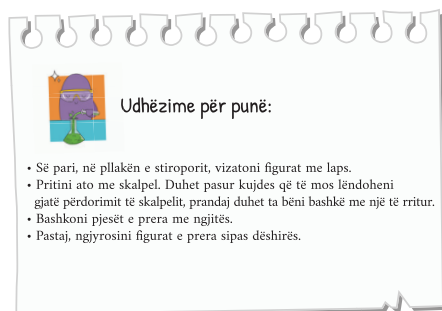
Punimi i figurave të ndryshme nga stiropori



Më poshtë janë paraqitur disa figura të punuara nga stiropori. Përdoreni edhe ju stiroporin për të krijuar figura të ndryshme.



Fig. 1.4. Pamje të figurave të punuara nga stiropori



15



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathhtësive: Përpunimi i përmbajtjes Veprimtari e drejtuar

Nxënësit punojnë në mënyrë individuale, duke ndjekur udhëzimet hap pas hapi:

- Në pllakën e stiroporit, së pari i vizatojnë figurat me laps;
- Priten figurat me bisturi (skalpel). U bëhet me dije që veglat e punës duhet të përdoren me kujdes, sepse mund të lëndohen;
- Pjesët e prera ngjiten me ngjitës;
- Në fund, figurat ngjyrosen.



Përforsimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Dil rrotull - fol rrotull

Punimet ekspozohen në këndin e artit. Nxënësit janë të lirë t'i vëzhgojnë dhe ta krahasojnë punën e tyre me të shokëve a shoqeve.

Parashatrojnë pyetje dhe japin përgjigje për ecurinë e punës dhe vetitë që kanë vënë re gjatë punës me stiropor.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për përgatitjen e mjeteve dhe materialeve, përdorimin e kujdesshëm të tyre dhe punën praktike bazuar në udhëzimet e dhëna.

Detyrë:

Të hulumtojnë në internet modele të tjera nga stiropori dhe të realizojë një model vetanak.



Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna
Lënda: Shkathtësi për jetë
Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V
Tema: Shkathtësi për jetë - punëdore

Rezultatet e të nxënit të temës:
 Krahason vetitë e materialeve (argjila, gjipsi, çimentoja, stiropori, mermeri, graniti, kaolina).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: II.1, II.8, V.8, VI.5.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 2.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore:
 Vetitë e materialeve ndërtimore

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Shpjegon vetitë e materialeve ndërtimore;
- Krahason vetitë e materialeve ndërtimore.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

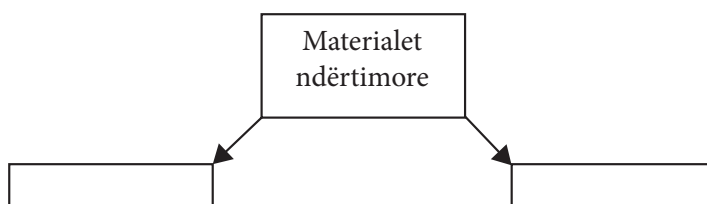
Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, ilustrime, argjilë, stiropor, copëza mermeri, copëza graniti.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

Parashikimi:
Përgatitja për të nxënë
Stuhi mendimesh

Nxitet të menduarit e nxënësve duke parashtruar pyetjen: *Çfarë dini për vetitë e materialeve ndërtimore?* Mundësisht, sillen në klasë copëza të këtyre materialeve. Nxënësit mendojnë për disa minuta dhe thonë gjithçka që dinë. Më pas përgjigjet e tyre shkruhen në tabelë.



1.2. Vetitë e materialeve ndërtimore

Fjalët kyçe: vetitë fizike, vetitë mekanike, vetitë kimike, vetitë teknologjike.

Njohja e vetive të materialeve ndërtimore është shumë e rëndësishme në fazën e projektimit dhe të ndërtimit të objekteve. Ato duhet t'u përgjigjen kërkesave si nga ana e qëndrueshmërisë, ashtu edhe ajo e disenjës.

Për këtë qëllim bëhen analiza të veçanta në lidhje me përshatshmërinë e materialeve ndërtimore për pjesë të veçanta. Zgjedhja e materialeve varet nga një numër faktorësh, siç janë: vetitë e materialeve, jetëgjatësia e materialeve, çmimi, lehtësia e përdorimit, si dhe shpejtësia e ndërtimit.

Të gjitha objektet ndërtimore, e edhe materialet përkatëse, u nënshtrohen veprimit të ngarkesave të ndryshme, siç janë ngarkesat fizike, mekanike dhe kimike, si dhe ndikimit të ambientit. Këto ngarkesa shkaktojnë deformime të brendshme në materiale. Për këtë arsye, secili material ndërtimor përcaktohet për nga vetitë fizike, mekanike, kimike dhe teknologjike.

Vetitë fizike të materialit ndërtimor kanë të bëjnë kryesisht me ngjyrën, shkëlqimin, përqeshmërinë e nxehtësisë etj.

Vetitë mekanike përfshijnë rezistencën e materialit ndërtimor ndaj forcave të jashtme, të cilat tentojnë ta deformojnë atë. Këtu bëjnë pjesë: rezistenca, qëndrueshmëria dhe elasticiteti.

Vetitë kimike kanë të bëjnë me reagimin e materialeve ndërtimore ndaj ndikimeve të ndryshme që kanë natyrë kimike.

Vetitë teknologjike vijnë në shprehje gjatë procesit të përpunimit të materialeve ndërtimore (pre-rje, gdhendje, farkim etj.).

Në pajtim me këto veti dhe ndikime, duhen zgjedhur materiale ndërtimore që janë rezistente ndaj veprimeve fizike ose kimike të ambientit, të ajrit ose të gazeve të ndryshme, të temperaturave, të lagështisë, të ngricave etj.

Pyetje dhe detyra

- Cilat janë vetitë e materialeve ndërtimore?
- Cilat janë vetitë e stiroporit? Rrethojni opsionet e sakta.
 - Mekanikisht shumë i fortë.
 - Shumë i qëndrueshëm ndaj zjarrit dhe temperaturave të larta.
 - Tretet në ujë.
 - Izolues shumë i mirë i temperaturës dhe i zërit.

1.2. Vetitë e materialeve ndërtimore

Fjalët kyçe: vetitë fizike, vetitë mekanike, vetitë kimike, vetitë teknologjike.

Njohja e vetive të materialeve ndërtimore është shumë e rëndësishme në fazën e projektimit dhe të ndërtimit të objekteve. Ato duhet t'u përgjigjen kërkesave si nga ana e qëndrueshmërisë, ashtu edhe ajo e disenjit.



Për këtë qëllim bëhen analiza të veçanta në lidhje me përshatshmërinë e materialeve ndërtimore për pjesë të veçanta. Zgjedhja e materialeve varet nga një numër faktorësh, siç janë: vetitë e materialeve, jetëgjatësia e materialeve, çmimi, lehtësia e përdorimit, si dhe shpejtësia e ndërtimit.

Të gjitha objektet ndërtimore, e edhe materialet përkatëse, u nënshtrohen veprimit të ngarkesave të ndryshme, siç janë ngarkesat fizike, mekanike dhe kimike, si dhe ndikimit të ambientit. Këto ngarkesa shkaktojnë deformime të brendshme në materiale. Për këtë arsye, secili material ndërtimor përcaktohet për nga vetitë fizike, mekanike, kimike dhe teknologjike.

Vetitë fizike të materialit ndërtimor kanë të bëjnë kryesisht me ngjyrën, shkëlqimin, përcueshmërinë e nxehtësisë etj.

Vetitë mekanike përfshijnë rezistencën e materialit ndërtimor ndaj forcave të jashtme, të cilat tentojnë ta deformojnë atë. Këtu bëjnë pjesë: rezistenca, qëndrueshmëria dhe elasticiteti.

Vetitë kimike kanë të bëjnë me reagimin e materialeve ndërtimore ndaj ndikimeve të ndryshme që kanë natyrë kimike.

Vetitë teknologjike vijnë në shprehje gjatë procesit të përpunimit të materialeve ndërtimore (prerje, gdhendje, farkim etj.).



Në pajtim me këto veti dhe ndikime, duhen zgjedhur materiale ndërtimore që janë rezistente ndaj veprimeve fizike ose kimike të ambientit, të ajrit ose të gazeve të ndryshme, të temperaturave, të lagështisë, të ngricave etj.



Pyetje dhe detyra

1. Cilat janë vetitë e materialeve ndërtimore?
2. Cilat janë vetitë e stiroporit? Rrethoj opsionet e sakta.
 - a. Mekanikisht shumë i fortë.
 - b. Shumë i qëndrueshëm ndaj zjarrit dhe temperaturave të larta.
 - c. Tretet në ujë.
 - d. Izolues shumë i mirë i temperaturës dhe i zërit.



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analiza e tipareve semantike

Vazhdon puna në grup. Secili grup kryen prova për të përcaktuar vetitë e materialeve ndërtimore të mësuara. Një anëtar i tij shpjegon:

- Vetitë mekanike** - rezistencën e materialit ndërtimor ndaj forcave të jashtme, si: rezistenca, qëndrueshmëria dhe elasticiteti;
- Vetitë kimike** - sjelljen e materialeve ndërtimore ndaj ndikimeve të ndryshme që kanë natyrë kimike;
- Vetitë teknologjike** - përpunimin e materialeve ndërtimore (prerje, gdhendje, farkim etj.).

Gjetjet do të vendosen në tabelën e përgatitur paraprakisht.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Tabela e koncepteve

Nxënësve u shpërndahet tabela e përgatitur dhe kërkohet që ta plotësojnë atë në grupe.

Vetitë mekanike	Vetitë kimike	Vetitë teknologjike
Argjila -	Argjila -	Argjila -
Gjipsi -	Gjipsi -	Gjipsi -
Çimentoja -	Çimentoja -	Çimentoja -
Stiropori -	Stiropori -	Stiropori -
Mermeri -	Mermeri -	Mermeri -
Graniti -	Graniti -	Graniti -
Kaolina -	Kaolina -	Kaolina -

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për shpjegimin e vetive të materialeve ndërtimore dhe krahasimin e tyre.

Detyrë:

T'i hulumtojë vetitë e materialeve të përdorura për ndërtimin e shtëpisë dhe t'i shënojë ato në fletore.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Shkathtësi për jetë - punëdore

Rezultatet e të nxënit të temës:

Zhvillon shkathtësitë, duke përdorur pajisje të thjeshta teknike për punimin e projekteve prej materialeve të ndryshme ndërtimore (argjila, gjipsi, stiropori).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: III.2, III.4, V.9.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 1.1, 1.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Përdorimi i pajisjeve të thjeshta teknike për punimin e projekteve

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Përgatit mjetet dhe materialet për punë;
- Përcakton ecurinë e punës.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, trekëndësh, lapsa me ngjyra, gërrshërë, qese për përzierje, gjips, doreza gome, ngjitës.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikim, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Minileksion procedural

Fillimisht, kërkohet që nxënësit ta organizojnë me kujdes vendin e punës, t'i përgatitin materialet dhe mjetet e nevojshme. Duhet pasur parasysh që mjetet e punës do përdorur me kujdes, sepse në këtë mënyrë do të krijojnë kushte për punë të sigurt dhe cilësore. Më pas analizohet renditja e veprimeve për punimin e kornizës.

1.3. Përdorimi i pajisjeve të thjeshta teknike për punimin e projekteve

Aktiviteti 1.3. Punimi i kornizës për fotografi



Puno kornizën për fotografi nga gjipsi (fig. 1.28.). Analizojë fotografinë e modelit, zgjidhi elementet për punim, përgatiti veglat që nevojiten dhe caktojë ecurinë e punës.

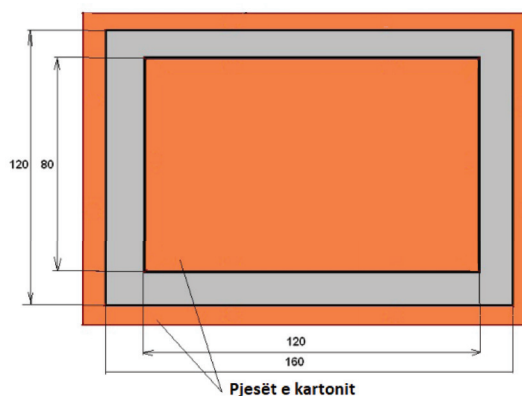


Fig. 1.28. Pamje e kornizës për fotografi

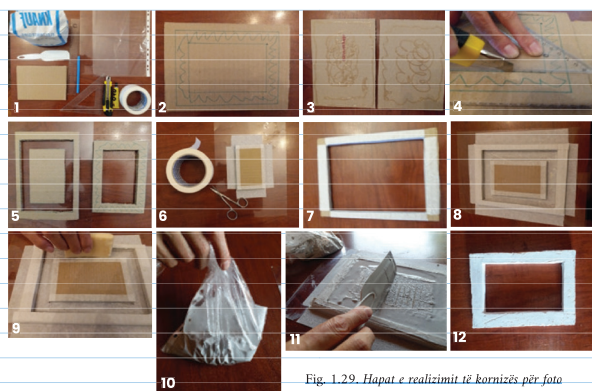


Fig. 1.29. Hapat e realizimit të kornizës për foto



Udhëzime për punë:

- Hapi 1:** Së pari përgatit materialin dhe veglat për punë.
Hapi 2: Analizo renditjen e veprimeve për punimin e kornizës për fotografi.
Hapi 3: Përgatit dy kartonë me dimensione 200 x 140 mm. Ngjiti ata me ngjites të lëngët.
Hapi 4: Korniza e dyfishtë të punohet prej kartonëve, ashtu që 5 mm të jetë thellësia e mbushjes me gips.
Hapi 5: Dimensionet e kornizës merren te figura 1.28.
Hapi 6: Ngjiti kartonin e jashtëm dhe të brendshëm për një folieje të plastikës.
Hapi 7: Përgatit dhe vendos gipsin në pjesën e zbrazët të kornizës; mund ta ngjyrosësh me ngjyra të ndryshme, vetëm duhet të presësh disa minuta për t'u terur gipsi dhe më pas modeli do të jetë i gatshëm.
Hapi 8: Modelin mund ta ngjyrosësh dhe ta disenjosh sipas dëshirës.

24

Në kornizën e përfunduar vendoset fotografia e përbashkët e nxënësve të klasës.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për përgatitjen e mjeteve dhe të materialeve, përcaktimin e ecures së punës dhe ndjekjen e hapave të planifikuar për realizimin e modelit.

Detyrë:

Të punojë një kornizë të ngjashme për të vendosur fotografinë familjare.



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Veprimtari e drejtuar

U rikujtohet nxënësve që modelet nga materialet e ndryshme punohen dhe ndërtohen duke ndjekur udhëzimet hap pas hapi.

Pasi të jetë përgatitur korniza, udhëzohen për përgatitjen e gipsit.

Gjatë përgatitjes së gipsit, duhet pasur kujdes në sasinë e ujit që përzihet me gipsin. Derdhja e gipsit bëhet në gjendje të lëngët në hapësirën e zbrazët për kornizë.

Pas forcimit të masës së gipsit, me kujdes duhet të largohet korniza e dyfishtë, duke përdorur skalpelin.



Përforsimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Veprimtari e drejtuar

Në fund, ngjyroset korniza sipas dëshirës.



Fig. 1.29. Hapat e realizimit të kornizës për foto.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi “i crafts”

Rezultatet e të nxëniet të temës:

Tregon ecurinë e krijimit të një projekti në TIK me “crafts”.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: III.4, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 3.1, 3.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Punojmë një bateri nga limoni - krijim punëdoreje

Rezultatet e të nxëniet të orës mësimore:

- Shpjegon punimin e një baterie të thjeshtë;
- Përshekruan efektin e baterisë së punuar me më shumë limonë.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Limonë, monedha ose tela nga bakri, gozhda, kapëse me përcjellës elektrik, llamba LED.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikim, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë
Stuhi mendimesh

Shënohet në tabelë fjala “bateri” dhe kërkohet nga nxënësit të mendojnë gjithçka që u kujtohet lidhur me këtë fjalë.

Përmbledhet tërë informacioni me organizues grafik, në bashkëpunim me gjithë klasën.



2. Puna me projekte përmes TIK-ut

Fjalët kyçe: bateri, gozhda, monedha, bakri.

Me zhvillimin e teknologjisë, krijimi dhe prezantimi i projekteve bëhen me programe kompjuterike (ndryshe e njohim edhe si TIK - *Teknologji e Informacionit dhe e Komunikimit*). Në vijim do t'i paraqesim dy projekte që janë krijuar punëdoreje, për t'i zhvilluar shkathësitë e të punuarit. Më pas, këto projekte do t'i shfrytëzojmë edhe për të shpjeguar krijimin dhe prezantimin e një projekti në TIK.

2.1. Punojmë një bateri nga limoni - krijim punëdoreje

A keni menduar se mund të krijoni gjëra që janë shumë të thjeshta, por që janë të dobishme? Një shembull i tillë është bateri e punuar nga limoni. Bateritë janë shumë të nevojshme në jetën e përditshme. Ato i furnizojnë telefonat, kalkulatorët dhe shumë pajisje të tjera me energji elektrike.

Hapat që duhen ndjekur për punimin e baterisë nga limoni:

1. Krotulloni limonin në një sipërfaqe të fortë, duke e shtypur lehtë. Kjo do ta çlirojë lëngun që do ta vërë në funksion këtë bateri.
2. Ngjithni gozhdën dhe monedhën metalike (5-centëshe) në limon. Mund të përdoret edhe një pjesë e shkurtër e telit të bakrit.
3. Siç e dini, bateri ka dy pjesë fundore (pole). Ajo ka polin pozitiv (monedha) dhe atë negativ (gozhda).
4. Gozhda dhe monedha (ose përcuesi nga bakri) vendosen në limon. Vendosija e tyre është treguar në fig. 2.1.
5. Kapëset me përcjellës elektrik kyçen në skajet e krijuara.



Fig. 2.1. Bateri me limon
a) me gozhdë dhe monedhë



b) me gozhdë dhe tel të bakrit

Si të demonstrohet që funksionon si një bateri?

Për ta provuar efektin e baterisë me një llambë të tipit LED, duhet të zgjerohet projekti me 2-4 limonë. Lidhja është shumë e thjeshtë, siç është treguar në fig. 2.2.



Fig. 2.2. Lidhja e baterisë së ndërtuar nga limonët

Materialet e nevojshme (fig. 2.3.):

Limoni;
monedha ose tela nga bakri;
gozhda;
kapëset me përcjellës elektrik;
llamba LED.



Fig. 2.3.

Vizitoni ndonjërin nga uebfaqet e mëposhtme, ku mund ta shihni ecurinë e krijimit të baterisë nga limoni:
<https://academy.animaljam.com/posts/lemon-battery>
<https://www.youtube.com/watch?v=546rdaNv3PE>

29



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Punë e drejtuar

Nxënësit udhëzohen të lexojnë paragrafin e parë dhe të njihen me detyrën.

Pyeten: *A e dini se ku përdoren bateritë?*

Udhëzohen të ndjekin hap pas hapi krijimin e një baterie të thjeshtë nga limoni:

- Rrotullohet limoni në një sipërfaqe të fortë, me shtypje të lehtë. Kjo do ta çlirojë lëngun që do ta vërë në funksion baterinë;
- Ngjitet gozhda dhe monedha metalike (5 centë) në limon;
- Kapëset me përcjellës elektrik duhen kyçur në skajet e krijuara, në polin pozitiv (monedha) dhe në polin negativ (gozhda).



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Përshkrim i situatës

Për ta provuar efektin e baterisë me llambë të tipit LED, kërkohet që nxënësit ta zgjerojnë edhe më tej eksperimentin, duke përdorur disa limonë.

Pasi ta kenë përfunduar eksperimentin, tregojnë se çfarë kanë konstatuar. Në fletoret e tyre shkruajnë efektin që kanë vërejtur. Disa nxënës lexojnë konstatimet e shkruara.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për shpjegimin e punimit të një baterie me limonë dhe përshkrimin e efektit të baterisë së punuar me më shumë limonë.

Detyrë:

Fletore pune, aktiviteti 2.1., faqe 18.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i "crafts"

Rezultatet e të nxënës të temës:

Modelon forma të ndryshme me "crafts" përmes skicave dhe modeleve që gjenden në internet.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkollës: III.4, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 3.1, 3.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore:

Punojmë furrën diellore (solare) - krijim punëdoreje

Rezultatet e të nxënës të orës mësimore:

- Modelon përmes formave dhe skicave që gjenden në internet;
- Shpjegon punimin e një furre diellore;
- Përshkruan dallimin mes furrës diellore dhe asaj të zakonshme.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Kuti nga kartoni, letër alumini, gërshtë, vizore, pjatë letre, mbështjellës plastike.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

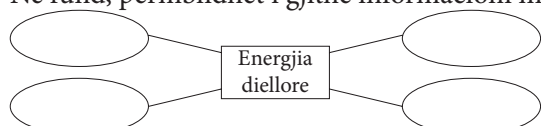


Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit
Stuhi mendimesh

Shënohet në tabelë: "Energjia diellore", më pas kërkohet nga nxënësit të mendojnë gjithçka që u kujtohet lidhur me këtë shprehje. Parashikohen pyetje: *Pse është e rëndësishme energjia diellore? Ku gjen zbatim ajo? A e dini çfarë janë panelet diellore?*

Në fund, përmbledhet i gjithë informacioni me organizues grafik, në bashkëpunim me tërë klasën.



2.2. Punojmë furrën diellore (solare) - krijim punëdoreje

Fjalët kyçe: furra solare, teknologji.

Përmes shembullit të baterisë me limon, treguam se në jetën e përditshme mund të bëjmë shumë gjëra të veçanta dhe të dobishme. Ka shembuj të ndryshëm, si: në fushën e shkencës, të artit etj. Krijimet e tilla mund të ndihmojnë në jetën e përditshme ose që t'i kuptojmë më lehtë dukuritë në natyrë. Tani, të vazhdojmë me punëdore, duke e realizuar një furrë diellore.

Hapat që duhen ndjekur për punimin e furrës diellore (solare):

1. Prisni pjesën e sipërme të kutisë suaj, duke lënë të paprërë një zonë rreth skajeve të saj (2-3 cm). Kështu do të krijoni një kapak, si në fig. 2.4.
2. Më pas, mbështillni pjesën e brendshme të kutisë dhe pjesën e poshtme të kapakut që keni prerë me letër alumini. Sigurohuni që të jetë me shkëlqim nga lart. Përforcojeni me ngjitës.
3. Mbulojeni vrimën e krijuar nga kapaku me mbështjellës plastik. Përdorni ngjitës për ta mbajtur në vend. Kjo do të krijojë një hapësirë të mbrojtur për ushqimin që vendosni në gatuani.
4. Përdorni vizoren ose kunjën prej druri për ta mbajtur kapakun dhe vendoseni në diell.
5. Gjeneroni pak ushqim për të gatuar (ju rekomandojmë të bëni një picë të pjekur në diell) dhe filloni! Vendoseni në një pjatë brenda furrës suaj diellore. Mos harroni t'i hiqni me kujdes: gatimet tuaja me energji diellore do të jenë të nxehta.

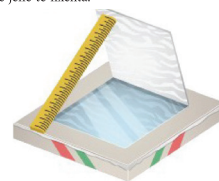


Fig. 2.4. Furra diellore



Materialet e nevojshme:

kuti nga kartoni (rekomandohet të jetë një kuti e picës);
letër alumini;
gërshtë;
ngjitës;
vizore;
pjatë letre;
mbështjellës plastik.

2.2. Punojmë furrën diellore (solare) – krijim punëdoreje

Fjalët kyçe: furra solare, teknologji.

Përmes shembullit të baterisë me limon, treguam se në jetën e përditshme mund të bëjmë shumë gjëra të veçanta dhe të dobishme. Ka shembuj të ndryshëm, si: në fushën e shkencës, të artit etj. Krijimet e tilla mund të ndihmojnë në jetën e përditshme ose që t'i kuptojmë më lehtë dukuritë në natyrë. Tani, të vazhdojmë me punëdore, duke e realizuar një furrë diellore.

Hapat që duhen ndjekur për punimin e furrës diellore (solare):

1. Prisni pjesën e sipërme të kutisë suaj, duke lënë të paprerë një zonë rreth skajeve të saj (2-3 cm). Kështu do të krijoni një kapak, si në fig. 2.4.
2. Më pas, mbështillni pjesën e brendshme të kutisë dhe pjesën e poshtme të kapakut që keni prerë me letër alumini. Sigurohuni që të jetë me shkëlqim nga lart. Përforcojeni me ngjitës.
3. Mbulohet vrimën e krijuar nga kapaku me mbështjellës plastik. Përdorni ngjitës për ta mbajtur në vend. Kjo do të krijojë një hapësirë të mbrojtur për ushqimin që vendosni të gatuar.
4. Përdorni vizoren ose kunjën prej druri për ta mbajtur kapakun dhe vendoseni në diell.
5. Gjeni pak ushqim për të gatuar (ju rekomandojmë të bëni një picë të pjekur në diell) dhe filloni! Vendoseni në një pjatë brenda furrës suaj diellore. Mos harroni t'i hiqni me kujdes: gatimet tuaja me energji diellore do të jenë të nxehta.

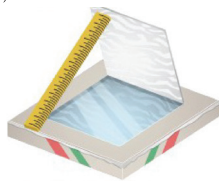


Fig. 2.4. Furra diellore



30



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Punë e drejtuar

Nxënësit udhëzohen të lexojnë paragrafin e parë dhe të njihen me detyrën. Shpjegohet se mund të bëhen shumë veprimtari interesante dhe të dobishme duke përdorur burime nga interneti, të cilat ndihmojnë për t'i kuptuar më lehtë dukuritë në natyrë.

Punimi i furrës diellore bëhet hap pas hapi sipas udhëzimeve:

- Pritet pjesa e sipërme e kutisë, duke lënë të paprerë një zonë rreth skajeve të saj;
- Më pas, mbështillet pjesa e brendshme e kutisë dhe pjesa e poshtme e kapakut me letër alumini;
- Mbulohet vrima e krijuar nga kapaku me mbështjellës plastik;
- Me një vizore ose shkop druri mbahet kapaku dhe vendoset në diell;
- Vendoset një pjatë me ushqim brenda furrës dhe presim derisa të jetë gati.

Një model të krijimit të furrës diellore mund ta gjeni edhe në vegëzën:

<https://www.youtube.com/watch?v=xbwliZJiHe8>.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënës Përshkrim i situatës

Pasi të ketë përfunduar veprimtaria, nxënësit nxiten të mendojnë për dallimet ndërmjet furrës diellore dhe asaj të zakonshme.

Nxënësit i shkruajnë në fletore mendimet e tyre; disa i lexojnë ato para klasës.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për shpjegimin e punimit të një furre diellore, krijimin e modeleve duke përdorur burimet nga interneti dhe përshkrimin e dallimit të furrës diellore dhe të zakonshme.

Detyrë:

Fletore pune, aktiviteti 2.2., faqe 20.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i "crafts"

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Përshkruan fazat e krijimit dhe prezantimit të një projekti përmes TIK-ut.

Kontributi në rezultatet për kompetencat

kryesore të shkallës: I.3, I.8, III.4, III.9.

Kontributi në rezultatet e fushës së

kurrikulës: 4.1, 4.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore:

Si ta kryejmë një projekt nëpërmjet TIK-ut

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Shpjegon rregullat e sjelljes gjatë punës me kompjuter;
- Ndjek fazat e krijimit të projektit përmes TIK-ut;
- Përshkruan vështirësitë gjatë realizimit të projektit;
- Prezanton hap pas hapi projektin e realizuar.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, ilustrime, kompjuter, laptop.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore:

Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Diskutim i njohurive paraprake

Mësimi zhvillohet në kabinetin e informatikës (nëse ka në shkollë) apo në laptop në klasë. Hapet diskutimi për njohuritë paraprake të nxënësve lidhur me përdorimin e kompjuterit, qëndrimin e duhur, sigurinë e të dhënave, kujdesin ndaj kompjuterëve që gjenden në shkollë dhe sjelljet në kabinetin e informatikës (njohuri të fituara në klasat paraprake). Pyeten nxënësit:

- *Dini si duhet të qëndrojmë përpara kompjuterit?*
- *Si duhet ta hapim dhe mbyllim?*



1. Vizitoni ndonjë nga uebfaqet e mëposhtme, ku mund ta shihni ecurinë e krijimit të furrës diellore:
<https://academy.animaljam.com/posts/solar-oven>
<https://www.youtube.com/watch?v=xwliZjiHe8>
https://www.youtube.com/watch?v=xZjnz_tF4NU
2. Vizitoni faqen vijuese të internetit, prej së cilës mund të merrni shumë ide për punë praktike. Aty do të gjeni udhëzime praktike se si të krijoni objektin e zgjedhur: <https://www.craftprojectideas.com/>

2.3. Si ta kryejmë një projekt nëpërmjet TIK-ut

Fjalët kyçe: programe kompjuterike, projekt, aplikacione kompjuterike, platforma kompjuterike.



Zakonisht, projektet realizohen në grupe, duke shfrytëzuar Teknologjinë e Informacionit dhe të Komunikimit (TIK-un). Ato kalojnë nëpër disa faza dhe përbëjnë një tërësi të elementeve dhe të veglave digjitale për realizimin e tyre. Këtu e mundësojnë programet kompjuterike.

Ekzistojnë shumë programe ose aplikacione kompjuterike për krijimin e projekteve në fusha të ndryshme. Ndonjëherë i quajmë edhe *platforma kompjuterike*. Këtu do të përgatisim projektin e krijimit të baterisë me limonë, duke përdorur një platformë kompjuterike, e njohur si:



Make: Projects, me adresën në internet: <https://makeprojects.com/home>

Këtu do të mund të shihni se si mund të përgatitet një projekt në TIK; cilat janë fazat (hapat) nëpër të cilat duhen kaluar krijimi dhe prezantimi i një projekti; se si mund të shtohen pjesëmarrësit në projekt.

Si do ta krijojmë projektin?

Do të përshkruajmë hapat e krijimit të projektit deri në përfundimin e tij. Varësisht nga mundësitë, provoni edhe ju ndonjë nga projektet që i realizuat me punëdore. Pasi të hapet uebfaqja e mësipërme, do të hapet faqja për krijimin e projektit.

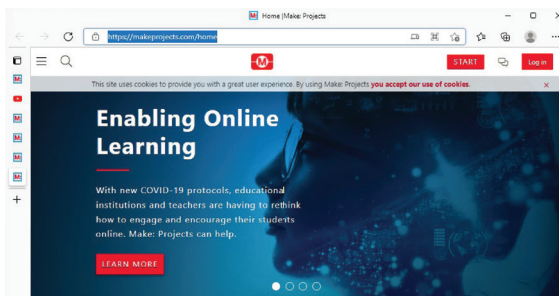


Fig. 2.5. Platforma për krijimin e projektit

Pasi të kycet shfrytëzuesi në platformë, shtypet vegla **START**. Dritarja në fig. 2.6. ofron një model fillestar (është zgjedhur Blank - i zbrazët). Tutje shtypet vegla **CREATE** dhe vazhdon qasja në program. Nëse programi përdoret për herë të parë, duhen realizuar veprimet që tregohen në figurat 2.7., 2.8., 2.9. dhe 2.10. Këto veprime nuk përsëriten pas herës së parë.

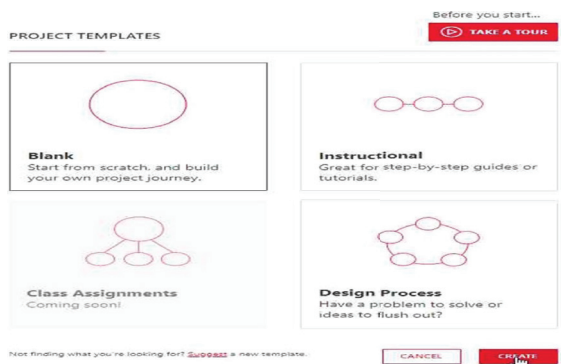


Fig. 2.6. Fillimi i projektit



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Veprimtari e drejtuar

Nxënësit udhëzohen të lexojnë paragrafin e parë dhe të njihen me detyrën. Shpjegohet se krijimi i projekteve përmes TIK-ut realizohet në disa faza, duke ndjekur me përpikëri hapat dhe udhëzimet. Nxënësit njihen me platformën *Make: Projects*, në adresën në internet:

<https://makeprojects.com/home:>

Pasi të hapet platforma kompjuterike, njihen me hapat e krijimit të projektit deri në përfundimin e tij.

Nxënësit mund të punojnë në dyshe, apo grupe të vogla, duke u udhëzuar vazhdimisht gjatë kohës së realizimit të projektit.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Rishikim me rigrupim

Pas përfundimit të projektit, nxënësit rigrupohen në grupe të vogla dhe u jepet një fletë. Shtrohet pyetja: *Cilat ishin vështirësitë me të cilat u ballafaquat gjatë realizimit të projektit?* Përgjigjet e nxënësve do

t'i shërbejnë mësimdhënësit për planifikimin e orës vijuese.

Kur grupet e kryejnë punën në fletën e vet, ato përcillen nga njëri grup te tjetri derisa të gjitha grupet t'i shkruajnë përgjigjet e tyre.

Disa nxënës mund të prezantojnë projektin e tyre përpara shokëve dhe shoqeve të klasës.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për shpjegimin e sjelljeve dhe të rregullave të punës me kompjuter, realizimin e projektit nëpër fazat e parapara, përshkrimin e vështirësive dhe prezantimin e projektit.

Detyrë:

Të praktikojë një projekt të ngjashëm në platformën kompjuterike *Make: Projects*.



ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i “crafts”

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Përkthyer fazat e krijimit dhe të prezantimit të një projekti përmes TIK-ut.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkollës: I.3, I.8, III.4, III.9.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore:

Si ta kryejmë një projekt nëpërmjet TIK-ut -Përfundim

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Përkthyer fazat e krijimit të projektit përmes TIK-ut;
- Prezanton hap pas hapi projektin e realizuar.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, ilustrime, kompjuter, laptop.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit
Ese pesëminutëshe

Shënohet në tabelë: “Punimi i projekteve përmes TIK-ut”. Nxënësit shkruajnë në mënyrë të pavarur, për disa minuta, rreth temës. Orientohen me pyetje:

- *Ku keni më shumë vështirësi?*
- *Çfarë do të donit të mësonit?*
- *Si jeni ndier gjatë krijimit të projektit?*

Disa shkrime të nxënësve lexohen para klasës.

Projekti i takon një fushe studimi (muzikë, art, teknologji etj.). Mund të zgjidhet fusha përkatëse në veglën CATEGORIES. Fjalet e veçanta mund të shkruhen në CUSTOM TAGS. Në katroren me tekst “Click here to create your first section!”, do të mund të përgatitet projekti hap pas hapi (sipas fazave të caktuara). Kjo mund të bëhet edhe duke shtypur në veglën vijuese: **+ NEW SECTION**. Pasi të shtypet njëri nga opsionet që u trajtua më lart, hapet dritarja në fig. 2.12. Me veglat që ndodhen mbi katroret me shenjë + mund të prezantohen fazat e ndryshme të krijimit dhe të prezantimit të projektit. Funksionet e veglave kryesore janë:

- Photo or Video** Mundëson ngarkimin e një fotografie apo videoje nga kompjuteri ose adresa të tjera.
- Whiteboard** Mundëson vizatimin e lirë për sqarime të ndryshme.
- Link** Ofron qasje në uebfaqe të ndryshme, për të ngarkuar ndonjë video ose diçka të ngjashme.
- File** Mund të vendoset ndonjë dokument kompjuterik për shpjegime të projektit.

Në pjesën **Update this project** mund të vendoset teksti sipas nevojës. Në fund shtypet **POST**.

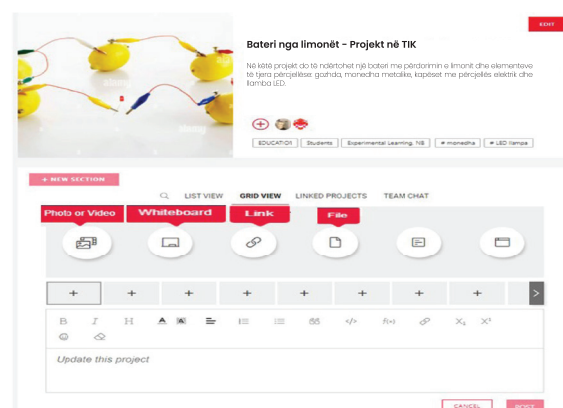


Fig. 2.12. Krijimi i projektit gjatë fazave të ndryshme

Pasi të jetë realizuar projekti, do të shihet katrori me figurën e llambës së verdhë, që përmban katër pjesë (fig. 2.13.):



Fig. 2.13. Projekti i ekipit, i paraqitur në pjesë të ndryshme

Në këtë fazë të projektit mund të shihen dhe të lexohen ato që përmban projekti. Gjithashtu, personat e tjerë mund të shtojnë pjesë të tjera në projekt, për ta pasuruar atë. Për këtë qëllim zgjidhet **List View**, që hap të gjitha seksionet (pjesët e projektit). Duke shtypur mbi rubrikën **Reply to this section** të shiritit vijues, do të merret pamja si në fig. 2.12. Zgjidhet një foto, shkruhet një tekst etj. Pasi të shtypim **POST**, krijohet përmbajtja e dëshiruar.



36

të bëjnë sa më shumë pyetje. Në përgjigje mund të përfshihet edhe mësimdhënësi, atëherë kur nxënësi ka vështirësi.

Ecuria përsëritet edhe me nxënës të tjerë.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për shpjegimin e krijimit të projektit përmes TIK-ut dhe prezantimin e tij.

Detyrë:

Të hartojë një projekt për pastrimin dhe rregullimin e klasës, varësisht nga nevojat që ka ajo (pastrim, lysterje, riparim të bankave, karrigeve etj.).

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Copëzat e përziera

Nxënësit punojnë në grupe. Secilit grup i shpërndahen etiketa me fazat e realizimit të projektit përmes TIK-ut. Kërkohet që ato t'i fusin sipas fazave të realizimit. Pasi të kenë bërë radhitjen e duhur, janë gati që në grupe të vogla të punojnë projektin e radhës.

Hapet adresa në vegëzën: <https://makeprojects.com/project/bateri-nga-limoni--projekt-n-tik> dhe hulumtohen detajet e projektit të krijuar me programin **Make: Projects**.

Në grupe provojnë të krijojnë projektin për fu rrën diellore, të paraqitur në librin e nxënësit. Mësimdhënësi i udhëzon dhe i ndihmon gjatë realizimit të projektit.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënët Përgjigje

Një nxënës paraqitet vullnetar për të prezantuar pjesën në të cilën është angazhuar. Nxiten të tjerët

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i "crafts"

Rezultatet e të nxënit të temës:

Krijon projekte shkollore me programe kompjuterike me fokus në punëdore ("crafts", origami).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.3, III.4, V.8, V.9.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 1.1, 1.2, 2.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Punojmë me teknikën origami

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Përshteruan fazat e krijimit të modeleve origami;
- Shpjegon rëndësinë e teknikës origami në fusha të ndryshme të jetës.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, ilustrime, kompjuter, laptop, letra të formatit A4, të bardha dhe me ngjyra.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



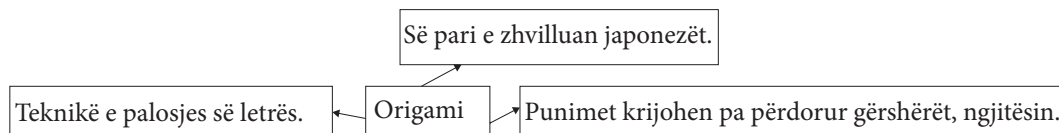
Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Pema e mendimeve

Shënohet në tabelë: "Origami". Pyeten nxënësit nëse kanë njohuri për këtë veprimtari. I kujtojnë njohuritë paraprake rreth kësaj teknike.

Plotësohet pema e mendimeve në bashkëpunim me mësimdhënësin.



Përfundimisht, nëse zgjedhim sërish **GRID VIEW**, projekti do të duket si në fig. 2.14.

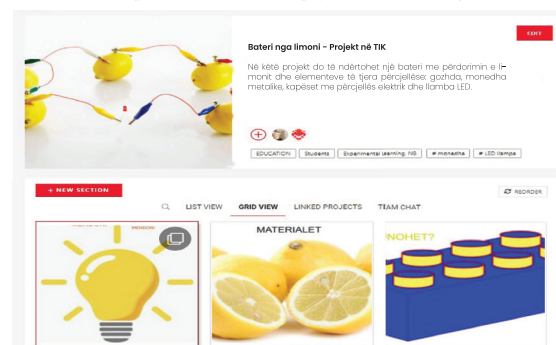


Fig. 2.14. Pamja përfundimtare e projektit

Projektin mund ta kërkontë në faqen e internetit: <https://makeprojects.com/project/bateri-nga-limoni--projekt-n-tik>

2.4. Punojmë me teknikën origami

Fjalët kyçe: origami, teknika, skulptura, roboti.

Përfytyroni një letër të thjeshtë, e cila shndërrohet në *fluturake*, *lejlek* etj. A keni provuar ta bëni këtë gjë më parë? A keni dëgjuar më parë për teknikën **origami**?

Teknika origami

Punimi i krijuar prej letre, pra vetëm duke e palosur letren në mënyra të ndryshme, quhet *teknikë origami*. Këtë teknikë e zhvilluan japonezët disa shekuj më parë. Kjo teknikë është një art i punimit të skulpturave prej letre. Ajo ka rregullat e veta. Të gjitha punimet duhet të krijohen pa i përdorur gërshtëret, ngjitësin apo mjete të tjera. Punimet e krijuara në origami u kanë ndihmuar zbuluesve që të bëjnë shpikje të reja. Sot, ka shumë punime në inxhinieri që bazohen në origami. Një i tillë është roboti i paraqitur në fig. 2.15.



Fig. 2.15. Roboti sipas teknikës origami

Është vërtetuar se origami përmirëson aftësitë e kuptimit të objekteve në hapësirë, duke përdorur të mësuarit praktik. Po ashtu, zhvillon edhe të menduarit logjik. Në fig. 2.16. është treguar një fluturake e punuar përmes teknikës origami.

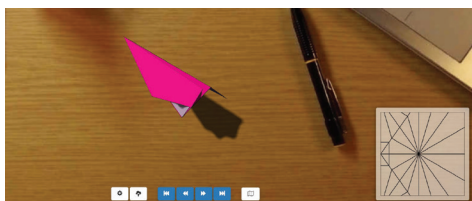
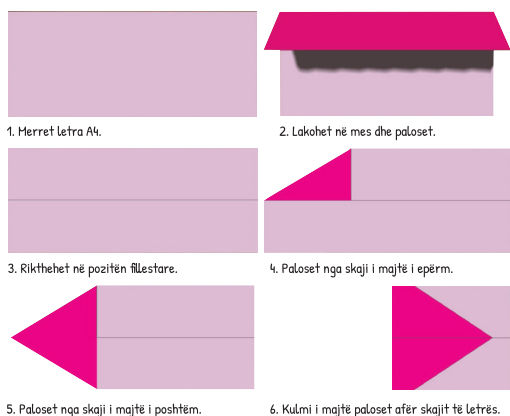


Fig. 2.16. Fluturakja e realizuar me origami

Krijojmë përmes teknikës origami

Më poshtë i kemi renditur me radhë veprimet që duhen kryer për të punuar fluturaken e treguar në fig. 2.16. Do të punohet me letra të zakonshme A4 (letër shtypësi, e bardhë ose me ngjyra). Pas përfundimit të punës me dorë, do ta krijojmë të njëjtën figurë edhe në kompjuter.

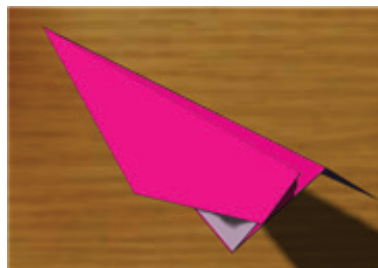


38



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Veprimtari praktike

Nxënësit e lexojnë paragrafin përkatës dhe njihen me fazat e realizimit të fluturakes - origami. Punimi i fluturakes realizohet me letra të zakonshme A4, e bardhë ose me ngjyra. Hapat e realizimit duhen ndjekur me saktësi.



Nxënësit hulumtojnë edhe modele të tjera në vegëzën:

<https://www.toucanbox.com/activities/easy-origami-flower-etj>.



Përforsimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Shkrim i lirë

Udhëzohen nxënësit të shkruajnë për njohuritë e reja që kanë marrë për teknikën origami. Ata janë të lirë të shkruajnë çka kanë mësuar rreth teknikës dhe cilat janë përfitimet nga ajo.

Në fund, disa nga shkrimet e nxënësve lexohen.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për shpjegimin e krijimit të projektit përmes TIK-ut dhe prezantimin e tij.

Detyrë:

Të hulumtojnë në internet për origamin dhe të mësojnë më shumë modele.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Puna me projekte përmes TIK-ut - krijimi i “crafts”

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Përdor programe kompjuterike për krijimin e modeleve siç janë origami, “crafts” për punëdore.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkollës: I.1, II.1, III.1, IV.,2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2, 9.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Punojmë origami në kompjuter

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Modelon forma të ndryshme me “crafts” përmes skicave dhe modeleve që gjenden në internet;
- Bashkëvepron për modelimin e origamit me kompjuter.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letër, fotografi të ndryshme, skica, modele.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhë amtare (shqipe), Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:
Përgatitja për të nxënësit
Sistem ndërveprues

Pasi shumica e nxënësve kanë prirje dhe përdorin lojëra të ndryshme kompjuterike, verifikohet a kanë njohuri për programin e origameve.

Jepen informacione në vegëzën: <http://d-origami.com/>. Hapet programi dhe nxënësit udhëzohen si të hyjnë në punëtorinë e një origami me kompjuter. Së pari, aktivizohet me maus mbi “Create origami”, pastaj përzgjidhet formati i letres dhe ngjyra e saj.

2.5. Punojmë origami në kompjuter

Fjalët kyçe: digjitale, program kompjuterik.

Në kohën e sotme, puna me kompjuter është bërë e pashmangshme dhe gjithëpërfshirëse. Edhe teknika origami mund të realizohet ose të shpjegohet me kompjuter. Ka shumë programe kompjuterike për këtë teknikë. Disa janë shumë të avancuara, ndërsa disa më të thjeshta dhe më të lehta për t'u përdorur. Për të mësuar më shumë për këtë, do të përdorim një program kompjuterik shumë të thjeshtë. Ky program shpjegon të gjitha veprimet për krijimin e origamit të zgjedhur, nga ato që i ofron. Programin e gjeni në internet, përmes linkut më poshtë:

<https://apps.microsoft.com/detail/9WZDNCRFJC9R?hl=en-us&gl=IQ>

Në fig. 2.17, është treguar faqja kryesore e programit, i cili përmban një numër të konsiderueshëm të figurave, për të cilat ju ofron detaje të krijimit të tyre.



Fig. 2.17. Programi *Just Origami*

Klikoni në opsionin **Install** për ta hapur dritaren e treguar në fig. 2.18. Pasi të klikoni mbi opsionin **Open**, do të hapet dritarja e treguar në fig. 2.19. Aty do të shihni modele të ndryshme të figurave të realizuara sipas teknikës origami.

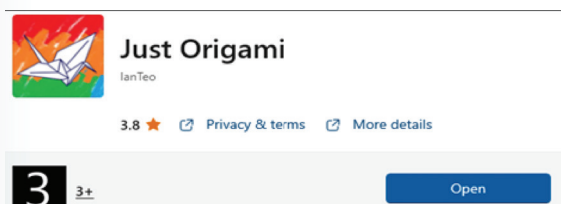
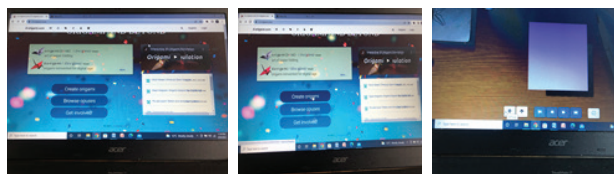


Fig. 2.18. Opsioni për hapjen e programit



Fig. 2.19. Punime të realizuara në origami

41



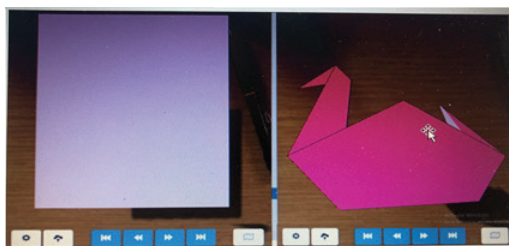
Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive:
Përpunimi i përmbajtjes
Punëtori së bashku me nxënës

Analizohen format së bashku dhe bëhet përzgjedhja.



Përforsimi:
Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit
Analizë e procedurës deri te punimi i origamit

Përsëritet ecuria e punimit me miun kompjuterik.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për angazhimin dhe bashkëpunimin rreth punimit të origamit të përzgjedhur në klasë.

Detyrë:

Të punojë një formë tjetër origami dhe të përshkruajë me fjalë ecurinë e punës me miun.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

Për mësuesin/en

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mjedisi dhe shëndeti

Rezultatet e të nxënit të temës:

Dallon diversitetin individual në klasë, në shkollë dhe në komunitet, duke përdorur praktika të mira për zgjidhjen e konflikteve.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.3, II.2, IV.4, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 8.1, 9.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Diversiteti individual

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Dallon dhe kupton termin *diversitet* si larmi ose i ndryshëm, në klasë ose në komunitet.
- Hulumton diversitetin në mjedisin jetësor në internet.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letër, fotografi të ndryshme, skica, modele etj.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhë amtare (shqipe), Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

Parashikimi:
Përgatitja për të nxënë
Diskutojmë

Diskutohet për paraqitjen e diversitetit të disa individëve që njohin jashtë klasës, analizojnë dhe arsyetojnë pse është i tillë. Vlen të ceket gjithsesi se secili fëmijë është unik në mënyrën e vet.

Brenda klasës bëhet dallimi rreth mënyrës së të mësuarit të disa nxënësve:

Parashtrohet pyetja: *Sa herë e lexoni tekstin për ta mësuar komentimin? P.sh.:*

Eri lexon 10 herë.

Agroni lexon 20 herë.

Blenda 30 herë.

Aida 5 herë.

Mënyra e të mësuarit

3. Mjedisi dhe shëndeti

3.1. Diversiteti individual

Fjalët kyçe: diversiteti, komuniteti, diskriminimi.



Diskutim: Çfarë dini për diversitetin individual?

Dallimet mes nxënësve paraqesin një burim me vlerë për edukim. Fëmijët kanë periudha të ndryshme zhvillimi, andaj çdo fëmijë është unik më vetë. Secili nxënës ka karakteristika individuale, të cilat e bëjnë atë të dallojë nga të tjerët. Është e rëndësishme që çdoherë t'i respektojmë dhe t'i pranojmë të tjerët, pavarësisht gjinisë, etnisë, racës, moshës etj., në këtë mënyrë e kuptojmë se të qenët i ndryshëm është vlerë për shoqërinë. Është e domosdoshme që të gjitha format e diversitetit të pranohen dhe të njihen në mjedisin e klasës.



Diversiteti individual do të thotë të kuptosh që secili është i ndryshëm nga të tjerët dhe t'i pranosh dallimet e secilit. Njerëzit dallojnë në aspekte të ndryshme, si: etnik, racor, të moshës, të gjinisë, të formimit kulturor etj. Dallimet ndërmjet nxënësve duhen respektuar, vlerësuar dhe kuptuar si mënyra që nxisin dhe përmirësojnë mundësitë për të mësuar. Të gjithë nxënësit duhen dëgjuar dhe vlerësuar pa dallim, si dhe duhet të jenë pranues, jodiskriminues dhe mbështetës ndaj bashkëmohatarëve të tyre.

Pranimi dhe respektimi i diversitetit ka të bëjë me të kuptuarit e njëri-tjetrit dhe me pranimin e secilit individ në klasë. Mjedisi mësimor në klasë duhet të jetë mbështetës dhe pranues i këtyre dallimeve.

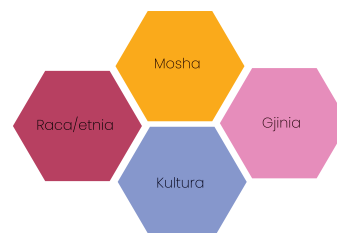


Fig. 3.1. Diversiteti në klasë, në shkollë apo në komunitet

Nxënësit, në përgjithësi, janë të ndryshëm, por kanë të drejta të barabarta.

Kur organizohen aktivitete të ndryshme lidhur me mësimin në shkollë, nxënësit duhet të jenë të trajtuar bazuar në aftësitë që kanë, qoftë ato fizike, qoftë sipas njohurive që kanë. Në përgjithësi, në fokus duhet t'i kemi gjendjen emocionale, sjelljet e ndryshme dhe gjithëpërfshirjen e nxënësve në klasë.

Ndodh që nxënësit, gjatë orëve të mësimin, të kenë mendime të ndryshme për çështje të caktuara, apo të veprojnë ndryshe për një çështje të caktuar, andaj edhe duhet pranuar ndryshueshmëria (diversiteti) e tyre.

Një praktikë e mirë është orientimi i nxënësve drejt dëshirave, aftësive dhe shkathtësive që ata kanë për të zgjidhur një problem, siç është përfshirja në aktivitete të ndryshme.

P.sh.: nëse dy nxënës nuk pajtohen me njëri-tjetrin për ndonjë ide apo për ndonjë aktivitet në klasë, zgjidhje do të ishte të degjoheshin të dy nxënësit dhe të shihet se çfarë roli mund të kishte secili prej tyre në aktivitetin në fjalë. Pastaj, varësisht prej ideve që do të jepnin, të arrihej një marrëveshje.



Pyetje dhe detyra

1. Çka është diversiteti në klasë?
2. Si duhet të silleni me shoqet dhe shokët në klasë?
3. Jepni shembuj të ndryshëm të diversitetit.

Aktiviteti 3.1. Diversiteti individual në fletore të punës.

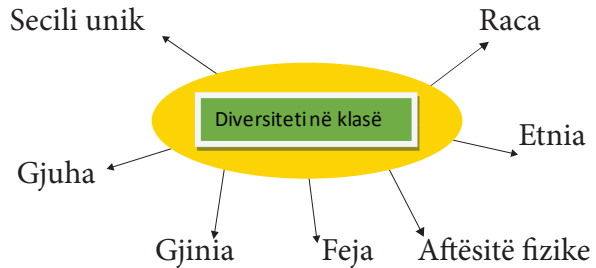
47

Diskutohet laramania dhe ndryshimi i njëri-tjetrit për nga mënyra e të kuptuarit.

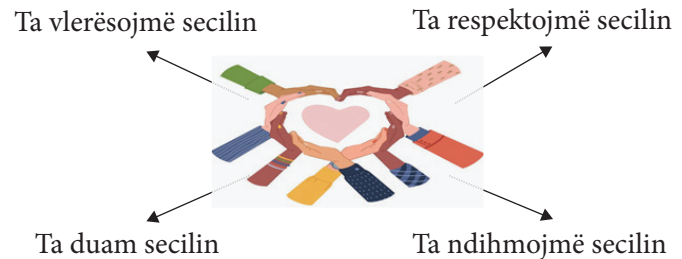


Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analizë dhe realizim

Prejardhje të ndryshme kulturore



Përforsimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Realizim së bashku me nxënës



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për njohjen e diversitetit në ambiente të ndryshme.

Detyrë:

Shkruan një ese për diversitetin njerëzor.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mjedisi dhe shëndeti

Rezultatet e të nxënit të temës:

Hulumton diversitetin ekologjik në mjedisin jetësor në internet.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.3, II.2, III.3, IV.4, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 8.1, 9. 2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Diversiteti ekologjik në mjedisin jetësor

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Hulumton diversitetin ekologjik në mjedisin jetësor në internet;
- Krijon projekt për aktivitetet sipas kalendarit mjedisor përmes kompjuterit.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Material për diversitet, fletore pune, fotografi të ndryshme, skica, modele etj.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhë amtare (shqipe), Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

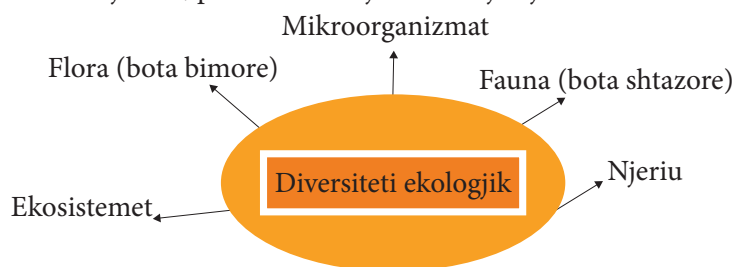


Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Strategjitë e përzgjedhjes/organizimit

Përmes pyetjeve të ndryshme që u parashtrihen nxënësve, ata do të kuptojnë se diversiteti nuk ekziston vetëm te njerëzit, por edhe në mjedisin ku jetojmë.



3.2. Diversiteti ekologjik në mjedisin jetësor

Fjalët kyçe: diversiteti ekologjik, ekologjia, mjedisi jetësor, ekosistemi.

Diversiteti ekologjik apo termi **larmia** i referohet llojllojshmërisë së botës së gjallë. Diversiteti ekologjik përfshin mikroorganizmat, florën, faunën, ekosistemet dhe vetë njeriun.

Ekologjia është shkencë që studion marrëdhëniet e gjallesave me njëra-tjetrën dhe me mjedisin e tyre. Kur përmenden gjallesat, nënkuptojmë njerëzit, kafshët dhe bimët. Mjedisi është rrethina e përshtatshme për një qenie të gjallë që të mbijetojë. Ky mjedis përbëhet nga faktorë të tillë, si: ajri, uji dhe toka.

Në ditët e sotme, termi **ekosistem** përdoret për t'iu referuar mjedisit të gjallë dhe atij të pajetë. Ekologjia merret me mjedisin jetësor në të cilin jetojnë gjallesat dhe marrëdhëniet e tyre të ndërsjella me gjallesat e tjera. Me fjalë të tjera, ekologjia merret me çështjet themelore që kanë ndikim në të gjitha gjallesat dhe janë të përbashkëta për të gjitha gjallesat.



Rritja e lartë e popullsisë në vitet e fundit, zhvillimet në fushat e industrisë dhe të teknologjisë, si dhe shterimi i burimeve natyrore kanë krijuar probleme serioze mjedisore. Kjo është shqetësues për ne sot!

Përfitimet nga diversiteti

Diversiteti si pjesë e mjedisit jetësor është i pazëvendësueshëm dhe me vlera të larta për nevojat jetësore të njeriut dhe për zhvillimin e shoqërisë. Ne përfitojmë nga organizmat e tjerë në mënyra të ndryshme. Dihet se jeta e njerëzve varet nga diversiteti dhe përfitimet janë të llojllojshme, si: ushqimi, barnat, zbërthimi i mbeturinave, pastrimi i ujit, pastrimi i ajrit, absorbimi i energjisë diellore etj.



- **Ushqimi** që ne e përdorim vjen nga organizmat e tjerë, nga bimët dhe shtazët që ne i kultivojmë dhe i rrisim.
- **Barnat** që ne i përdorim për shërimin e sëmundjeve - shumicën i nxjerrim prej organizmave të gjallë.
- **Zbërthimi i mbeturinave** bëhet përmes mikroorganizmave, p.sh.: baktereve apo kërpudhave.
- **Pastrimi i ujit** bëhet përmes mikroorganizmave.
- **Pastrimi i ajrit** bëhet përmes bimëve.
- **Absorbimi i energjisë diellore** bëhet përmes procesit të fotosintezës.

Andaj, ruajtja e llojllojshmërisë së botës së gjallë do të thotë ruajtje e vetë llojit njerëzor dhe përmirësim i jetesës sonë.

Rreziqet që e kërcënojnë diversitetin ekologjik

Shfrytëzimi i begatave natyrore nga njeriu, shpeshherë pa kritere të duhura, është shkak që bota bimore, bota shtazore dhe ekosistemet janë të rrezikuara. Efektet e veprimit të deritashëm të njeriut në natyrë dhe në resurse të saj, vërehen në shumë sipërfaqe të mëdha të pyjeve ose të livadheve, të cilat janë kthyer në sipërfaqe punuese ose vende të urbanizuara. Kështu ndodh që të zhduken shumë sipërfaqe pyjore, si dhe shumë lloje bimore dhe shtazore me rëndësi të madhe shkencore, ekonomike, turistike etj. Këto veprime të njeriut po i sjellin dhe do t'i sjellin edhe më tej dëme të pakompensueshme natyrës së gjallë, e me këtë, edhe vetë njeriut. Këto pasoja do të ndikojnë në ekonomi dhe zhvillime shoqërore.



Fig. 3.2. Djegia e pyjeve në Kosovë

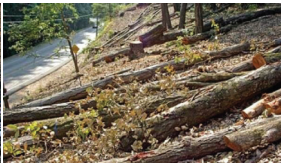


Fig. 3.3. Prerja ilegale e pyjeve

Aktivitetet e domosdoshme për mbrojtjen e diversitetit

Për procesin e mbrojtjes dhe përparimin e mjedisit jetësor janë të domosdoshme:

- Njohja e ligjeve ekologjike - si parakusht për shfrytëzim të mirë të begatave natyrore dhe për mbrojtjen e duhur të ekosistemeve.
- Informimi i duhur i popullatës për begatitë natyrore dhe diversitetin që ka vendi ynë dhe ngritja e ndërgjegjes së popullatës për mbrojtjen e tyre.
- Arsimitimi i përgjithshëm ekologjik i gjithë shoqërisë.
- Shpjegimi se llojet e botës bimore dhe shtazore, burimore, të rralla e reprezentative të Kosovës kanë rëndësi të madhe shkencore, edukative, kulturore, ekonomike dhe turistike, andaj duhen mbrojtur dhe ruajtur jo vetëm për brezat e tashëm, por edhe për të ardhshmit.
- Ruajtja e llojllojshmërisë biologjike, si dhe e begatave elementare natyrore, siç janë toka dhe uji, duhet të jetë përgjegjësi e tërë shoqërisë.
- Shfrytëzimi i diversitetit duhet të bëhet me shumë kujdes, të jetë i kontrolluar dhe i qëndrueshëm. Në të kundërtën, vlerat burimore të llojllojshmërisë biologjike do të humbin shpejt ose do të demtohen. Prandaj, duhet të zhvillohet vetëdija për rëndësinë e ruajtjes së llojllojshmërisë biologjike.

49



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Strategjitë e përzgjedhjes

Di	Dua të di	Mësova
Që drurët- priten për t'u ngrohur, për orendi.	Pse nuk duhet të priten drurët?	

Analizohet dhe diskutohet se si do të dukej natyra dhe jeta jonë po të mos kishte gjelbërim. Përsëritet procesi i fotosintezës; lirimi i oksigjenit etj. Pastrimi i ajrit bëhet përmes drurëve.



Përfortimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Veprimtari

Të vizatohet një rubinet nga i cili rrjedh uji, si dhe të bëhet ndërlidhja me Tokën. Jepen disa ide.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për bashkëveprimin dhe përgjigjet e sakta për diversitetin ekologjik.

Detyrë:

Të hartojë një ese për diversitetin njerëzor dhe atë ekologjik.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mjedisi dhe shëndeti

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Hulumton diversitetin ekologjik në mjedisin jetësor në internet.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkollës: IV.4, V.8, V.9, VI.2, VI.5.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 8.1, 9.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Diversiteti ekologjik në mjedisin jetësor - Punimi i pankartës për Ditën Ndërkombëtare të Mbrojtjes së Ujit

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Krijon projekt për aktivitet sipas kalendarit mjedisor përmes kompjuterit;
- Praktikon rëndësinë e kursimit të ujit në jetën e përditshme.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letër dhe fotografi të ndryshme, skica.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhë amtare (shqipe), Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Diskutim

Numërojmë ditët ndërkombëtare më të rëndësishme të mjedisit.

Ditët ndërkombëtare të mjedisit

- 02 Shkurt: Dita Ndërkombëtare e Ligatinave (tokave të lagura);
- 22 Mars: Dita Ndërkombëtare e Mbrojtjes së Ujit;
- 23 Mars: Dita Botërore e Meteorologjisë;
- 24 Mars: Dita Evropiane e Parqeve;
- 07 Prill: Dita Botërore e Shëndetit - "Fëmijët dhe Mjedisi";
- 22 Prill: Dita Ndërkombëtare e Tokës;
- 24 Prill: Dita Botërore për Mbrojtjen e Kafshëve Laboratorike;

Aktiviteti 3.3. Punimi i pankartës për Ditën Botërore të Ujit



Përgatiteni pankartën tuaj për Ditën Botërore të Ujit dhe punojeni atë në fletën e vizatimit.



Fig. 3.3. Dita Botërore e Ujit

Udhëzime për punë:

- Hulumto në internet dhe gjej fotografi që lidhen me Ditën Botërore të Ujit.
- Vendosi ato pastaj në pankartën tënde.

Mjetet për punë:

kompjuteri;
letër;
printer.

Aktiviteti 3.3. Punimi i pankartës për Ditën Botërore të Ujit



Përgatiteni pankartën tuaj për Ditën Botërore të Ujit dhe punojeni atë në fletën e vizatimit.



Fig. 3.3. Dita Botërore e Ujit

Udhëzime për punë:

- Hulumto në internet dhe gjej fotografi që lidhen me Ditën Botërore të Ujit.
- Vendosi ato pastaj në pankartën tënde.

Mjetet për punë:

kompjuteri;
letra;
printer.

30

- 15 Maj: Dita Ndërkombëtare e Ndryshimeve Klimatike;
- 22 Maj: Dita Ndërkombëtare e Biodiversitetit;
- 31 Maj: Dita Botërore kundër Duhanit;
- 05 Qershor: Dita Botërore e Mjedisit;
- 08 Tetor: Dita Ndërkombëtare për Pakësimin e Shkatërrimeve.



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive:
Përpunimi i përmbajtjes
Strategjitë e përzgjedhjes/organizimit

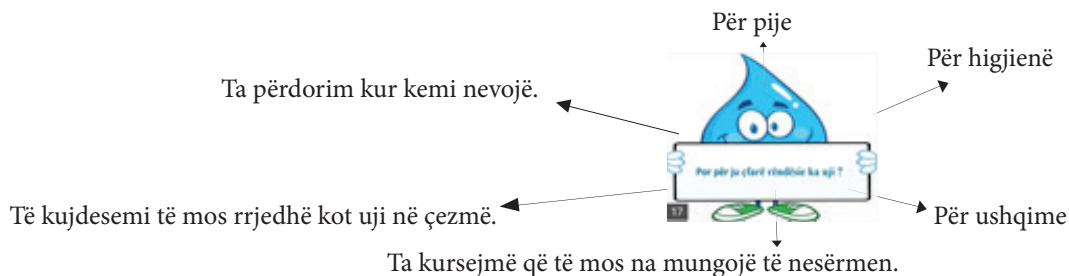
DI	DUA TË DI	MËSOVA
Uji është element thelbësor i jetës. Pa ujë s'ka jetë.	Pse duhet kursyer ujin? Si ta kursejmë ujin?	

Diskutohen dhe analizohen rëndësia dhe vlerat e ujit, shfrytëzimi i tij, domethënia e fjalisë “Pa ujë s'ka jetë”.



Përforcimi:
Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit
Veprimtari zbatuese

Të punohet një pankartë me mesazhet pozitive dhe domosdoshmërinë e tij.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet në bazë të opinionit të dhënë për rolin dhe rëndësinë e ujit.

Detyrë:

Të shkruajë disa këshilla se si të kursehet uji.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mjedisi dhe shëndeti

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Krijon projekt për aktivitetet sipas kalendarit mjedisor përmes kompjuterit.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkollës: IV.3, IV.4, V.8, V.9, VI.2, VI.5.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 8.1, 9.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Ditët ndërkombëtare për mbrojtjen e mjedisit - Punimi i pankartës për Ditën Ndërkombëtare të Tokës

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Krijon projekt për aktivitet përmes kompjuterit sipas kalendarit mjedisor.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letër, ngjyra, internet dhe fotografi të ndryshme, skica, modele.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhë amtare (shqipe), Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Diskutim dhe analizë

Parashirohen pyetje: *Pse duhet ruajtur dhe kujdesur për planetin Tokë?*

Çfarë mendoni, cilët janë ndotësit e Tokës?

Si duhet vepruar që të kontribuojmë në ruajtjen e planetit tonë?

Vështrohet dhe analizohet fotoja dhe më pas nxënësit u përgjigjen pyetjeve.



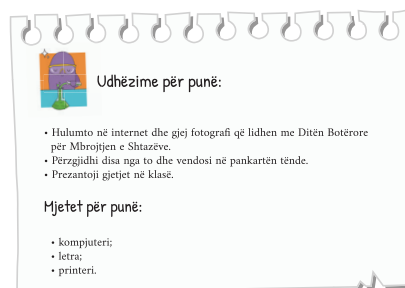
Aktiviteti 3.4. Punimi i pankartës për Ditën Botërore të Mbrojtjes së Shtazëve



Përgatiteni pankartën për Ditën Botërore të Mbrojtjes së Shtazëve dhe punojeni atë në fletën e vizatimit. Aktiviteti le të zhvillohet në grupe.



Fig. 3.4. Dita Botërore për Mbrojtjen e Shtazëve



Aktiviteti 3.4. Punimi i pankartës për Ditën Botërore të Mbrojtjes së Shtazëve

Përgatiteni pankartën për Ditën Botërore të Mbrojtjes së Shtazëve dhe punojeni atë në fletën e vizatimit. Aktiviteti le të zhvillohet në grupe.



Fig. 3.4. Dita Botërore për Mbrojtjen e Shtazëve

Udhëzime për punë:

- Hulumto në internet dhe gjej fotografi që lidhen me Ditën Botërore për Mbrojtjen e Shtazëve.
- Përzgjidh disa nga to dhe vendosi në pankartën tënde.
- Prezantoji gjetjet në klasë.

Mjetet për punë:

- kompjuteri;
- letra;
- printeri.

31



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathhtësive: Përpunimi i përmbajtjes Strategjitë e përzgjedhjes/organizimit

Diskutohet dhe analizohet teksti i përgatitur nga interneti për Tokën dhe rreziqet që i kanosen nga pakujdesia e njerëzve.

Citat	Koment
Toka si planet mundëson jetën e botës së gjallë, aq bukur janë të ndërlidhura mënyrat e jetesës në mes vete.	



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Veprimtari zbatuese

Të punohet një pankartë me mesazhet pozitive për planetin Tokë.

Mos harro, jeta jonë varet nga kujdesi ynë ndaj Tokës!



Mos dëmto pyje e male!

Mbill sa më shumë pemë!

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për hartimin e pankartës dhe përpilimin e një projekti për mbrojtjen e Tokës.

Detyrë:

Të shkruajë disa këshilla për ruajtjen e Tokës.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mjedisi dhe shëndeti

Rezultatet e të nxënit të temës:

Krijon projekt për aktivitetet sipas kalendarit mjedisor përmes kompjuterit.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: IV.3, IV.4, V.8, V.9, VI.2, VI.5.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 8.1, 9.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Projekti për aktivitet sipas kalendarit mjedisor - Pankarta për Ditën Botërore të Kafshëve

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Krijon projekt për aktivitet sipas kalendarit mjedisor përmes kompjuterit.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letër dhe fotografi të ndryshme, skica, modele.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

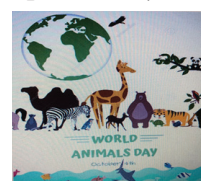


Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Diskutim dhe analizë

Dita Botërore e Kafshëve festohet në vende të ndryshme të botës në mënyra të ndryshme. Ajo ka për qëllim ndërgjegjësimin dhe edukimin e popullatës, në mënyrë që kafshët të njihen si qenie të ndjeshme dhe t'i kushtohet kujdes i plotë mirëqenies së tyre.



3.4. Projekti për aktivitet sipas kalendarit mjedisor

Dita Botërore për Mbrojtjen e Shtazëve është një ditë ndërkombëtare për të drejtat dhe mirëqenien e shtazëve, që festohet çdo vit më 4 tetor.

Dita Botërore e Shtazëve u krijua nga kinologu (studiuesi i çështjeve të qenve) Heinrich Zimmermann. Ai organizoi Ditën e parë Botërore të Shtazëve më 24 mars 1925, në Pallatin e Sportit në Berlin, Gjermani. Mbi 5000 njerëz morën pjesë në këtë ngjarje. Çdo vit, Zimmermann-i punoi në promovimin e Ditës Botërore të Shtazëve. Më në fund, në maj të vitit 1931, në Kongresin Ndërkombëtar për Mbrojtjen e Shtazëve në Firence të Italisë, propozimi i tij për ta bërë këtë datë ditë botërore të shtazëve u pranua dhe u miratua si rezolutë.



Kjo ditë festohet në mënyra të ndryshme në vende të ndryshme të botës dhe ka për qëllim ndërgjegjësimin dhe edukimin e popullatës që shtazët të njihen si qenie të ndjeshme dhe t'i kushtohet kujdes i plotë mirëqenies së tyre.



Fig. 3.6. Pankarta për Ditën Botërore të Shtazëve

Aktiviteti 3.4. në fletore të punës.

3.4. Projekti për aktivitet sipas kalendarit mjedisor

Dita Botërore për Mbrojtjen e Shtazëve është një ditë ndërkombëtare për të drejtat dhe mirëqenien e shtazëve, që festohet çdo vit më 4 tetor.

Dita Botërore e Shtazëve u krijua nga kinologu (studiuesi i çështjeve të genve) Heinrich Zimmermann. Ai organizoi Ditën e parë Botërore të Shtazëve më 24 mars 1925, në Pallatin e Sportit në Berlin, Gjermani. Mbi 5000 njerëz morën pjesë në këtë ngjarje. Çdo vit, Zimmermann-i punoi në promovimin e Ditës Botërore të Shtazëve. Më në fund, në maj të vitit 1931, në Kongresin Ndërkombëtar për Mbrojtjen e Shtazëve në Firence të Italisë, propozimi i tij për ta bërë këtë datë ditë botërore të shtazëve u pranua dhe u miratua si rezolutë.



Kjo ditë festohet në mënyra të ndryshme në vende të ndryshme të botës dhe ka për qëllim ndërgjegjësimin dhe edukimin e popullatës që shtazët të njihen si qenie të ndjeshme dhe t'i kushtohet kujdes i plotë mirëqenies së tyre.



Fig. 3.6. Pankarta për Ditën Botërore të Shtazëve

Aktiviteti 3.4. në fletore të punës.

54



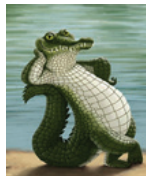
Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Hulumtim

Hulumtohet në internet se cilat kafshë janë të rrezikuara nga zhdukja, nga pakujdesia dhe nga keqpërdorimi i tyre prej njerëzve, për shembull, të tilla mund të jenë: disa lloje të krokodilëve, dhelprat etj., sepse lëkura e tyre përdoret për veshmbathje. Ndërsa kujdesi për kafshët shtëpiake është i domosdoshëm, sepse ka ndërlidhje përfituese ushqyese nga to.

DI	DUA TË DI	MËSOVA
Numërohen përfitimet.	Pse thërrin kafshët?	



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Veprimtari zbatuese



Krijohen fjali, formohen grupe brenda klasës.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për hartimin e pankartës.

Detyrë:

Të krijojnë thënie të tjera për ruajtjen dhe kujdesin e kafshëve.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mjedisi dhe shëndeti

Rezultatet e të nxënit të temës:

Shpjegon ndikimin negativ të mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin e njeriut.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.8, IV.4, V.9, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 8.1, 9.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Ndikimi negativ i mbetjeve të pazbërthyshme në mjedis dhe në shëndetin njerëzor

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Shpjegon ndikimin negativ të mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin e njeriut;
- Zbaton këshillat e përdorimit të mjeteve të pazbërthyeshme.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Materiale të ndryshme për demonstrim, si dhe fotografi të ndryshme, skica, modele.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Përvijim i të menduarit

Mbetjet e pazbërthyeshme nuk mund të zbërthehen nga organizmat natyrorë, prandaj janë si burim i ndotjes. Këto lloj mbetjesh nuk mund të trajtohen lehtësisht. Ato nuk mund të zbërthehen lehtë në mënyrë të natyrshme dhe vazhdojnë të ekzistojnë në sipërfaqen e tokës për shumë vjet.

Akumulimi i mbetjeve të pazbërthyeshme ka këto efekte të dëmshme:

- Ato ndryshojnë vetitë e mjedisit, pra edhe vetitë e tokës në deponitë e mbeturinave;
- Kjo do të ketë ndikim negativ në florën dhe në faunën;
- Substancat toksike treten në ujërat e tokës dhe më pas përzihen me ujërat nëntokësore;

3.5. Ndikimi negativ i mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin njerëzor

Fjalët kyçe: mbetje të pazbërthyeshme, mbetje të zbërthyeshme, dekompozim.



Diskutim: Çfarë dini për ndikimin negativ të mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin e njeriut?

Mbetjet e pazbërthyeshme nuk mund të zbërthehen nga organizmat natyrorë, prandaj kjo do të thotë që ato do të jenë burim i ndotjes. Për shkak se këto mbetje nuk mund të zbërthehen lehtë në mënyrë të natyrshme, ato do të vazhdojnë të ekzistojnë në sipërfaqen e Tokës për shumë vjet.

Mbetjet e pazbërthyeshme nuk janë "miqësore" për mjedisin, prandaj përbëjnë një kërcënim serioz për të. Për shembull, plastikat përdoren në të gjitha fushat në jetën e përditshme. Ato nuk dekompozohen nga mikrobet, prandaj nevojitet një alternativë për t'i zëvendësuar. Mirëpo, mund të përdoret plastika me cilësi të përmirësuar. Ky lloj i plastikës është i zbërthyshëm dhe ka një proces të shpejtë të dekompozimit, mirëpo procesi i prodhimit ka kosto të lartë.

Disa nga materialet e pazbërthyeshme janë: qelqi, plastika, metalet, substancat e rrezikshme, pesticidet, mbetjet e pajisjeve elektronike etj.



Materialet e zbërthyeshme janë ato materiale, mbetjet e të cilave dekompozohen natyrshëm në mjedis.

Si shembull i mbetjeve të zbërthyeshme janë bimët e vyshkura dhe kafshët e ngordhura. Këto dekompozohen me baktere, kërpudha dhe organizma të tjerë të gjallë. Këto materiale mund të përdoren për të prodhuar biogazin, plehun organik dhe substancat e tjera pas dekompozimit.



Efektet e dëmshme të mbetjeve të pazbërthyeshme

Materialet e mbetjeve të pazbërthyeshme lëshojnë ndotës organikë si në ujë, ashtu edhe në mjedis. Substancat e pazbërthyeshme nuk mund të zbërthehen dhe për këtë arsye mbeten në mjedis. Akumulimi i tyre çliron gaze të dëmshme, për shembull, materialet e mbeturinave elektronike lëshojnë gaze serrë, si: dyoksidin e karbonit, metanin dhe monoksidin e karbonit. Kjo gjithashtu shkakton probleme të rrezikshme mjedisore. Akumulimi i mbetjeve të pazbërthyeshme ka këto efekte të dëmshme:

- Ato ndryshojnë vetitë e mjedisit, pra edhe vetitë e tokës në deponitë e mbeturinave.
- Ndikojnë negativisht në florë dhe faunë.
- Substancat toksike treten në ujërat e tokës dhe më pas përzihen me ujërat nëntokësore. Kështu, shkaktojnë efekte negative në jetën e bimëve, të kafshëve dhe të njeriut, si dhe i ndotin ujërat nëntokësore.
- Këto do të ndikojnë në cilësinë e ujit për jetesën e gjallesave, si dhe uji bëhet i papërshtatshëm për konsumim.

Identifikimi i mbetjeve të pazbërthyeshme

Mbetje të pazbërthyeshme janë të gjitha ato produkte që nuk dekompozohen në mjedis. Gjithashtu, edhe produktet nga burimet jonatyrore janë mbetje të pazbërthyeshme. Në fig. 3.7, janë paraqitur disa shembuj të mbetjeve të zbërthyeshme dhe të pazbërthyeshme.

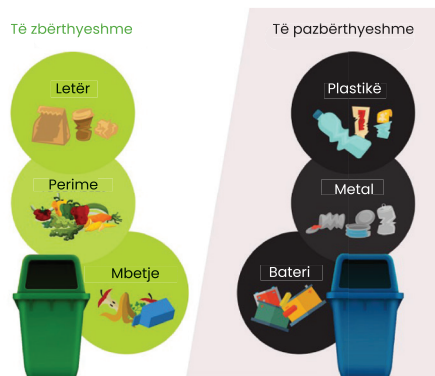


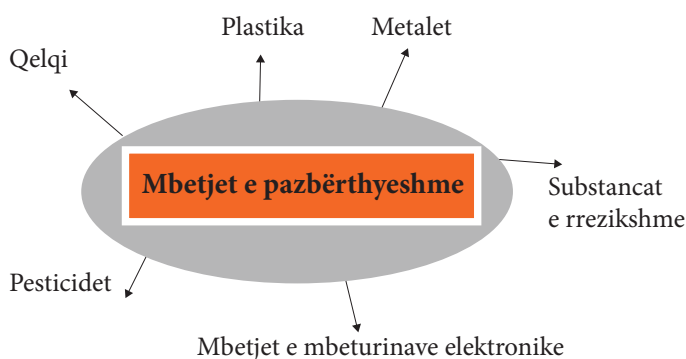
Fig. 3.7. Mbetjet e zbërthyeshme dhe të pazbërthyeshme

56

- Kështu, shkaktojnë efekte negative në jetën e bimëve, të kafshëve dhe të njeriut, si dhe i ndotin ujërat nëntokësore;
- Këto do të ndikojnë në cilësinë e ujit për jetesën e gjallesave, si dhe uji bëhet i papërshtatshëm për pirje.



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analizë e mbetjeve të pazbërthyeshme



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Analizë dhe sqarim

Materialet e zbërthyeshme janë mbetjet që dekompozohen natyrshëm në mjedis. Si shembull i mbetjeve të zbërthyeshme janë bimët dhe kafshët e ngordhura. Këto dekompozohen me bakterie, me kërpudha dhe me organizma të tjerë të gjallë. Këto materiale mund të përdoren për të prodhuar biogazin, plehun organik, plehra dhe substanca të tjera pas dekompozimit.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për gjetjen e mjeteve të pazbërthyeshme, si dhe për zbatimin e tyre.

Detyrë:

Të hulumtojnë mjete të tjera të pazbërthyeshme në natyrë dhe të tregojë ndikimin e tyre.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mjedisi dhe shëndeti

Rezultatet e të nxëniet të temës:

Shpjegon ndikimin negativ të mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin e njeriut.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.8, II.1, IV.4, V.9, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 8.1, 9.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Ndikimi negativ i mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin njerëzor - përforsim

Rezultatet e të nxëniet të orës mësimore:

- Shpjegon ndikimin negativ të mbetjeve të pazbërthyeshme në mjedis dhe në shëndetin e njeriut.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letër, gjëra dhe fotografi të ndryshme, skica, modele.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Shpjegimi i përparuar

Mbetjeve të pazbërthyeshme u nevojitet shumë kohë që të zbërthehen (dekompozohen). Koha e zbërthimit të gjësedeve nga materialet plastike është paraqitur në figurën 3.8.

Ekspozimi afatgjatë i materialeve sintetike ndaj ajrit, ujit dhe rrezeve të diellit shkakton çlirim të ndotësve toksikë, që mund të kullojnë në ujin që ne e përdorim. Gjithashtu, me kalimin e kohës mbetjet plastike do të oksidohen dhe do të lëshojnë kripë helmuese që ndotin tokën e më këtë edhe prodhimet e ndryshme ushqimore.

Mbetjeve të pazbërthyeshme u nevojitet shumë kohë që të zbërthehen (dekompozohen). Koha e zbërthimit të disa gjësedeve nga materialet plastike është paraqitur në fig. 3.8.



Qeset e plastikës - rreth 20 vjet



Gotat e plastikës - rreth 30 vjet



Pipat e plastikës - rreth 200 vjet



Shishet e plastikës - rreth 450 vjet



Brushat e dhëmbëve - rreth 500 vjet



Pelenat njëpërdorimëshe - rreth 500 vjet

Fig. 3.8. Koha e zbërthimit të mbetjeve të ndryshme plastike

Ekspozimi afatgjatë i materialeve sintetike ndaj ajrit, ujit dhe rrezeve të diellit shkakton çlirim të ndotësve toksikë që mund të kullojnë në ujin që ne përdorim. Gjithashtu, me kalimin e kohës, mbetjet plastike do të oksidohen dhe do të lëshojnë kripë helmuese që e ndot tokën dhe prodhimet e ndryshme ushqimore.

Këto toksina janë kancerogjene dhe mund të shkaktojnë dëme të rënda në metabolizmin e organizmave të gjallë, pasi ato të përthithen. Konsumimi i tyre, madje, mund të jetë fatal për një numër të madh qeniesh të gjalla.



Djegia e plastikës shkakton lëshimin e tymit toksik në atmosferë. Thithja e këtij ajri të ndotur shkakton lloje të ndryshme sëmundjesh, si tuberkulozin dhe forma të tjera të infeksioneve të traktit respirator. Prandaj, shkatërrimi i tyre duke i djegur nuk është një opsion i mirë.

Dëmet nga mbetjet e pazbërthyeshme në planetin tonë janë shumë të mëdha, prandaj ne duhet të gjejmë një zgjidhje. Ndalimi i prodhimit dhe i përdorimit të materialeve nga plastika nuk është i mundshëm. Megjithatë, zëvendësimi i plastikës konvencionale me materiale ekologjike është mënyra më e mirë.



Pyetje dhe detyra

1. Tregoni disa nga mbetjet e pazbërthyeshme.
2. Si ndikojnë ato në mjedis dhe në shëndetin e njeriut?

Aktiviteti 3.5. në fletoren e punës.

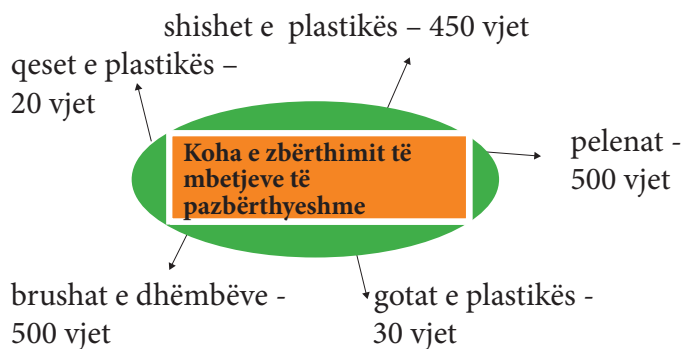
58

Këto toksina janë kancerogjene dhe mund të shkaktojnë dëme të rënda në metabolizmin e organizmave të gjallë, pasi ato të përthithen. Konsumimi i tyre madje mund të jetë fatal për një numër të madh qeniesh të gjalla.

Djegia e plastikës shkakton lëshimin e tymit toksik në atmosferë. Thithja e këtij ajri të ndotur shkakton lloje të ndryshme sëmundjesh, si: tuberkuloz dhe forma të tjera të infeksioneve të traktit respirator. Prandaj, shkatërrimi i tyre duke i djegur nuk është një zgjedhje e mirë.



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analizë e mbetjeve të pazbërthyeshme



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Analizë dhe sqarim

Mbetjet e materialeve të zbërthyeshme dekompozohen natyrshëm në mjedis. Si shembull i mbetjeve të zbërthyeshme janë bimët dhe kafshët e ngordhura. Këto dekompozohen me bakterie, me kërpudha dhe me organizma të tjerë të gjallë. Këto materiale mund të përdoren për të prodhuar biogazin, plehun organik, plehra dhe substanca të tjera pas dekompozimit.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet sipas bashkëpunimit dhe përgjigjeve për mjetet e pazbërthyeshme.

Detyrë:

Të hulumtojnë mjete të tjera të pazbërthyeshme në natyrë dhe të tregojë ndikimin e tyre.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Ekonomia familjare

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Tregon konceptet kryesore të ekonomisë familjare përmes shembujve në jetën e përditshme.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.3, II.1, III.2, IV.6, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2, 5.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Ekonomia familjare

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Njeh obligimet e domosdoshme familjare;
- Tregon konceptet kryesore të ekonomisë familjare përmes shembujve në jetën e përditshme.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Gjëra, veshmbathje, ushqim dhe fotografi të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Parashikimi me termat

U parashtrohen pyetjet nxënësve:
Cili është numri i anëtarëve të familjes?
Cilët janë ata dhe çfarë i keni?
Cilat janë nevojat sipas moshës?



4. Ekonomia familjare

Fjalët kyçe: obligimet, nevojat.

Familja është grup shoqëror, që përbëhet prej dy apo më shumë anëtarëve, të cilët mund të kenë lidhje biologjike, adoptimi, martesore etj., si dhe kanë lidhje emocionale. Secili nga anëtarët e familjes i ka detyrat dhe përgjegjësitë e veta.



Fig. 4.1. Familja me pesë anëtarë

Për nga puna, obligimet, nevojat dhe funksionet që kryejnë, familjet janë të ngjashme. Ato dallojnë për nga numri i anëtarëve.

Të gjithë anëtarët, duke kontribuar në mënyra të ndryshme, arrijnë t'i plotësojnë nevojat jetësore, duke filluar nga ushqimi, që është më i domosdoshmi, më pas veshmbathja, shkollimi, kujdesi shëndetësor për të gjithë anëtarët etj.



Fig. 4.2. Familja gjashtanëtarëshe

4. Ekonomia familjare

Fjalët kyçe: obligimet, nevojat.

Familja është grup shoqëror, që përbëhet prej dy apo më shumë anëtarëve, të cilët mund të kenë lidhje biologjike, adoptimi, martesore etj., si dhe kanë lidhje emocionale. Secili nga anëtarët e familjes i ka detyrat dhe përgjegjësitë e veta.



Fig. 4.1. Familja me pesë anëtarë

Për nga puna, obligimet, nevojat dhe funksionet që kryejnë, familjet janë të ngjashme. Ato dallojnë për nga numri i anëtarëve. Të gjithë anëtarët, duke kontribuar në mënyra të ndryshme, arrijnë t'i plotësojnë nevojat jetësore, duke filluar nga ushqimi, që është më i domosdoshmi, më pas veshmbathja, shkollimi, kujdesi shëndetësor për të gjithë anëtarët etj.



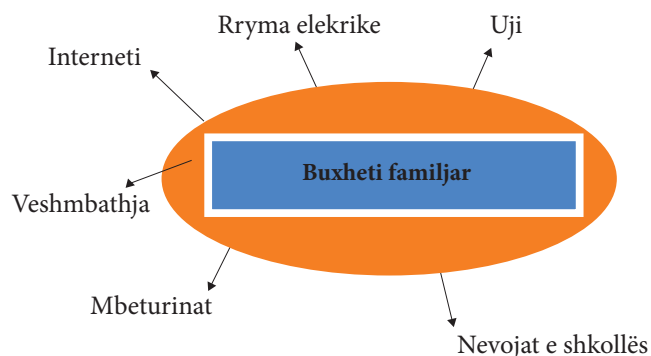
Fig. 4.2. Familja gjashtanëtarëshe

62



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive:
Përpunimi i përmbajtjes
Organizues grafik i analogjisë

Kërkohen nevojat familjare



Përforcimi:
Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit
Bashkëbisedim

Kërkohet të lexohet teksti dhe të analizohet me kujdes, në mënyrë që të vërtetojnë sa gjeneratëshe janë familjet dhe cilës kolonë i takon familja e tyre.

Familja njëgjeneratëshe: Emërto anëtarët:	Familje dygjeneratëshe: Emërto anëtarët:	Familje tregjeneratëshe: Emërto anëtarët:

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohet për njohjen e obligimeve të domosdoshme familjare.

Detyrë:

Diskuton me prindërit rreth obligimeve të secilit anëtar.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Ekonomia familjare

Rezultatet e të nxënit të temës:

Analizon detyrat, përgjegjësitë e asaj/atij që e menaxhon shtëpinë.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.3, II.1, III.2, IV.6, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2, 5.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore:

Menaxhimi i buxhetit në vendbanime të ndryshme

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Njih obligimet e domosdoshme familjare.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Gjëra, shembuj nga interneti dhe fotografi të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

D.D.M

DI	DUA TË DI	MËSOVA
Buxhetin familjar.	Çfarë mund të kursej që të ndihmoj familjen?	
Duhet të kontribuoj.		

4.1. Menaxhimi i buxhetit në vendbanime të ndryshme

Fjalët kyçe: kontributi, bujqësia, blegtoria, ekonomia.

Familja ka nevoja të ndryshme, të cilat duhet t'i përbushë, duke filluar nga nevoja për ushqim, për strehim, për veshmbathje etj. Këto nevoja përbushen nga të ardhurat e të gjithë anëtarëve të rritur të familjes, të cilët punojnë. Kur kontribuon secili anëtar i familjes në buxhetin familjar, obligimet menaxhohen me sukses dhe më lehtë.



Por, si lidhet menaxhimi i buxhetit me vendin ku jetojmë? P.sh., nëse ne jetojmë në një fshat, ne mund të përfitojmë në aspektin bujqësor dhe blegtorial. Kjo do të thotë që shumë produkte ushqimore të mos kemi nevojë t'i blejmë, sepse i kultivojmë dhe, kështu, kursejmë, si dhe, gjithashtu, mund të përfitojmë në këtë aspekt duke bërë tregti.



Fig. 4.3. Pamje nga një zonë rurale

Kemi përfitime të mira ekonomike dhe siguri për konsumimin e gjërave ushqimore të freskëta dhe natyrale nga kultivimi i pemëve, i perimeve, i drithërave - në bujqësi; nga rritja dhe kujdesi i shtazëve shtëpiake, si: lopa, dhia, delja, pula - në blegtori.



Fig. 4.4. Ujitja e perimeve



Fig. 4.5. Mithja e dheut



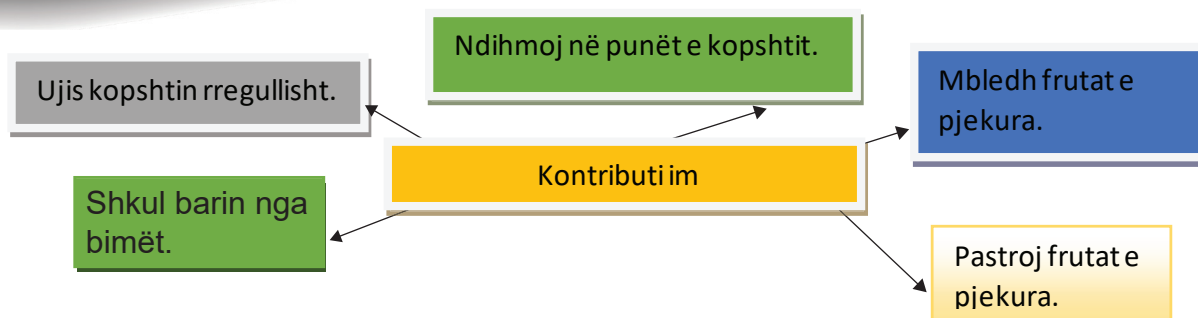
Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Shpjegim i përparuar

Nxënësit lexojnë tekstin dhe i ndajnë obligimet që mund t'i kryejnë ata.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Organizues grafik

Pasi lexohet teksti, analizohen punët që mund t'i kryejnë fëmijët:



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për njohjen e obligimeve të domosdoshme familjare.

Detyrë:

Tregoni se si kontribuoni ju në buxhetin familjar.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Ekonomia familjare

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Përkthyer si realizohet menaxhimi shtëpiak nëpërmjet detyrave praktike

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkollës: I.3, II.1, III.2, IV.2, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 1.1, 2.1, 4.1, 5.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Organizimi i buxhetit familjar

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Analizon detyrat dhe përgjegjësitë e asaj/atij që e menaxhon shtëpinë;
- Paraqet pjesët kryesore obligative të familjes.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letër, fletore pune, internet dhe fotografi të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Edukatë figurative, Shoqëria dhe mjedisi etj.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Mendo dhe puno në dyshe

Parashitohen pyetje dhe ndahen nxënësit të punojnë në dyshe:

Pse themi se pagesat e rrymës, ujit dhe mbeturinave janë obligative?

A mendoni se pa rrymë mund të jetojmë mirë?

Sa jeni të informuar, sa harxhon familja juaj për obligime mujore?



Çfarë mësuat?

- Sado e vogël të jetë ndihma jote në shtëpi, ajo ka vlerë të madhe për familjen.
- Të ushqyerit me produkte natyrale të freskëta ruan shëndetin tonë.
- Mësoni vlerat dhe rëndësinë e punës. Secili individ ka rolin e tij në shoqëri.



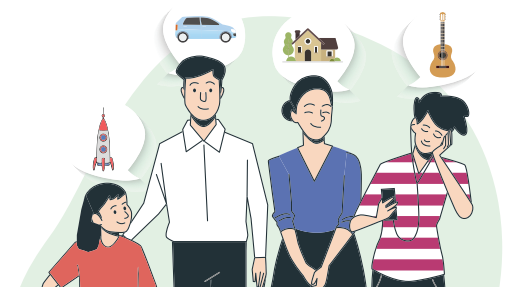
Pyetje dhe detyra

1. Tregoni çfarë prodhimesh mbillni në kopshtin tuaj (nëse nuk keni një të tillë, tregoni cilat produkte do të kishit dëshiruar t'i mbillnit aty).
2. Tregoni se cilat fruta dhe perime i konsumoni më së shumti.
3. Nëse keni kopsht, në cilat punë i ndihmoni prindërit?
4. Përkthyer vlerat e produkteve natyrore të kopshtit tuaj.

4.2. Organizimi i buxhetit familjar



Diskutim: Kush kujdeset për shpenzimet në familjen tuaj? Sa para shpenzoni në ditë?



Organizimi i buxhetit familjar bëhet nga anëtarët e familjes, të cilët llogarisin së pari obligimet dhe nevojat e domosdoshme që kanë. Për mirëqenien e një familjeje duhen siguruar ushqimi, energjia elektrike, uji etj. Disa arrihen me pagesa të rregullta, ndërsa të tjerat janë pagesa të kohëpaskohshme.

Nga t'ia filloj?



Plotësoni shumat që ju nevojiten për shpenzimet tuaja.

Nevojat	Shuma €	
	Ditore	Mujore
Ushqimi		
Veshmbathja		
Materiali shkollor		
Pagesat obligative		
Material higjienik personal		

Aktiviteti 4.2. në fletoren e punës.

69



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Tabela e koncepteve

Numërohen dhe arsyetohen nevojat obligative.

Rryma	Uji	Ushqimi
Të përdoret për aparate.	Uji i domosdoshëm.	Bazë kryesore e jetës dhe zhvillimit për çdo njeri.
Çdo aparat funksionon me të.	S'ka jetë pa ujë.	Përgatitet në shtëpi, që të ushqehen tërë familja.
E nevojshme dhe e domosdoshme.	Të kursehet sot që të ketë edhe nesër.	Furnizohet kur ka zbritje, aty kursehet.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Shqyrtim kategorizues

Pasi lexohet teksti, analizohen nevojat elementare; shqyrtohen përdorimi dhe zbatimi i tyre:

- Ushqim – nevojë elementare për zhvillimin e jetës së njeriut.
- Uji -
- Rryma elektrike -
- Mbeturinat -

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet në bazë të angazhimit dhe të bashkëpunimit rreth shqyrtimit kategorizues të nevojave elementare të jetës.

Detyrë:

Fletore pune, faqe 40, 41

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Ekonomia familjare

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Hulumton në internet forma të ndryshme të menaxhimit familjar dhe të kursimit të pjesëve kryesore të shtëpisë.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.3, II.1, III.2, V.3.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 1.1, 2.1, 4.1, 4.2, 5.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore:

Kursimet e fëmijëve ndihmojnë në buxhetin familjar

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Paraqet mënyrat e kursimit të tij në familje;
- Vetëdijësohet për kursim në familje.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Ushqim nga shtëpia, shembuj nga interneti dhe fotografi të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Edukatë figurative, Shoqëria dhe mjedisi etj.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Organizues grafik i analogjisë

Parashtrohen pyetje nga më të ndryshmet rreth mënyrave për kursim, njëkohësisht ata u përgjigjen pyetjeve në tekst.



4.3. Kursimet e fëmijëve ndihmojnë në buxhetin familjar

Si mund të kontribuojnë fëmijët? Si mund të kursejnë fëmijët?



Kursimet e Amari për ushqim në shkollë:

- E hënë - 20 centë
- E martë - 50 centë
- E mërkurë - 30 centë
- E enjte - 40 centë
- E premte - 70 centë

Amari e propozoi këtë ide për kursime, në mënyrë që ta ndihmonte familjen e vet.

Ai vendosi që ushqimin për shkollë ta përgatiste në shtëpi. Në këtë mënyrë ai do të kontribuonte në ekonominë familjare.

Amari e përgatiste ushqimin çdo mëngjes, të cilin e pasuronte me fruta e perime të freskëta.

Llogaritni sa kursen Amari për ushqim për 5 ditë në shkollë.
Po për dy javë sa kursen Amari?



Tregoni sa dhe si kurseni ju në familjen tuaj.

Përgjigju pyetjeve në katrorët e mëposhtëm.

Mendoni dhe shprehni ide të tjera se si mund të kurseni dhe t'i ndihmoni prindërit për t'i kryer obligimet familjare.

Si e kurseni energjinë elektrike?

Si e kurseni ujin?

Sa kujdeseni për mjetet e punës për shkollë?

Si mund të kurseni në veshmbathje?

Tregoni edhe ndonjë mënyrë tjetër se si mund të kurseni.

A mund të kurseni edhe duke i ruajtur librat e fletoret?



Çfarë mësuat?

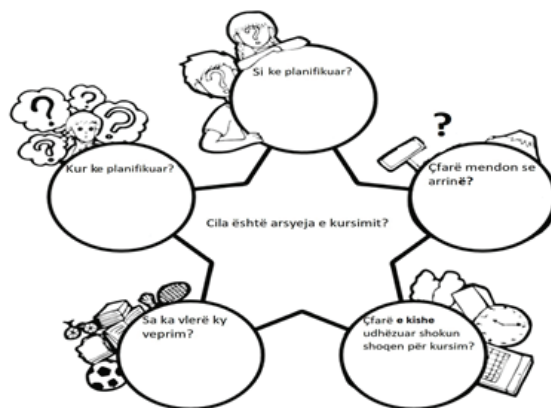
Ka mënyra të ndryshme kursimi që i kontribuojnë ekonomisë familjare. Është e rëndësishme që të kemi një plan të shpenzimeve përpara çfarëdo investimi në familje. Po ashtu, është e rëndësishme që të kursejmë energjinë elektrike, ujin etj., në mënyrë që shpenzimet të jenë më të vogla, por mjaftueshëm të përmbushin nevojat tona.

74



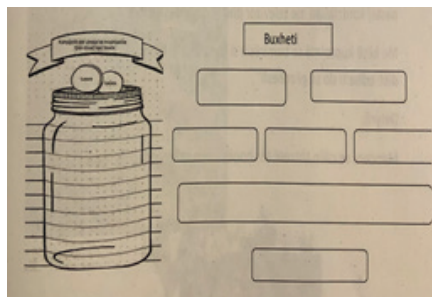
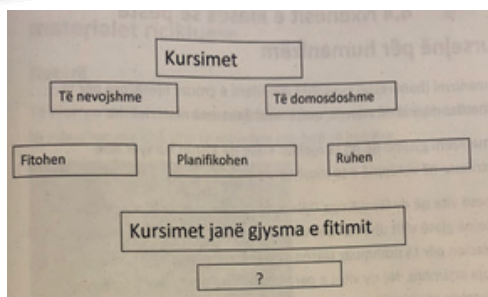
Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Diskutim

Nxiten vlerat e kursimit për të arritur nevojat jetësore.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Organizues grafik i analogjisë

Pasi lexohet teksti, analizohen nevojat elementare dhe formohet një përmbledhje duke formuar një pesë-vargësh.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet në bazë të angazhimit për të treguar përvojat e tyre të kursimit.

Detyrë:

Fletore pune, faqe 43. Përshkruan përvojën për kurse familjare.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Ekonomia familjare

Rezultatet e të nxëniet të temës:

Krijon planin familjar për menaxhimin e shpenzimeve mujore.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.3, III.2, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 5.1

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Fëmijët mësojnë të kursejnë dhe t'i organizojnë paratë e tyre

Rezultatet e të nxëniet të orës mësimore:

- Paraqet mënyrat e kursimit dhe organizimit të tij;
- Vetëdijesohet për kursim si shprehje jetësore.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Arkë kursimi, letra shumëngjyrëshe, fotografi të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Edukatë figurative, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Plani organizativ i fëmijëve brenda klasës

Pasi u mësua mësimi për shtëpinë e të moshuarve.

Nxënësit e shprehën dëshirën t'i përkrahin.

Plani organizativ për kursim

Të ndahet një shumë e vogël nga shpenzimet ditore.

4.4. Fëmijët mësojnë të kursejnë dhe t'i organizojnë paratë e tyre

Fjalët kyçe: kursim, humanizëm, solidaritet.

Nxënësit e klasës së pestë, gjithsej 30 vetë, pasi mësuan në lëndën "Shoqëria dhe mjedisi" për kujdesin që duhet treguar ndaj të moshuarve, si dhe për shtëpinë e tyre, ata vendosën që, nga muaji janar deri në muajin qershor, të kontribuonin me nga 1 euro, çdo muaj, dhe të blinin diçka si shenjë kujdesi dhe solidariteti ndaj tyre.



Blenë një arkë të madhe kursimi dhe çdo fillimmuaj kontribuonin me shumën e paracaktuar. Pas pesë muajsh, arka peshonte rëndë nga monedhat e metalit. Kjo i bëri kureshtarë nxënësit dhe në muajin maj hapën arkën, ku numëruan paratë e tubuara. Gjithsej ishin 150 euro.



Atë vit, ditët pranverore ishin aq të ngrohta, sa që fëmijët mezi përmbaheshin nga të nxehtët në klasë. Njëri prej nxënësve pyeti: "Mësuese, a kanë vapë njësoj edhe të moshuarit?" Mësuesja iu përgjigj: "Po, edhe pse shtëpia ndodhet afër një parku me plot pisha dhe drurë".



Nxënësja tjetër brohoriti: "Atëherë ta blejmë një kondicioner që të kenë freski brenda shtëpisë së tyre".

Pastaj filluan pyetje të pafundme: sa kushton?, sa metra katrorë ka ajo shtëpi?, sa anëtarë banojnë atje? etj. Atëherë, mësuesja kontaktoi me një përfaqësues nga shtëpia e të moshuarve për të marrë informacione: sa anëtarë ishin?, a kishin kondicioner? etj.

Shuma që kishin mbledhur ishte e pamjaftueshme, pasi dinin se duhet t'i kishin 300 euro që ta siguronin atë.

Ndërkohë, të nesërmen, një nxënëse u tregoi që kishte planifikuar të bënte biznes (tregti) brenda klasës.



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes D.D.M.

Nxitet të kultivohet shprehia e kursimit që të përmbushen nevojat jetësore dhe, nëse ekziston mundësia, edhe të ndihmohet dikush. Analizohen vlerat dhe rëndësia e humanizmit.

Di	Dua	Mësova
Humanizmi është vlerë njerëzore.	Si të arrij ta kryej këtë veprim?	



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Diskutim

Pasi lexohet teksti, analizohen nevojat elementare dhe formohet një përmbledhje duke formuar një pesëvargësh. Llogaritet dhe analizohet veprimi i nxënësve të cekur në tekst. Parashtrohet pyetja se edhe në cilën shtresë mund të veprojnë njëjtë. Humanizmi nuk bëhet vetëm me para, por edhe me përkujdesje dhe me respekt për të moshuarit.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet në bazë të bashkëpunimit për të kursyer dhe në bazë të propozimit se kë do ta kishin ndihmuar.

Detyrë:

Të plotësojë fletën ndihmëse në fletore pune, faqe 44.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Ekonomia familjare

Rezultatet e të nxënit të temës:

Krijon veshje, paketime, pajisje (makete) të ndryshme nga materialet ricikluese.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.3, III.2, III.4, V.9.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 9.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Veshjet, paketimi dhe pajisjet e ndryshme nga materialet ricikluese

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Përpunon materiale ricikluese bazike;
- Krijon veshje, paketime, pajisje (maketa) të ndryshme nga materialet ricikluese.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letra, shishe plastike, fotografi të ndryshme, gërshtë.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Diskutim

Sigurohen shishet e plastikës, të cilat janë përdorur ditë më parë. Komentohet dhe diskutohet qëllimi i përdorimit të tyre. Përsëritet se çka është riciklimi.



4.5. Veshjet, paketimi dhe pajisjet e ndryshme nga materialet ricikluese



Dekorimi i bluzës së bardhë

Të ngjyrosot me flamastera të përhershëm bluza e bardhë me mëngë të shkurtra.

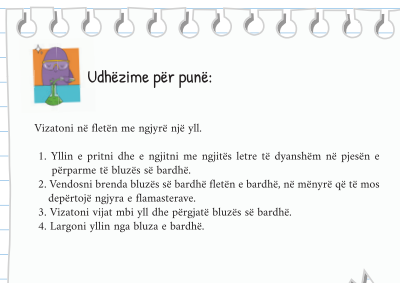




Fig. 4.9. Fazat e ngjyrosjes së bluzës

79



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Organizues grafik

Punë praktike:

Material i nevojshëm: bluzë e vjetër dhe markerë; në të vizatohet peskëndëshi.

Fillimisht caktohet shenja në bluzë, pastaj pritët ylli në karton, vendoset në bluzë dhe ngjyrosët me ngjyra.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Aktivitet

Kërkohet të lexohen udhëzimet për punimin e mbajtëses së lapsave.

Priten shisheet, ndahen vetëm pjesët e larta, që të formohen vende për t'i vendosur lapsat, pjesa e poshtme bashkohet me ato të lartat dhe të vrimëzuarat.

Nxënësit mbikëqyren gjatë punës dhe këshillohen vazhdimisht të kenë kujdes me gërshtërit.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet gjatë kujdesit në punën praktike të ngjyrosjes së bluzës, prerjes së shisheve, si dhe gjatë arsyetimit të shfrytëzimit të mjeteve ricikluese.

Detyrë:

Të punojë labirint nga plastika, i cili është mjet i argëtimit dhe i relaksimit nga materiali riciklues, faqe 46, fletore pune.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Karriera

Rezultatet e të nxënit të temës:

Paraqet, përmes videos/fotove, rrugën e karrierës së prindit apo të familjarëve të tij/saj.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.1, I.3, III.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 7.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Rruga e karrierës

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Paraqet, përmes videos/fotove, rrugën e karrierës së prindit apo të familjarëve të saj/tij;
- Liston ide të ndryshme lidhur me karrierën.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Tekst të profesioneve, foto të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Edukatë figurative, Njeriu dhe natyra.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Stuhi mendimesh

Shënohen në tabelë fjalët: pediatër, inxhinier softueri, mësues, mjek.

Kërkohet nga nxënësit të tregojnë se çfarë u vjen në mendje kur i dëgjojnë këto fjalë.

Parashtrihen pyetje:

- Cilat janë llojet e profesioneve?
- Çfarë keni dëshirë të bëheni kur të rriteni?

5. Karriera

5.1. Rruga e karrierës

Fjalët kyçe: edukim, profesion, imagjinatë.



Fig. 5.1.



Diskutim: Përshkruani rrugën e karrierës së një mjekeje.



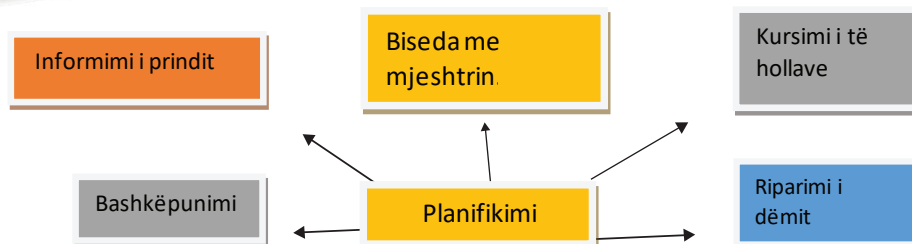
Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Bashkëbisedim

Nxënësit tregojnë rrugën e karrierës së babait, i cili punon si inxhinier softueri. Përmes fotove përshkruajnë se si ka qenë rruga e karrierës së nënës, e cila punon si mjeke e fëmijëve.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Lexim i drejtuar

Kërkohej të lexohet teksti dhe të analizohet me kujdes karriera e nënës dhe karriera e babait.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen idetë e ndryshme lidhur me karrierën.

Detyrë:

Punë me projekte - Karriera e prindërve.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Karriera

Rezultatet e të nxënësit të temës:

Tregon hobin dhe imagjionon përshtatjen e tij me profesionin e preferuar.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkollës: I.1, I.3, VI.5.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 7.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Hobi dhe profesioni më i pëlqyer

Rezultatet e të nxënësit të orës mësimore:

- Tregon hobin dhe imagjionon përshtatjen e tij me profesionin e preferuar;
- Dallon llojet e profesioneve të ndryshme.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Tekst, foto të ndryshme, internet.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Edukatë figurative, Njeriu dhe natyra.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Parashikimi me termat

Paraqiten në tabelë disa terma paraprakë:

- hobi;
- disenjator grafik;
- punime artizanale.

U parashtrahet pyetje nxënësve:

- Çfarë kuptojmë me termin hobi?

5.2. Hobi dhe profesioni më i pëlqyer

Fjalët kyçe: disenjator grafik, punime artizanale.



Diskutim: Tregoni hobin dhe profesionin që planifikoni t'i keni.

Hobi është një aktivitet që e bëjmë rregullisht për kënaqësi, relaksim ose argëtim. Zakonisht, hobi është diçka që ne e bëjmë në kohën tonë të lirë. Megjithatë, siç do ta shohim, është gjithashtu e mundshme që ta kthejmë atë hobi në diçka më të leverdishme. Ka shumë aktivitete të ndryshme që llogariten si hobe. Disa hobe mund të jenë të natyrës kreative e disa të tjera të asaj aktive. Por, disa hobe mund të bëhen profesionet tona të ardhshme dhe të na sjellin përfitime.

Hobet që mund të sjellin përfitime:

- **Kreative** - hobet, siç janë shkrimi, disenji, punimet artizanale, muzika, fotografia dhe aktivitete të tjera krijuese, mund të sjellin përfitime për ne në të ardhmen.
- **Bazuar në teknologji** - nëse jeni të interesuar për punën me kompiuter, ju mund të bëni disenjim të lojërave, programim etj., dhe kjo do të jetë shumë produktive për ju në të ardhmen.
- **Ushqimi dhe pijet** - ata që pëlqejnë të bëjnë gatime të ushqimeve të ndryshme dhe aktivitete të tjera në kuzhinë, do të kenë mundësi për t'i shitur prodhimet e tyre edhe nëpërmjet internetit.

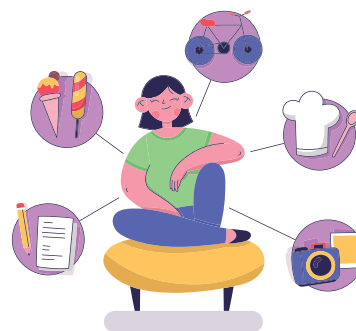


Fig. 5.3.

Sigurisht se këto janë vetëm disa ide. Ju mund të jepni edhe ide të tjera të hobeve të ndryshme, të cilat edhe mund t'ju sjellin përfitime materiale, duke shitur produkte të ndryshme.

Gjithashtu, hobiin tuaj mund ta ushtroni si profesion. Nëse hobi juaj është shkrimi dhe ju vazhdoni të shkruani dhe t'i botoni veprat tuaja, atëherë ju, kështu, do ta ushtroni profesionin e shkrimtarit. Ose, nëse hobi juaj është diseni dhe ju pastaj përfundoni shkollimin për diseni, ju do të vazhdoni të punoni në profesionin tuaj si disenjator.

Sot, shumë prej jush mund t'i keni hobe lojërat kompjuterike dhe imagjinoni se do të mund të disenioni lojëra të ndryshme në kompjuter. Edhe këtë hob mund ta realizoni si profesion, nëse do të filloni me kodim dhe programim në fillim të shkollës së mesme të ulët.

Para se të filloni të mendoni se cilin profesion dëshironi ta keni në të ardhmen, ju duhet t'i renditni shkathtësitë që keni.



Fig. 5.4. Disenjator grafik



Fig. 5.5. Shkrimtare



Pyetje dhe detyra

1. Flisni për hobin tuaj.
2. Diskutoni për profesionet që ju pëlqejnë.

87

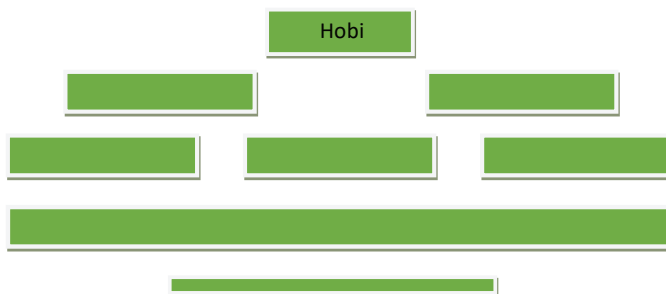


Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Organizues grafik

Di	Dua të di	Mësova
Hobi është një aktivitet që ju e bëni rregullisht për kënaqësi, për relaksim ose për argëtim.	Cili do të jetë profesioni që imagjinoni se do të ushtroni kur të rriteni? Me përzgjedhjen e hobiit tuaj, a mund të fitoni para duke e zhvilluar këtë hobi?	



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Pesëvargësh



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për hartimin e një miniplani dhe për shkathtësitë/afhtësitë e tyre.

Detyrë:

Mendon dhe shkruan se cilin profesion duhet ta ushtrorë dhe i renditit shkathtësitë që ka, faqe 54, 55 në fletore pune.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Karriera

Rezultatet e të nxënit të temës:

Dallon llojet e profesioneve të ndryshme.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.1, I.3, III.1.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 7.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Profesione të ndryshme

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Dallon llojet e profesioneve të ndryshme;
- Njeh profesione të ndryshme.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Tekst, foto të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Edukatë figurative, Njeriu dhe natyra.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Bashkëbisedim

Nxënësve u parashtrihen pyetjet:

- Çfarë profesioni dëshironi të zgjidhni kur të rriteni dhe pse?
- Çfarë profesioni ju pëlqen?

Nxiten të tregojnë sa më shumë profesione dhe rëndësinë e secilit prej tyre.

5.3. Profesione të ndryshme

Fjalët kyçe: arbitër, inxhinier, astronaute.



Diskutim: Çka nënkuptoni me *profesion*?

Me *profesion* nënkuptojmë një punë që kryen njeriu. Varësisht nga profesioni, për disa kërkohet që të kemi një arsimim të caktuar, për disa të tjera kërkohet të kryejmë trajnimet e duhura dhe, për disa nevojitet të kemi aftësi të caktuara.

Ka profesione të ndryshme, por ne do t'i rendisim vetëm disa prej tyre, si:

inxhinier, mjek, arbitër, shkrimtar, atlet, astronaute, police, arkitekte, ushtar, kuzhinier, postier, mësues, bujkeshë, bukëpjekës, murator etj.



Fig. 5.6. Disa nga profesione



Pyetje dhe detyra

1. Numëroni edhe profesione të tjera.
2. Tregoni cilin profesion dëshironi ta keni në të ardhmen.

5.3. Profesionet e ndryshme

Fjalët kyçe: arbitër, inxhinier, astronaute.



Diskutim: Çka nënkuptoni me *profesion*?

Me *profesion* nënkuptojmë një punë që e kryen njeriu. Varësisht nga profesioni, për disa kërkohet që të kemi një arsimim të caktuar, për disa të tjera kërkohet të kryejmë trajnimet e duhura dhe, për disa nevojitet të kemi aftësi të caktuara.

Ka profesione të ndryshme, por ne do t'i rendisim vetëm disa prej tyre, si:

inxhinier, mjek, arbitër, shkrimtar, atlet, astronaute, police, arkitekte, ushtar, kuzhinier, postier, mësues, bujkeshë, bukëpjekës, murator etj.



Fig. 5.6. Disa nga profesionet



Pyetje dhe detyra

1. Numëroni edhe profesione të tjera.
2. Tregoni cilin profesion dëshironi ta keni në të ardhmen.



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive:
Përpunimi i përmbajtjes
Veprimtari e drejtuar

Tregoni shkathtësitë që keni për profesionin që keni dëshirë të ushtroni. Nxënësit listojnë shkathtësitë që kanë.

Mbahen shënime për to.



Përforcimi:
Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit
Bashkëbisedim

Tregojnë se cilët hapa duhen ndërmarrë duke filluar që tani, për ta realizuar atë karrierë.

Me profesion nënkuptojmë një punë që e kryen njeriu dhe që kërkon një arsimim, trajnim ose aftësi të veçantë. Secili profesion i ka veçantitë dhe kërkesat e veta.

Në vijim, do të jepen disa nga profesionet.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për hartimin e një miniplani dhe për shkathtësitë/aftësitë e tyre.

Detyrë:

Të shkruajë rreth një profesioni dhe të tregojë shkathtësitë/aftësitë e saj/tij.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Karriera

Rezultatet e të nxënit të temës:

Harton një miniplan për shkathtësitë/aftësitë e tij/saj.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.1,I.3,III.6.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.2,7.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Plani i shkathtësive/aftësive

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Harton një miniplan për shkathtësitë/aftësitë e saj/tij;
- Shpreh shkathtësitë që ka ndaj një profesioni.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letër për shënime, foto të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjyhët dhe komunikimi, Matematikë, Edukatë figurative, Njeriu dhe natyra.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Parashtron pyetje:

Cilin profesion planifikoni ta ushtroni? Tregojini shkathtësitë/aftësitë që i keni.

Zgjidhni një profesion që do ta ushtroni.

Mësues/e
Inxhinier/e
Arikitekt/e

Mjek/e
Kuzhinier/e
Murator/e

Shkrimtar/e
Bujk/eshë
Ushtar/e

Disenjator/e grafik/e
Ekonomist/e
Gazetar/e

5.4. Plani i shkathtësive/aftësive

Fjalët kyçe: shkathtësi, plan, profesion.

Kur tregojmë se cilin profesion planifikojmë ta kemi, është e rëndësishme që në fillim t'i tregojmë shkathtësitë dhe aftësitë që kemi. Këto shkathtësi dhe aftësi janë të domosdoshme për kryerjen e një pune. Më poshtë do të rendisim hapat që duhen ndjekur për planifikimin e profesionit që duam të kemi:

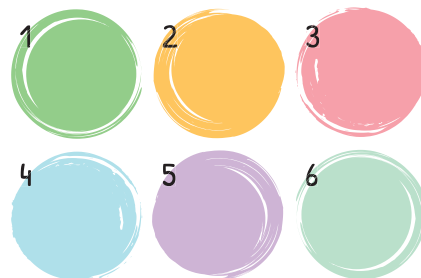
Në fillim, në listën e profesioneve ju duhet të zgjidhni profesionin që pëlqeni. Ju mund të shtoni edhe ndonjë profesion tjetër që nuk është listuar më poshtë.

mësues/e;
inxhinier/e;
arhitekt/e;
mjek/e;
kuzhinier/e;
murator/e;
shkrimtar/e;
bujk/eshë;
ushtar/e;
disenjator/e;
ekonomist/e;
gazetar/e.

Për ta ushtruar profesionin që do ta zgjidhni, ju duhet të tregoni shkathtësitë që keni:

- _____
- _____
- _____
- _____

Në fund, duhet të tregoni se cilët hapa duhet t'i ndiqni, duke filluar që tani, për ta realizuar këtë karrierë.



Aktiviteti 5.2. në fletoren e punës.

5.4. Plani i shkathtësive/afësive

Fjalët kyçe: shkathtësi, plan, profesion.

Kur tregojmë se cilin profesion planifikojmë ta kemi, është e rëndësishme që në fillim t'i tregojmë shkathtësitë dhe afësitë që kemi. Këto shkathtësi dhe afësi janë të domosdoshme për kryerjen e një pune. Më poshtë do të rendisim hapat që duhen ndjekur për planifikimin e profesionit që duam të kemi:

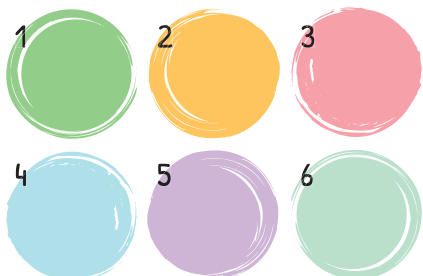
Në fillim, në listën e profesioneve ju duhet të zgjidhni profesionin që pëlqeni. Ju mund të shtoni edhe ndonjë profesion tjetër që nuk është listuar më poshtë.

mësues/e;
inxhinier/e;
arkitekt/e;
mjek/e;
kuzhinier/e;
murator/e;
shkrimtar/e;
bukj/eshë;
ushtar/e;
disenjator/e;
ekonomist/e;
gazetar/e.

Për ta ushtruar profesionin që do ta zgjidhni, ju duhet të tregoni shkathtësitë që keni:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Në fund, duhet të tregoni se cilët hapa duhet t'i ndiqni, duke filluar që tani, për ta realizuar këtë karrierë.



Aktiviteti 5.2. në fletoren e punës.

89



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Veprimtari e drejtuar

Për të ushtruar një profesion që do ta zgjidhni, ju duhet të tregoni shkathtësitë që i keni:

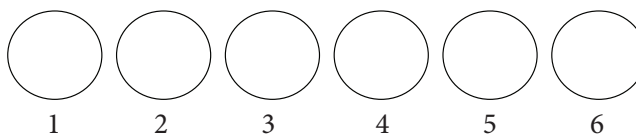
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Nxënësit i shkruajnë shkathtësitë e tyre dhe diskutohet se çfarë shkollimi duhet ndjekur për të arritur te ky profesion.

Në fund, tregohen hapat që ata duhet t'i ndjekin.



Përforsimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Bashkëbisedim



Analizohen hapat e paraparë për përgatitje, të cilët i kanë hartuar nxënësit, dhe aty pastaj sugjerohet apo këshillohet çfarëdo që është e nevojshme.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për hartimin e një miniplani dhe për shkathtësitë/afësitë e tyre.

Detyrë:

Të shkruajë rreth një profesioni dhe të tregojë shkathtësitë/afësitë e saj/tij, faqe 56, 57.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË
PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Karriera

Rezultatet e të nxëniet të temës:

Liston ide të ndryshme lidhur me karrierën.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.1, III.1, III.2, III.4, IV.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2, 7.1

ASPEKTE SPECIFIKE TË
PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Ide të ndryshme për karrierë

Rezultatet e të nxëniet të orës mësimore:

- Liston ide të ndryshme për karrierën;
- Harton një miniplan për shkathtësitë e saj/tij.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi të ndryshme, letër.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

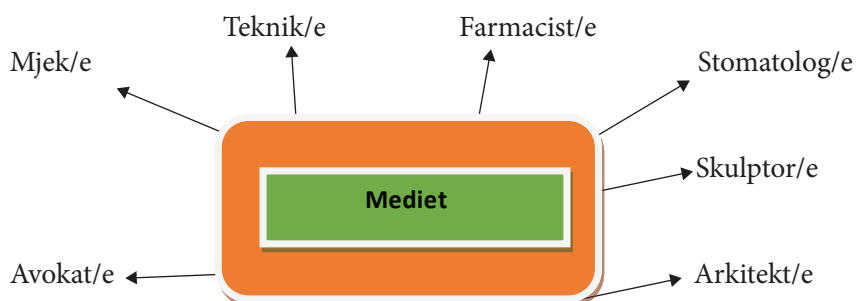
METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Diskutim dhe analizë



5.5. Ide të ndryshme për karrierë

Të orientohemi drejt karrierës sonë do të thotë të krijojmë një ide të qartë për dëshirat dhe kërkesat tona, të cilat lidhen me shkathtësitë dhe aftësitë që kemi.

Si nxënës, mund të marrim pjesë në praktika të ndryshme, fillimisht në klube, hapësira krijuese dhe ngjarje të ndryshme që kërkojnë shkathtësi dhe koncentrim në atë që dimë dhe duam të bëjmë.



Fig. 5.7. Aktivitete në klube

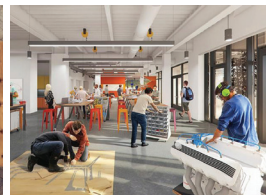


Fig. 5.8. Aktivitete në hapësira krijuese

Është me rëndësi që të ndjekim në formë të vazhdueshme idenë e karrierës sonë. Ideja duhet të bazohet në dëshmi praktike, profesionale, aftësi për të krijuar apo për të bërë diçka që dimë dhe sidomos të ketë interpretim dhe zbatim në qasje sa më konkrete.

Ekzistojnë profesione të ndryshme, që nënkupton edhe karriera të ndryshme. Të gjitha profesionet mund të jenë si ide për karrierën tonë.

Më lart kemi përmendur disa nga profesionet që mund t'i zgjedhim, por me rëndësi është që të ndjekim edhe disa hapa drejt zgjedhjes së idesë për karrierë:

Hapi 1: Mendo për aftësitë dhe shkathtësitë që ke. Shkruaj në fletoren tënde për planifikimin e karrierës sate.

Hapi 2: Shiko profesionet që ofrohen. Psh:

avokat/e; mjek/e; teknik/e i/e mjekësisë; farmacist/e;
stomatolog/e; piktor/e; skulptor/e; arkitekt/e.

Hapi 3: Identifiko kërkesat e atyre profesioneve dhe analizo sa mund të përshataten me aftësitë dhe dëshirat e tua.

Hapi 4: Konsultohu me mësuesin apo mësuesen dhe prindërit; trego idenë tënde për karrierë.

Hapi 5: Merr pjesë në klube dhe kurse, të cilat kontribuojnë në idenë tënde për karrierë.

Hapi 6: Vizito vende që të pëlqejnë dhe merr informacione lidhur me idenë tënde të karrierës.



Fig. 5.9. Hapat e karrierës

Pasi t'i kesh realizuar të gjithë këta hapa, është me rëndësi që të kontribuosh, sa herë që ke mundësi, në secilin hap. Ideja për karrierë përcakton atë që ti do të jesh kur të rritesh.

Aktiviteti 5.3. në fletoren e punës.

Aktiviteti 5.4. në fletoren e punës.



Fjalorthi

Inxhinier softueri - inxhinier që aplikon principet e inxhinierisë softuerike në disenjimin (projektimin), zhvillimin, testimin dhe vlerësimin e softuerit dhe sistemit që e bëjnë kompjuterin.

Punime artizanale - cilësohen pasuritë e çmueshme që tregojnë vlerat, kulturën dhe identitetin e një vendi.

91



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Bashkëbisedim

Identifikohen kërkesat e profesioneve. Analizohet se sa mund të përshtaten ato me aftësitë e nxënësve dhe dëshirën që shprehin ata për profesionin e preferuar. Flitet për shkollimin apo edhe për kursin që duhet ndjekur për një profesion të caktuar. Ceket ndonjëri prej tyre.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Veprimtari

Plotësohet aktiviteti 5.1 në fletore pune, në të cilin ata përshkruajnë rrugën e karrierës së prindit. Analizohet rrugëtimi i profesionit të prindit të

ndonjë nxënësi, pastaj merret shembull rrugëtimi i mësuesve.

Shkolla
fillore

Shkolla e
mesme

Shkollim
universitar -
baçelor

Studimet
master

Doktoratura

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet sipas angazhimit dhe bashkëpunimit për shprehjen e dëshirës për karrierën në të ardhmen.

Detyrë:

Paraqesin me vizatim profesionin që u pëlqen më shumë.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

Për mësuesin/en

91

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Media

Rezultatet e të nxëniet të temës:

Organizon aktivitete shkollore sipas ideve të grupit, incizimi, prezantimi e postimi në faqet e shkollës dhe në mediet lokale.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: II.1, III.2, IV.2, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Rëndësia e medieve

Rezultatet e të nxëniet të orës mësimore:

- Njeh mjetet e informimit dhe të medieve;
- Dallon mediet: cilat janë radiofonike e cilat televizive.

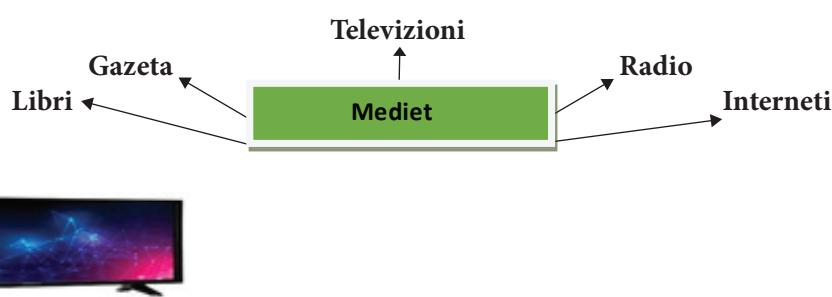
Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Internet dhe fotografi të ndryshme, shishe plastike, gërshtë.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

- ☐ Parashikimi:
☒ Përgatitja për të nxënë
 Diskutim dhe analizë



6.1. Rëndësia e medieve

Fjalët kyçe: media, prezantimi, transmetimi.

Diskutim: Çfarë është media?

Media është mjet komunikimi që shpërndan informacionet nëpërmjet pajisjeve të veçanta dhe programeve kompjuterike. Mesazhet që barten përmes medieve mund të jenë me tekst, fotografi dhe video, si dhe të kombinuara, që quhen *multimedia*. Njerëzit, përmes medies, mund të informohen, të arëtohen, të analizojnë apo të kalojnë kohën e lirë.



Fig. 6.1. Llojet e medieve

Nxënësit, çdo ditë, kanë mundësi t'i paraqesin informacionet dhe dijet që marrin nga llojet e ndryshme të medieve. Ata mund të përdorin një kompjuter ose iPad për të prezantuar idetë e tyre, si dhe mund të përdorin programe kompjuterike, si: **PowerPoint**, **Vivavideo**, **Moviemaker**, **Video Editor**, me **iPad**, **laptop**, si dhe përmes programeve të tjera kompjuterike, të cilat u ndihmojnë nxënësit të paraqesin video dhe ide të ndryshme në lëndë të ndryshme. Programet **PowerPoint**, **Vivavideo**, **Moviemaker**, **Video Editor** shërbejnë për paraqitje të informacioneve të ndryshme.

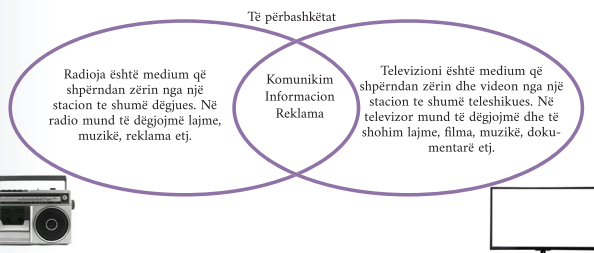


Pyetje dhe detyra

1. Analizoni si kanë qenë mediet dikur dhe si janë sot.
2. Numëroni disa lloje të medieve.



Diskutim: Çfarë dini për radion dhe televizionin?



Llojet e mediumeve janë: gazeta, radioja, televizioni, mediet online dhe mediet sociale.

Gazeta është medium i shtypur në letër ku shkruhen tekstet dhe vendosen fotografitë për ngjarjet që kanë ndodhur.

Media online është medium që funksionon përmes internetit, ku nga një qendër shpërndahen në faqe të internetit, fotografitë, zëri, videoja dhe teksti.

Media sociale është media e cila u mundëson të gjithë përdoruesve të internetit të kenë një profil, në të cilin mund të lexojnë tekste, të dëgjojnë muzikë, të shohin lajme, dokumente, filma etj., dhe t'i shpërndajnë ato.



Fig. 6.2. Funksionimi i radios



Fig. 6.3. Funksionimi i televizionit



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analizë dhe informacion

Mediet janë formë e transmetimit të informacioneve, nëpërmjet pajisjeve dhe programeve kompjuterike.

Emisionet televizive dhe ato radiofonike transmetohen nëpër studio të posaçme; televizivet paraqiten me video, ndërsa ato radiofonike vetëm me të dëgjuar.

Di	Dua	Mësova
Mjetet e informimit	Cilat janë mjetet kompjuterike?	



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Shënime dhe Evidencë

Nëpërmjet kompjuterave dhe rrjetit të ndërtuar prej tyre, mund të komunikohet me postë elektronike dhe të kyçesh në rrjete sociale, si: Facebook, YouTube, Instagram etj. Gjithashtu, nëpërmjet tyre bashkëbisedohet në kohë reale me njëri-tjetrin, duke përdorur programet, si: Zoom, Skype etj.

- Numri i nxënësve që komunikojnë me Facebook është ...
- Numri i nxënësve që komunikojnë me WhatsApp është ...
- Numri i nxënësve që komunikojnë me Instagram është ...
- Numri i nxënësve që komunikojnë me Snapchat është ...
- Numri i nxënësve që komunikojnë me LinkedIn është ...

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet sipas angazhimit dhe bashkëpunimit për dëshmitë, mjetet dhe programet e komunikimit që përdorin.

Detyrë:

Të shkruajë për mënyrën e komunikimit me shoqëri, pse komunikojnë dhe si.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mediet

Rezultatet e të nxënës të temës:

Organizon aktivitete shkollore sipas ideve të grupit, incizimi, prezantimi e postimi në faqet e shkollës dhe në mediet lokale.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: II.1, III.2, IV.2, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2, 6.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Organizimi i aktiviteteve shkollore nëpërmjet medieve

Rezultatet e të nxënës të orës mësimore:

- Organizon aktivitete dhe gara të ndryshme që paraqesin veprime ndërmarrëse;
- Përdor lojëra të ndryshme kompjuterike me sens ndërmarrës.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Letra, programe kompjuterike, fotografi të ndryshme.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Diskutim dhe analizë

Në shkollë shpesh zhvillohen aktivitete të shumta me tema të ndryshme.

Që aktiviteti të jetë më i kuptueshëm dhe më atraktiv, gjithmonë është mirë të përdoret media, pra transmetimi i informacionit me foto, me tekst dhe me video.

Organizimi i aktiviteteve të ndryshme shkollore nxit nxënësit që të përdorin teknologjinë dhe pajisjet e ndryshme për t'i zhvilluar sa më mirë këto aktivitete. Aktivitetet mund të jenë:

6.2. Organizimi i aktiviteteve shkollore nëpërmjet medieve

Fjalët kyçe: media, aktiviteti, video, foto.

Në shkollë, shumë shpesh ndodh që të zhvillohen aktivitete të shumta lidhur me tema të ndryshme. Në mënyrë që informacioni të jetë më i kuptueshëm, gjithmonë është mirë të përdorim mediet, pra transmetimin e informacionit me foto, zë, tekst dhe video.

Organizimi i aktiviteteve të ndryshme shkollore, nxit nxënësit që të përdorin teknologjinë dhe pajisjet e ndryshme për t'i zhvilluar sa më mirë këto aktivitete.

Për realizimin e aktiviteteve shkollore, është mirë që nxënësit të jenë të ndarë në grupe. Ndarja në grupe nënkupton edhe krijimin e klubeve të ndryshme rreth realizimit të aktiviteteve grupore. Grupet mund të përdorin media për prezantime dhe informacione vizuale, siç mund të jenë: klubi i leximit, klubi i teknologjisë, klubi i medias, klubi i kodimit, klubi i gjelbër etj. Zhvillimi i aktiviteteve nga këto klube varet edhe nga natyra e organizimit në shkollë.



Fig. 6.4. Prezantimi i informacionit përmes medias

Organizimi i aktiviteteve shkollore nga klubet përmes medias mund të bëhet në shkollë dhe në komunitet, duke përdorur programe dhe pajisje adekuate. Nëse dëshirojmë të zhvillojmë një orë letrare, mund të përdorim PowerPoint-in, projektorin dhe laptopin apo kompjuterin e zakonshëm, për të paraqitur informata në formë të medias. Informata duhet të jetë sa më e saktë dhe me dëshmi. Duke hulumtuar burime të ndryshme, mund të gjejmë shumë aktivitete të tilla, që përdorin programe të ndryshme aplikative.

Aktivitetet që mund të zhvillohen nga nxënësit duke përdorur mediet:

Nxënësit prezantojnë aktivitetet e shkollës duke përdorur mediet. Disa nga aktivitetet që zhvillohen në shkollë, nxënësit mund t'i fotografojnë dhe të shkruajnë për to duke përdorur teknologjinë, dhe të njëjtat t'i prezantojnë para shokëve dhe shoqeve të tyre në klasë me ndihmën e pajisjeve si projektori ose tabela e mençur.



Fig. 6.5. Uebfaqja e klubit

Aktiviteti 6.1. në fletoren e punës.



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analizë dhe ndërmarrje

Për aktivitete formohen edhe klube të ndryshme brenda shkollës. Ka klube organizative të programeve të ndryshme. Klubi emërtohet dhe secili anëtar caktohet për rolin koordinues, si dhe hapat që duhet të ndërmerren. Kështu, në internet hapet faja për media.

Hapja dhe mirëmbajtja e faqes së klubit të nxënësve:

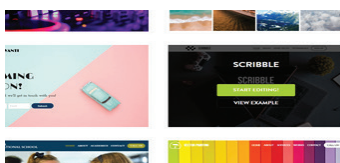
Në këtë faqe mund të paraqiten informata rreth punës së nxënësve dhe arritjeve të tyre, duke promovuar suksesin e tyre.

Citat	Koment



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Aktivitet ndërveprues

Hapet uebfaqja e klasës, shkruhet emri, adresa dhe kodi, pastaj klikohet në Get Started, më pas klikohet në Start Editing.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet për angazhimin dhe bashkëpunimin për aktivizimin e faqes.

Detyrë:

Të punojë aktivitetin 6.2 në fletore pune, ku duhet të intervistojë shokun a shoqen për ndonjë informatë.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Media

Rezultatet e të nxënit të temës:

Organizon aktivitete dhe gara të ndryshme që paraqesin veprime ndërmarrëse (p.sh., gara për fotografi, vizatime, krijime të ndryshme etj.).

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: II.1, III.2, IV.2, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2, 6.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Realizimi i garave e i sfidave të ndryshme mësimore - i veprimtarive ndërmarrëse

Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:

- Organizon aktivitete dhe gara të ndryshme që paraqesin veprime ndërmarrëse.
- Fotografon dhe mbledh shenjat sinjalizuese.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Programe kompjuterike dhe fotografi të ndryshme, shishe plastike, gërshtë.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Diskutim dhe përsëritje nga klasa III

Përsëritje e garave të diturisë nga klasa III: garat brenda klase, garat në nivel shkolle, garat në nivel komunal, garat në nivel shtetëror dhe garat në nivel ndërkombëtar.

Garat sipas fushave janë të llojllojshme: diturie, sportive, të eseve, të fotografive më të bukura etj., dhe caktohen me afate kohore të ndryshme.

Garat nga profile të ndryshme paraqiten me anë të medieve, të cilat bëhen në tri mënyra: me të shkruar, me të recituar, me të kënduar dhe ato paraqiten me slajde.

6.3. Realizimi i garave e i sfidave të ndryshme mësimore - i veprimtarive ndërmarrëse

Fjalët kyçe: media, gara, video, projekte.

Në shkollë, zhvillohen gara nga lëndë të ndryshme, të cilat masin njohuritë e nxënësve në fusha të caktuara.

Kështu, edhe te media, nxënësit mund të organizojnë gara. Për këtë aktivitet ata mund të shfrytëzojnë edhe ndihmën e mësimitdhënësve.

Fotografia më e mirë - në këtë garë nxënësit përdorin pajisjen digjitale profesionale ose gjysmëprofesionale, telefonat e mençur, për të realizuar fotografi me motiv të caktuar. Më pas, sipas kriterëve që caktohen për garë, ata zhvillojnë fotografitë e tyre duke i listuar sipas cilësisë dhe mesazhit më të mirë. Përmes komisionit që formohet në nivel shkolle, përzgjidhet fotografia më e mirë. Këtë lloj kontributi nxënësit mund të vazhdojnë ta japin edhe në programe dhe klube të tjera.



Fotoja më e mirë - Milingona që balancon Tokën

Aktiviteti 6.4. në fletoren e punës.

Krijimi më i mirë - tregimi i muajit - përmes kësaj gare, nxënësit, duke përdorur median, mund të krijojnë tregime të ndryshme. Më tutje, paraqesin idenë e tyre në formë të shtypur, por të organizuar mirë, me tekst dhe foto, duke paraqitur një tregim që është si kriteri i garës. Tregimi mund të jetë edhe i regjistruar me zë apo video.

Aktiviteti 6.5. në fletoren e punës.



Model - tregimi më i mirë

Aktiviteti 6.6. në fletoren e punës.

Video vetëdijësuese - në këtë garë nxënësit përdorin kompjuterin dhe programin përkatës, për të paraqitur informacione të kuptueshme. Ato informacione duhet të tërheqin vëmendjen e publikut me fakte të sakta. P.sh., *STOP dhunës në familje*, *Duhani është i dëmshëm për shëndetin* e shumë tema të tjera, mund të jenë me shumë interes për t'u prezantuar.

P.sh., gara për videon më të mirë mjedisore në nivel lokal ose nacional.

Si ta ruajmë mjedisin?

Si të mos e ndotim atë?

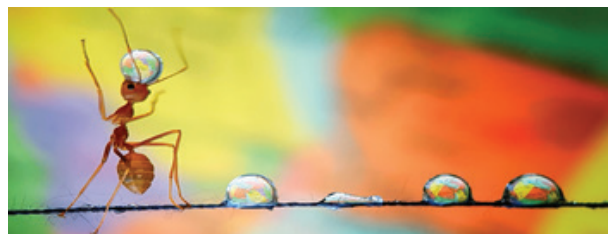


102



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analizë e përfitimeve nga garat e diturisë

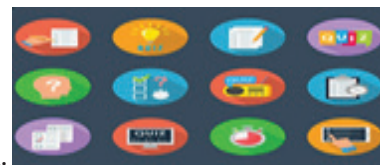
Garat zhvillojnë mendimin kritik të nxënësit dhe shkathtësi për zgjidhjen e problemeve. Përfundimisht, nxënësit mbledhin shumë informacione nga burime të sakta dhe i prezantojnë ato në formë të ndryshme me medie. Garat për stimulim klasifikohen në vende përfituese, me anë të të cilave stimulohen për punë më të madhe dhe në fund shpërblehen. P.sh., kërkohet të hulumtojnë fotografinë më të bukur të insekteve.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Aktivitetet garues

Angazhohen nxënësit në grupe:

- Grupi i parë: të vizatojë fotografi të bukur të natyrës.
 - Grupi i dytë: të shkruajë ese për natyrën.
 - Grupi i tretë: të hartojë poezi për natyrën.
 - Grupi i katërt: të mendojë se cila këngë e ka temën e natyrës.
- Caktohet koha e përfundimit dhe analizohen, ndërsa nxënësit vlerësohen.



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet në grup: lexohen, dëgjohen dhe analizohen punimet në grupe; stimulohen dhe këshillohen sipas meritave.

Detyrë:

Të hartojë tekst domethënës për emocionet gjatë garës në klasë, faqe 63, në fletore pune.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË
PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Fusha kurrikulare:** Jeta dhe puna**Lënda:** Shkathhtësi për jetë**Shkalla e kurrikulës:** 2 **Klasa:** V**Tema:** Media**Rezultatet e të nxënit të temës:**

Përdor lojëra të ndryshme kompjuterike me sens ndërmarrës.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: II.1, II.2, III.2, IV.2.**Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës:** 4.1, 4.2.ASPEKTE SPECIFIKE TË
PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Njësia mësimore:** Zhvillimi i lojërave përmes medieve**Rezultatet e të nxënit të orës mësimore:**

- Përdor lojëra të ndryshme kompjuterike me sens ndërmarrës;
- Përshekruan dobitë e lojës që luan.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.**Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:** Programe kompjuterike, kompjuter.**Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore:** Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS

**Parashikimi:**Përgatitja për të nxënë
Shkrim argumentues

Në kohët e sotme, edukimi dhe mësimi bëhet edhe përmes lojërave kompjuterike.

Studimet tregojnë se fëmijët që luajnë videolajëra mund të kenë një nxitje të vogël në aftësitë e tyre të leximit, pastaj edhe për:

- aftësitë vizuale-hapësinore;
- zgjidhjen e problemeve;
- lidhjet sociale;
- lojën me imagjinatë dhe kreativitet dhe
- karrierën e videolajërave.

6.4. Zhvillimi i lojërave përmes medieve

Fjalët kyçe: media, lojë, sfidë.

Sot, fëmijët mund të mësojnë edhe nëpërmjet lojërave. Ato mund t'ua zhvillojnë imagjinatën dhe aftësitë krijuese. Por, në lojërat kompjuterike duhet pasur shumë kujdes me kohën që e kalojnë duke luajtur. Loja nuk duhet t'i pengojë në kryerjen e detyrave.

Disa nga elementet dhe faktorët kryesorë që ndikojnë në zhvillimin e nxënësve përmes përdorimit të lojërave janë:

- leximi;
- aftësitë vizuale-hapësinore;
- zgjidhja e problemeve;
- lidhjet sociale;
- loja me imagjinatë dhe kreativitet.

Disa nga lojërat edukative mund të gjenden në linkun:

<https://www.teachstarter.com/au/blog/10-benefits-to-playing-games-in-the-classroom/>

Aktiviteti 6.7. në fletoren e punës.

Pse t'i përdorim lojërat?

Përdorimi i lojërave mund të ndihmojë në:

- ndërtimin e një lidhjeje emocionale me mësimin dhe lëndën;
- ofrimin e mundësive për reagime dhe praktikë.

Përdorimi i lojërave digjitale mund të quhet edhe pedagogji digjitale. Kjo ju mundëson të mësoni duke luajtur.

Mësimi i bazuar në lojë

Është proces i të menduarit dhe i lëvizjeve mekanike gjatë zhvillimit të lojës. Në këtë rast, përdoruesi angazhohet të planifikojë dhe të zgjidhë probleme të caktuara. Lojërat mund të ndihmojnë në të mësuarit, sepse nxënësit janë më:

- të motivuar;
- të angazhuar;
- të sukseshëm në botën reale;
- të pajisur me përvoja të mira.



Lojërat janë një mjet i shkëlqyeshëm për t'u përdorur në klasë, që të fitojmë njohuri të reja.

105



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Analizë e lojërave të nxënësve

Luaj	Mësoj nga loja	Humbas nga loja
Emrat e lojës merren nga nxënësit.		



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Konkluzione dhe analizë



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet sipas përgjigjeve të tyre për aftësitë që kanë fituar gjatë lojërave kompjuterike dhe për njohjen e tyre.

Detyrë:

Në faqen 64, të realizojë fotografinë më të bukur.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Media

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Plotëson tabelat ku përcaktohen nevojat dhe shpenzimet në familje, duke përdorur programe kompjuterike.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: I.2, II.2.III.2, VI.2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Të llogarisim së bashku

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Plotëson tabelat ku përcaktohen nevojat dhe shpenzimet në familje, duke përdorur programe kompjuterike;
- Praktikon në jetën e përditshme.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Programe kompjuterike, të emërtuara në letër dhe fotografi të ndryshme, shishe plastike, gërrshërë.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Përvijim i të menduarit

Për të pasur një planifikim sa më të mirë të shpenzimeve, duhet të bëhen llogaritje. Llogaritjet mund të bëhen me kalkulator, por nuk mund të ruhen për kohë më të gjatë. Ato japin rezultatin vetëm për atë çast.

Që të kemi llogaritje që sjellin një monitorim dhe planifikim të shpenzimeve, është mirë të formohet tabela e shpenzimeve. Aty mund të kontrollohen dhe të menaxhohen saktë dhe në kohë.

Numërohen së pari nevojat elementare dhe obligimet familjare bashkë me nxënësit: rryma elektrike, uji, interneti, mbeturinat, ushqimet, rrobat, veshmbathjet etj.

6.5. Të llogarisim së bashku

Fjalët kyçe: kalkulator, shpenzim, tabelë.

Për të pasur një planifikim sa më të mirë të shpenzimeve tona, duhet të bëjmë llogaritje.

Llogaritjet mund t'i bëjmë me kalkulator, por nuk mund të ruhen për kohë më të gjatë. Ato e japin rezultatin vetëm për atë moment.



Që të kemi llogaritje që sjellin një monitorim dhe planifikim të shpenzimeve tona, është mirë të formojmë tabelën e shpenzimeve. Aty mund t'i kontrollojmë dhe t'i menaxhojmë saktë ato.

Tabelat e shpenzimeve mund të bëhen në këtë formë (mund të gjeni dhe shumë të tjera në internet):

Nr.	Lloji i shpenzimit	Çmimi	Nevojat
1.	Rrymë	40 €	40 €
2.	Ujë	20 €	20 €
3.	Mbeturina	5 €	5 €
		Gjithsej:	65€

Nr.	Lloji i shpenzimit	Çmimi	Nevojat
1.	Ushqim	5.00 €	5 • 30 ditë = 150.00 €
2.	Veshmbathje	10.00 €	10 • 2 ditë = 20.00 €
3.	Shpenzime individuale	2.00 €	2 • 30 ditë = 60.00 €
4.	Shpenzime të tjera sipas nevojës	5.00 €	5 • 30 ditë = 150.00 €
		Gjithsej:	380.00 €

6.5. Të llogarisim së bashku

Fjalët kyçe: kalkulator, shpenzim, tabelë.

Për të pasur një planifikim sa më të mirë të shpenzimeve tona, duhet të bëjmë llogaritje.

Llogaritjet mund t'i bëjmë me kalkulator, por nuk mund të ruhen për kohë më të gjatë. Ato e japin rezultatin vetëm për atë moment.



Që të kemi llogaritje që sjellin një monitorim dhe planifikim të shpenzimeve tona, është mirë të formojmë tabelën e shpenzimeve. Aty mund t'i kontrollojmë dhe t'i menaxhojmë saktë ato.

Tabelat e shpenzimeve mund të bëhen në këtë formë (mund të gjeni dhe shumë të tjera në internet):

Nr.	Lloji i shpenzimit	Çmimi	Nevojat
1.	Rrymë	40 €	40 €
2.	Ujë	20 €	20 €
3.	Mbeturina	5 €	5 €
		Gjithsej:	65€

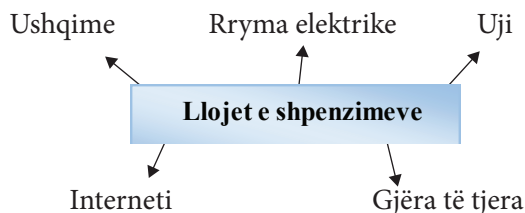
Nr.	Lloji i shpenzimit	Çmimi	Nevojat
1.	Ushqim	5.00 €	5 • 30 ditë = 150.00 €
2.	Veshmbathje	10.00 €	10 • 2 ditë = 20.00 €
3.	Shpenzime individuale	2.00 €	2 • 30 ditë = 60.00 €
4.	Shpenzime të tjera sipas nevojës	5.00 €	5 • 30 ditë = 150.00 €
		Gjithsej:	380.00 €

107



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive:
Përpunimi i përmbajtjes
Përshkrim nga termat

Analizë dhe llogaritje e gjërave elementare jetësore:



Përforcimi:
Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit
Punimi i tabelës për llogaritjen e shpenzimeve

Tabela 1.

Nr.	Lloji i shpenzimit	Mujor	Totali për një muaj
1	Rrymë	40 €	40 €
2	Ujë	20 €	40 €
3	Mbeturina	5€	5 €
4			
		Totali:	85 €

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet për punimin e tabelës për llogaritjen e shpenzimeve.

Detyrë:

Të hulumtojnë në internet lloje të tjera të tabelave për llogaritjen e buxhetit familjar (faqe 67, fletore pune).

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Mediet

Rezultatet e të nxënësve të temës:

Fotografon dhe mbledh shenjat sinjalizuese të rrezikut dhe mbrojtjes në punë, si dhe i vendos në tabelat e shkollës.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkollës: II.2, II.5, III.2, IV.2, VI.8.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2, 6.1.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Paraqitja e shenjave të rrezikut dhe mbrojtja në punë duke përdorur mediet

Rezultatet e të nxënësve të orës mësimore:

- Fotografon dhe mbledh shenjat sinjalizuese të rrezikut dhe të mbrojtjes në punë, si dhe i vendos në tabelat e shkollës;
- Njih shenjat e rrezikut të puna në medie.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Programe kompjuterike, internet, fotografi të ndryshme, shishe plastike, gërrshërë.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Matematikë, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi, Edukatë figurative.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënësit

Diskutim për informacion

Media është një formë e transmetimit të informacioneve nëpërmjet pajisjeve dhe programeve kompjuterike për prezantim, duke paraqitur tekst, fotografi dhe zë. Për të ditur si të vepohet në një vend të caktuar, duhet të njihen rregullat e atij vendi dhe të sillemi në pajtim me ato.

Andaj, që të merret informacioni i parë nga terreni në media, atyre që e kryejnë punën mund t'u paraqitet ndonjë nevojë për mjet mbrojtës, për shembull: nëse në ndonjë ngjarje të paraqitur në natyrë, koha është me shi, atëherë i nevojitet çadra dhe veshjet e përshtatshme.

Është me rëndësi që shpenzimet tona të jenë në përputhje me nevojën, vlerën që ka produkti që duam të blemë, si dhe mundësitë tona.

Prandaj, llogaritja me tabelë është një formë e mirë për të kontrolluar çdoherë sa mirë dhe korrekt jemi duke i shpenzuar paratë tona.

Aktiviteti 6.8. në fletoren e punës.

6.6. Paraqitja e shenjave të rrezikut dhe mbrojtja në punë duke i përdorur mediet

Fjalët kyçe: mbrojtje, shenja, rrezik.

Për të ditur si të veprojmë në një vend të caktuar, duhet të njohim rregullat e atij vendi dhe t'i respektojmë ato.

Gjithashtu, kur jemi te puna praktike me pajisje në shkollë (e kabinete), duhet të kemi parasysh rregullat dhe rrezikun që mund të kemi gjatë përdorimit të tyre.

Që të jemi më të sigurt, duhet të kontribuojmë që t'i njoftojmë të gjithë për rreziqet që mund të kemi gjatë punës praktike në shkollë ose jashtë saj. Është obligim t'i respektojmë shenjat e rrezikut, si dhe ta ruajmë veten dhe të tjerët.

Për t'u siguruar, duhet të jenë të vendosura shenjat për paralajmërim të rrezikut dhe rregullat, të cilat duhen respektuar.

Disa nga shenjat për parandalim të rrezikut janë:



Laji duart pas punës praktike!



Mbroji veshët nga zhurma!



Mbathi gjizmet për t'i mbrojtur këmbët!



Vendose kapelën!

Aktiviteti 6.9. në fletoren e punës.

Përdor internetin për të hulumtuar edhe shumë shenja të tjera për mbrojtje nga rreziku, gjatë punës praktike në shkollë/kabinete.

Është me rëndësi që shpenzimet tona të jenë në përputhje me nevojën, vlerën që ka produkti që duam të blejmë, si dhe mundësitë tona.

Prandaj, llogaritja me tabelë është një formë e mirë për të kontrolluar çdoherë sa mirë dhe korrekt jemi duke i shpenzuar paratë tona.

Aktiviteti 6.8. në fletoren e punës.

6.6. Paraqitja e shenjave të rrezikut dhe mbrojtja në punë duke i përdorur mediet

Fjalët kyçe: mbrojtje, shenja, rrezik.

Për të ditur si të veprojmë në një vend të caktuar, duhet të njohim rregullat e atij vendi dhe t'i respektojmë ato.

Gjithashtu, kur jemi te puna praktike me pajisje në shkollë (e kabinete), duhet të kemi parasysh rregullat dhe rrezikun që mund të kemi gjatë përdorimit të tyre.

Që të jemi më të sigurt, duhet të kontribuojmë që t'i njoftojmë të gjithë për rreziqet që mund të kemi gjatë punës praktike në shkollë ose jashtë saj. Është obligim t'i respektojmë shenjat e rrezikut, si dhe ta ruajmë veten dhe të tjerët.

Për t'u siguruar, duhet të jenë të vendosura shenjat për paralajmërim të rrezikut dhe rregullat, të cilat duhen respektuar.

Disa nga shenjat për paralajmërim të rrezikut janë:



Laji duart pas punës praktike!



Mbroji veshët nga zhurma!



Mbathi gjizmet për t'i mbrojtur këmbët!



Vendose kapelën!

Aktiviteti 6.9. në fletoren e punës.

Përdor internetin për të hulumtuar edhe shumë shenja të tjera për mbrojtje nga rreziku, gjatë punës praktike në shkollë/kabinete.

108

Parashtrohen pyetje:

- Në kohë të ndonjë pandemie, çfarë duhet të përdorë gazetari gjatë intervistave?
- Po gjatë xhirimit në ndonjë fatkeqësi nga zjarri?



Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive:
Përpunimi i përmbajtjes
Organizues grafik i analogjisë

Bëhet analizë se në çfarë raste përdoren mjetet mbrojtëse:



Përforcimi:
Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit
Përmbledhje e strukturuar

Kërkohet të lexohet teksti dhe të analizohen këshillat me vëmendje:

- Syzet vendosen për të mbrojtur sytë në ndonjë rast xhirimi, ku ka zjarr, ndonjë shpërthim apo diçka të ngjashme;
- Kufjet vendosen për të mbrojtur veshët nga zhurmat e mëdha që mund të ketë në ndonjë rast;
- Gazmaska përdoret për mbrojtjen e frymëmarrjes në raste kur ka xhirim të ndonjë fatkeqësie me tym;
- Helmeta përdoret për të mbrojtur kokën në ndonjë vend ku ka rrëshqitje dheu.

Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësimi bëhet gjatë analizës logjike se në çfarë raste përdoren mjetet mbrojtëse nga rreziqet e mundshme gjatë punës së gazetarëve dhe të kameramanëve.

Detyrë:

Të hulumtojnë edhe mjete të tjera mbrojtëse në internet, që përdoren nga ana e gazetarëve dhe kameramanëve, në faqet 68, 69, në fletore pune.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

Për mësuesin/en

103

ASPEKTE TË PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Jeta dhe puna

Lënda: Shkathhtësi për jetë

Shkalla e kurrikulës: 2 **Klasa:** V

Tema: Shkathhtësi për jetë - punëdore

Rezultatet e të nxëniet të temës:

Tregon ecurinë e krijimit të një projekti në TIK me “crafts”;

Modelon forma të ndryshme me “crafts” përmes skicave dhe modeleve që gjenden në internet.

Kontributi në rezultatet për kompetencat kryesore të shkallës: II1, II2, III2, IV2.

Kontributi në rezultatet e fushës së kurrikulës: 4.1, 4.2.

ASPEKTE SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njëësia mësimore: Kodimi dhe zgjidhja e problemeve

Rezultatet e të nxëniet të orës mësimore:

- Shkruan tregime, ndërton videolojëra apo edhe modifikime e animime të ndryshme me anë të kodimit.

Kriteret e suksesit: Përcaktohen me nxënësit në klasë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Fotografi, ilustrime,

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatat jetësore: Gjuhët dhe komunikimi, Njeriu dhe natyra, Shoqëria dhe mjedisi.

METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARIA ME NXËNËS



Parashikimi:

Përgatitja për të nxënë

Bashkëbisedim

Kodimi, i quajtur ndonjëherë programim kompjuterik, është mënyra se si ne komunikojmë me kompjuterin. Kodi i tregon një kompjuteri se çfarë veprime duhet të ndërmarrë. Shkrimi i kodit është si krijimi i një grupi udhëzimesh. Duke mësuar të shkruani kodin, ju mund t’u tregoni kompjuterave se çfarë të bëjnë ose si të sillen në një mënyrë shumë më të shpejtë.

6.7. Kodimi dhe zgjidhja e problemeve

Kodimi, i quajtur ndonjëherë programim kompjuterik, është mënyra se si ne komunikojmë me kompjuterin. Kodi i tregon një kompjuteri se çfarë veprimesh duhet ndërmarrë dhe shkrimi i kodit është si krijimi i një grupi udhëzimesh. Duke mësuar të shkruajmë kodin, ne mund t’u tregojmë kompjuterave se çfarë të bëjnë ose si të sillen në një mënyrë shumë më të shpejtë. Mund ta përdorim këtë aftësi për të krijuar faqe interneti dhe aplikacione, për të përpunuar të dhëna dhe për të bërë shumë gjëra të tjera interesante.



Që të zgjoni interesin tuaj rreth kodimit, duhet të dini konkretisht se çfarë mund të bëjmë me anë të kodit. Fëmijët mund të shkruajnë tregime, të ndërtojnë videolojëra apo edhe modifikime e animime të ndryshme.

Pse TË KODOJMË?

Të gjithë kemi plane për të ardhmen. Nëse jemi duke kërkuar për një mundësi të re, dëshirojmë të ndryshojmë ose thjesht po kërkojmë për një hob të ri, kodimi mund të na ndihmojë të afrohem me shumë me qëllimet tona.

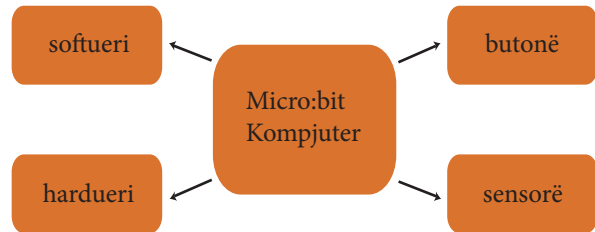
6.7.1. Micro:bit-i – projektet dhe zgjidhja e problemeve

Micro:bit-i është kompjuter me madhësi xhepi që na prezanton se si softueri dhe hardueri funksionojnë së bashku. Ka një ekran me dritë LED, butonë, sensorë dhe shumë veçori hyrëse/dalëse që kur programohen e lejojnë atë të ndërveprojë me ne dhe botën tonë.

Micro:bit-i ka disa pjesë të integruara në kompjuterin e vogël, të cilat do t’i paraqesim më poshtë, karakteristikat dhe çka na lejojnë që ne të bëjmë:

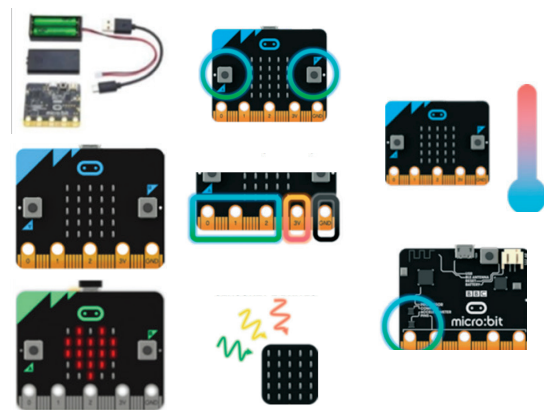
AKSELEROMETRI 	Akselerometri - matësi i përshpejtimt është një komponent që regjistron lëvizjet, d.m.th. ndryshimin e shpejtësisë dhe të pozicionit. Pra, përmes Micro:bit-it mundësohet matja e shpejtësisë së lëvizjes.
BUSULLA 	Busulla detekton fushën magnetike të tokës, e cila na mundëson të përcaktojmë drejtimin në të cilin është i drejtuar Micro:bit-i. Busulla duhet të kalibrohet para përdorimit. Pas "kalibrimi" busulla jep rezultate të sakta. Nga JavaScript Blocks përdorni bllokun "kalibriimi i busullës". Kur të fillojë kalibrimi, Micro:bit-i do të shfaqë udhëzimet në ekran - "Draw a circle" ("Vizato një rreth") ose "Tilt to fill the screen" ("Përmbys apo rrotullo për të mbushur ekranin").
RADIO 	Komponenti i radios mundëson komunikim pa tel në mes të Micro:bit-ëve. Ne mund të përdorim radion për të dërguar mesazhe të Micro:bit-ët e tjerë, për të krijuar lojëra ose kuize me shumë lojtarë dhe të ngjashme.
BLUETOOTH 	Antena BLE (Bluetooth Low Energy) mundëson që Micro:bit-i të dërgojë dhe të pranojë sinjale Bluetooth, përkatesisht të komunikojë pa tel me kompjutera, telefona celularë dhe tablete. Para përdorimit të antenës Bluetooth, duhet të lidhni Micro:bit-in tuaj me pajisjen tjetër. Pas vendosjes së lidhjes, mundësohet dërgimi i kodeve të programuara pa tel të Micro:bit-i.
USB NDRËPQAJA 	Hyrja apo porti i USB-së na lejon të lidhim Micro:bit-in me kompjuterin tonë përmes një kablloje që do të furnizojë pajisjen me energji dhe do të na lejojë të shkarkojmë programe dhe kode të programeve.
LIDHJA E MICRO:BIT-IT ME KOMPJUTER 	Lidhni Micro:bit-in me kompjuterin tuaj përmes një Micro USB kablloje. Nuk ka nevojë për përdorimin e baterive kur është i lidhur me kablo. Janë të mbështetura sistemet operative Mac, Windows, Chromebook dhe Linux (përfshirë Raspberry Pi). Micro:bit-i juaj do të shfaqet në kompjuterin tuaj si një disk i quajtur "MICROBIT".

111

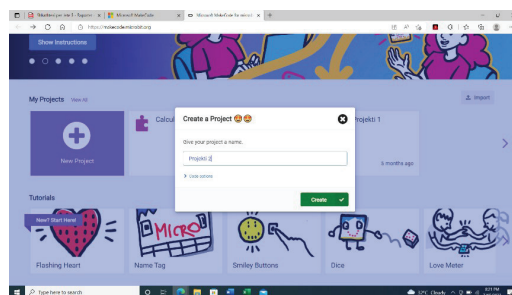


Ndërtimi i njohurive dhe i shkathtësive: Përpunimi i përmbajtjes Lexim i drejtuar

Vëzhgohen ilustrimet në tekst. Lexojmë dhe analizojmë së bashku pjesët dhe ecuritë deri te programimi.



Përforcimi: Konsolidimi dhe zbatimi i të nxënit Zbatim praktik me kompjuter



Vlerësimi i nxënësve:

Vlerësohen për bashkëpunimin në ecurinë e kodimit të objekteve dhe renditjen sipas nevojës.

Detyrë:

Punohet në klasë figura 6.13.: Plotësimi i fushës *show string*.

Reflektim për rrjedhën e orës mësimore:

